

การรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน
ของนักพัฒนาชุมชนในกรุงเทพมหานคร

นางสาววรรณวิสา คำแฝง

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1143-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERCEPTION, EXPECTATION, SATISFACTION AND ACCEPTANCE UPON THE
PERFORMANCE OF COMMUNITY DEVELOPMENT OFFICERS BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Wanwisa Khumfang

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1143-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับของประชาชนต่อ
การปฏิบัติงานของนักพัฒนาชุมชนในกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาววรรณวิสา คำแฝง
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุบลวรรณ ปิติพัฒน์ไชยิต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ)

.....กรรมการ
(ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณวิสา คำแฝง : การรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของนักพัฒนาชุมชนในกรุงเทพมหานคร. (THE PERCEPTION, EXPECTATION, SATISFACTION AND ACCEPTANCE UPON THE PERFORMANCE OF COMMUNITY DEVELOPMENT OFFICERS BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธนวดี บุญลือ, 198 หน้า. ISBN 974-13-1143-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับ บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาที่มีต่อการรับรู้ และการยอมรับในบทบาทของนักพัฒนา โดยทดสอบความสัมพันธ์ด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW ผลใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวชุมชนในเขตต่าง ๆ 20 เขต จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ด้วยคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบความแตกต่าง (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffe และการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาในระดับปานกลาง มีความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาในระดับสูง มีความพึงพอใจใน บทบาทของนักพัฒนาในระดับปานกลางและมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาในระดับต่ำ

จากการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังนี้

- 1) ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ยกเว้นเพศชายและเพศหญิงที่มีการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน
- 2) ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาต่างกัน ยกเว้นกลุ่มคนที่มีสถานภาพทางสังคม แตกต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน
- 3) ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ยกเว้นเพศชายและเพศหญิงที่มีความพึงพอใจในเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน
- 4) ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน
- 5) การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 6) ความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 7) ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 8) การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน
- 9) การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ภาควิชา ประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต..... J. omth
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Danly
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4285122228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: PERCEPTION / EXPECTATION / SATISFACTION / ACCEPTANCE / DEVELOPMENT OFFICERS

WANWISA KHUMFANG : PERCEPTION, EXPECTATION, SATISFACTION AND
ACCEPTANCE UPON THE PERFORMANCE OF COMMUNITY DEVELOPMENT
OFFICERS, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION.THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF.THANAWADEE BOONLUE Ph.D.198 pp. ISBN 974-13-1143-5.

The Purpose of this research was to study the relations between the perception, expectation, satisfaction and acceptance up on the performance of community development officers and the relationship between contact with development officers and perception and acceptance up on the performance. A total of 400 dwellers from 20 different districts were interviewed.

Findings:

1. community dwellers perception on the role of the development officers as leaders in community development is at moderate level, while the expectation to development workers' performance is high. The satisfaction upon the development officers performance is also at moderate level, while the acceptance of the development officers as the leaders in community development is low. 2. People with different socio-demographic characteristics except sex have different perception upon development officers's role in community development. 3. People in communities with different socio-demographic characteristics except social status have different expectation to the development officers's role and duties. Those with different social status have similar role expectation. 4. People with different socio-demographic characteristics except sex are satisfied with the performance of those development officers. 5. People with different socio-economic characteristics are not different in acceptance of development officer as development leaders. 6. Development officers' role perception is significantly correlated with the acceptance of the development officers' role. 7. Satisfaction with the officers' role is significantly correlated with the role acceptance. 8. Contact with development officers' is significantly correlated with the perception of the development workers' role. 9. Development officer's contact with the community is significantly correlated with their role as development leaders.

Department.....Public Relations..... Student's signature.....
Field of Study.....Development Communication..... Advisor's signature.....
Academic Year.....2000..... Coadvisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะความกรุณาและการสนับสนุนจากบุคคลหลาย ๆ ท่านซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุก ๆ ท่าน

เริ่มจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ที่ชักชวนผู้วิจัยทำประชาพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของคนในกรุงเทพมหานคร จนจุดประกายหัวข้อนี้ขึ้นมาในสมอง และเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ และให้ความรู้ด้านอื่น ๆ แก่ผู้วิจัยมากมายหลายด้าน รวมถึงการสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

รองศาสตราจารย์อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไผะสิต และ อาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และ พี่ๆน้องๆ ในชุมชนที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลทุก ๆ ชุมชน ที่ให้การต้อนรับ และความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้การเก็บข้อมูลนี้ มิได้เฉพาะเพียงข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น แต่ยังได้ให้ประสบการณ์มากมายแก่ผู้วิจัยด้วย

ขอขอบคุณมือพิมพ์อย่าง น้องถี,น้องแอนและเพื่อน ที่ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เป็นเค้าโครง จนเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์สวยงาม เป็นสองมือที่ช่วยสร้างวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย

และขอบคุณพี่ ๆ ที่ท็อปส์ ที่ให้โอกาสในการทำวิทยานิพนธ์ ขณะกับผู้วิจัยทำงานอยู่ และกำลังใจที่ให้ผู้วิจัยที่ลืมไม่ได้ คือ เพื่อนๆพี่ๆ ที่คณะทั้งภาคใน และภาคนอก รวมถึงเพื่อนที่โต๊ะจำปี มีมี ที่หมั่นสอบถามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ และคอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา และอีกท่านหนึ่งที่เป็นกำลังใจพิเศษให้ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้รับกำลังใจนั้นมาตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณนะคะ

กำลังใจที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คือ กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังแรง จากบุพการีของผู้วิจัย ซึ่งดูแล ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ และให้ะไรอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กน้อย ที่ไม่สามารถบรรยายได้หมด ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านทั้งสองอย่างสูง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....		จ
กิตติกรรมประกาศ.....		ฉ
สารบัญ.....		ช
สารบัญตาราง.....		ณ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
	ปัญหำนำการวิจัย.....	9
	สมมติฐานในการวิจัย.....	9
	ขอบเขตของการวิจัย.....	10
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2	แนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
	ปรัชญาและแนวคิดในการพัฒนาชุมชน.....	16
	การสื่อสารในการพัฒนาชุมชน.....	18
	แนวคิดและทฤษฎีด้านจิตวิทยา.....	25
	-ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้.....	25
	-ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง.....	27
	-ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	27
	-แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการสื่อสาร.....	28
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	29
	เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
สมมติฐานและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การทดสอบเครื่องมือ.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4. ผลการวิจัย.....	48
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	49
ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน.....	74
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	132
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	133
ตอนที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานและอภิปรายผล.....	142
ข้อเสนอแนะสำหรับนักพัฒนา.....	170
ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน.....	173
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	174
รายการอ้างอิง.....	175
ภาคผนวก.....	184
ประวัติผู้เขียน.....	198

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศอายุและระดับการศึกษา.....	49
2. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	51
3. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน และรายได้ทั้งครอบครัวต่อเดือน.....	52
4. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคมว่าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งในองค์กร สมาคม และกลุ่มในชุมชน.....	54
5. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการไปเข้าประชุมภายในชุมชน.....	55
6. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา.....	56
7. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา.....	58
8. แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งของการพบปะหรือติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา.....	60
9. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา.....	61
10. แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่นักพัฒนาติดต่อกับประชาชนในชุมชน.....	62
11. แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการสื่อสารที่ประชาชน ในชุมชนต้องการและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด.....	63
12. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนจากนักพัฒนา ผ่านช่องทางต่างๆ และปริมาณการได้รับข่าวสารจากช่องทางเหล่านั้น.....	64
13. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความพึงพอใจในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนจากนักพัฒนา.....	65
14. แสดงค่าเฉลี่ยของความคาดหวังในบทบาทที่ประชาชนอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติ.....	66
15. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคาดหวังในความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคาดหวังในความบ่อยครั้งที่ประชาชนต้องการให้นักพัฒนาแจ้งข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับชุมชน.....	69
17. แสดงอันดับของความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา	70
18. แสดงอันดับของความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา	71
19. แสดงค่าเฉลี่ยของการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา.....	72
20. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาระหว่างเพศชายและหญิง	74
21. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน	75
22. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน.....	76
23. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน.....	77
24. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาต่างกัน.....	78
25. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	79
26. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	80
27. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	81
28. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	82
29. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มี รายได้ต่างกัน.....	86
31. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสาร จากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน.....	87
32. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับ ข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน.....	88
33. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทาง สังคมในชุมชนแตกต่างกัน.....	90
34. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสาร จากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน.....	91
35. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับ ข่าวสารจากนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน.....	92
36. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนากับพฤติกรรม ของกลุ่มตัวอย่าง.....	93
37. แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและความบ่อยครั้ง ในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนากับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	94
38. แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับ ข่าวสารจากนักพัฒนากับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	95
39. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของนักพัฒนา.....	97
40. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ในเนื้อหาข่าวสารที่ ได้รับจากนักพัฒนา.....	98
41. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ช่องทางการได้รับ ข่าวสารจากนักพัฒนา.....	99
42. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความพึงพอใจในบทบาท ของนักพัฒนา.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
43. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคาดหวังในบทบาท ของนักพัฒนา	101
44. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการยอมรับในบทบาทของ นักพัฒนา	102
45. แสดงค่าความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนระหว่างเพศชาย และเพศหญิง	103
46. แสดงค่าความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุ ต่างกัน.....	104
47. แสดงค่าความความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	105
48. แสดงค่าความความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มอาชีพต่างกัน	106
49. แสดงค่าความความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน.....	107
50. แสดงค่าความความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน	108
51. แสดงค่าความความแตกต่างของความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีการเข้าร่วมประชุมในชุมชนต่างกัน.....	109
52. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างเพศชายและเพศหญิง.....	110
53. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน	111
54. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	112
55. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
56. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน.....	114
57. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน.....	115
58. แสดงค่าความความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา กับพฤติกรรมในการเข้าประชุมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง	116
59. แสดงค่าความความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างเพศชายและเพศหญิง.....	117
60. แสดงค่าความความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน.....	118
61. แสดงค่าความความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	121
62. แสดงค่าความความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน.....	122
63. แสดงค่าความความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีความบ่อยครั้งของการเข้าประชุมภายในชุมชนต่างกัน.....	123
64. แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา	124
65. แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา.....	125
66. แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา.....	126
67. แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง ของนักพัฒนา	127
68. แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับความบ่อยครั้งในการพบปะ ติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา	128

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
69. แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับความบ่อยครั้งที่นักพัฒนา นำข้อมูลข่าวสารมาถ่ายทอดให้ชุมชน.....	129
70. แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับเนื้อหาของข่าวสารที่ ได้รับจากนักพัฒนา.....	130
71. แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับการยอมรับในความเป็น ผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา.....	131

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแนวคิดที่ได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและชุมชน กำหนดให้การพัฒนาคนเป็นวัตถุประสงค์เดี่ยว (Single Objective) ของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนในกระบวนการพัฒนา (Development by people) (ปัญญา สวัสดิ์เสรี, 2539) ไม่ใช่เน้นแต่เพียงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเช่นที่ผ่านมา และจากการประชุมของ Brundthland Commission เมื่อปี 1987 ได้เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาที่เรียกว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอันประกอบด้วยตัวแปรมากมายที่ทำให้บุคคลและชุมชนร่วมสร้างเอกลักษณ์แห่งตน มีลักษณะเฉพาะและสร้างความสามารถให้คนเผชิญกับโลกได้อย่างมีจุดหมายและภาคภูมิใจ (สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศีลตระกูล, 2539) กระบวนการนี้ได้เน้นการเจริญเติบโตอย่างกลมกลืนของบุคคลและชุมชนกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และจิตวิญญาณของสังคมโดยส่วนรวม

จากแนวทางการพัฒนาในระดับชาติมาถึงแนวทางการพัฒนาในระดับท้องถิ่น กรุงเทพมหานครก็ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ด้านการพัฒนาชุมชน จากการทำงานเพื่อประชาชนมาสู่การทำงานร่วมกับประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งตัวประชาชนเองจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครนอกจากจะเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมความเจริญด้านต่าง ๆ ของประเทศ มีบริการพื้นฐานทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในมาตรฐานสูงกว่าเมืองอื่น นับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการจูงใจประชาชนให้อพยพจากต่างจังหวัดเข้ามาศึกษาและหางานทำ ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาความแออัดคับคั่ง จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเกิดขีดความสามารถของรัฐที่จะจัดให้บริการได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ประชาชนที่ยากจนต้องอาศัยในบริเวณที่มีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐานและประสบปัญหามากมาย เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สุขอนามัย การศึกษาตลอดจนความมั่นคงทางที่อยู่อาศัย

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้เอกชนกับส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระ และใช้การระดมทรัพยากรทุกด้านเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการเรื่องการปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด, พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้แก่คนในกรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักการและวิธีการพัฒนาชุมชนเป็นแนวทางดำเนินการ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักพัฒนา ซึ่งเป็นตัวแทนของทางกรุงเทพมหานคร และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

กรุงเทพมหานครได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านพัฒนาชุมชนโดยการให้มาตรการดูแลและป้องกันการขยายตัวของชุมชนแออัด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2529 เป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งสรุปได้เป็น 4 หัวข้อ คือมีการป้องกันมิให้ชุมชนแออัดเกิดขึ้นใหม่ มีการควบคุมมิให้ชุมชนแออัดในปัจจุบันขยายตัวมากขึ้น จัดการหรือล้างชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพและไม่เป็นแหล่งเสื่อมโทรมอีกต่อไป ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนเป็น 4 ด้านคือ (คณะทำงานจัดทำหนังสือคู่มือการพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร, 2535)

1. ให้มีความสะอาดของผู้อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในชุมชน เป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ชาวชุมชนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองและไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ
2. ขยันโดยมุ่งพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสภาพเศรษฐกิจช่วยยกระดับรายได้ของชุมชนให้สูงขึ้น และเป็นเงื่อนไขของการช่วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ประหยัด เพื่อควบคุมการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของชีวิตเพื่อการออมทรัพย์
4. ร่วมใจส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และร่วมแรงร่วมใจกับการพัฒนาชุมชนและรักษาสุขภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้คงไว้

แนวทางการพัฒนาต้องเป็นไปอย่างครบวงจรและสมบูรณ์แบบ กล่าวคือดำเนินงานพัฒนาทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัยและจิตใจไปพร้อมกัน โดยการเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพึ่งตนเองในการพัฒนานำเอาความหมายของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) มาปรับปรุงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนโดยมีสำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

เป็นผู้ร่างนโยบายกำหนดแผนแม่บทและเสนอทางเลือกในการพัฒนาชุมชนแก่คณะผู้บริหาร กรุงเทพมหานคร และสำนักพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานปรับปรุงชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานครทั้งหมด และให้สำนักงานเขตรับภาระในการปรับปรุงระดับชุมชนในแต่ละพื้นที่เขตต่อไป

การพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองนั้น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาก็คือความไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชนเป็นเหตุให้การดำเนินงานพัฒนาชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ และไม่สนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

นักพัฒนาที่ผ่านการฝึกอบรมและเป็นผู้ที่รู้หน้าที่ของตนเป็นอย่างดี เมื่อลงไปทำงานกับประชาชนในฐานะตัวแทนของราชการจะนำบริการของภาครัฐ ให้กระจายไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงทันต่อเหตุการณ์เหมาะสมกับนโยบายของภาครัฐบาล และชี้แนะทรรคนะหรือแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน (กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2522)

มีคำกล่าวว่า “นักพัฒนาเปรียบเสมือนเส้นประสาทสุดท้ายของรัฐบาลที่ทอดลงไปสัมผัสกับประชาชน” ถ้าจะวิเคราะห์ตามคำกล่าวนี้ก็จะพบว่า นักพัฒนาเป็นบุคคลที่เชื่อมประสานสัมพันธ์และช่วยลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับรัฐบาล งานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่จะลงไปสู่ประชาชนก็ต้องผ่านประสาทสัมผัสส่วนนี้ เพราะเหตุว่านักพัฒนานั้นเป็นเจ้าหน้าที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ทำงานร่วมกับประชาชนในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและบุคคล โดยไม่มีกำหนดเวลาราชการ หรือมีวันเสาร์-อาทิตย์ เช่น เจ้าหน้าที่อื่น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนา กับประชาชนจึงเป็นไปในลักษณะของเพื่อนร่วมงานมากกว่าอย่างอื่น กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า นักพัฒนา คือ ตัวนำการเปลี่ยนแปลง คือ การมีภาระหน้าที่ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วไปทั้งทางเศรษฐกิจ, สังคม และวัฒนธรรม ภายในชุมชนที่ตนรับผิดชอบอยู่

กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา

การรวมตัวของกลุ่มและองค์ประกอบประชาชนเข้าเป็นเครือข่ายหรือสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมก็เป็นพัฒนาการของพลังในการก่อกลพลังสร้างสรรค์ นอกจากนี้เครือข่ายในงานพัฒนามิได้จำกัดอยู่เพียงเครือข่ายองค์กรชุมชน หรือองค์กรประชาชนเท่านั้น หากมีเครือข่ายทาง

สังคม หรือประชาสังคม ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันระหว่างบุคคลที่มีจิตสำนึกความต้องการ หรือความรู้สึกร่วมในประเด็นสาธารณะโดยที่ไม่ได้รู้จักกันหรืออยู่ใกล้ชิดมาก่อน อาศัยช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนักพัฒนาจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและเทคนิควิธีในการทำงานให้สอดคล้องกับการรวมกลุ่มในลักษณะและระดับต่าง ๆ ด้วย (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2542)

ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่สามารถสื่อประสานกับสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุถึงความสำเร็จ นอกจากนี้ผู้นำชุมชนมักจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจทั้งภายในและภายนอกชุมชน ได้แก่ โครงสร้างอำนาจแบบเครือญาติ ฝักฝ่ายแบบระบบอุปถัมภ์และความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาระหว่างชาวบ้านและนายทุน หรือนักการเมือง ดังนั้น ผู้นำชุมชนอาจเป็นได้ทั้งผู้สร้างและทำลายความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้น การทำงานของนักพัฒนาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี และความเข้าใจ กับผู้นำชุมชนให้มาก เพราะตัวผู้นำชุมชนนั่นเอง การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบ โดยการติดต่อเพื่อสอบถามปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการภายในชุมชนบ่อย ๆ ก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่จะเข้าถึงตัวผู้นำและประชาชนในชุมชนได้ง่าย ซึ่งนักพัฒนาควรจะมีความรู้เกี่ยวกับสภาพชุมชนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกายภาพ หรือสภาพจิตใจของคนในชุมชนก็ดี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการทำงาน นอกจากนี้ นักพัฒนาควรจะต้องมีความรู้ในด้านการพัฒนาชุมชน และการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชนด้วย ความรู้ในการทำงานกับชุมชนเป็นทฤษฎีแห่งการปฏิบัติที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างการสร้างความรู้ใหม่ การทดลองนำไปปฏิบัติ และการทบทวน ประเมินความรู้ โดยอาศัยเทคนิคทางการศึกษาและวิเคราะห์การเรียนรู้ และการติดตามประเมินผล ที่เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

การเลือกใช้กระบวนการและเทคนิคในการทำงานกับชุมชน นักพัฒนาควรตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาอุดมการณ์และเป้าหมายของการพัฒนา ควรพิจารณาถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง รวมถึงนโยบายและการบริหารจัดการขององค์กรภาครัฐและเอกชนด้วย

การทำงานกับชุมชน มีเรื่องสำคัญ 5 ขั้นตอนที่นักพัฒนาควรทำการศึกษา

1. การศึกษาชุมชน
2. การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ชุมชน
 - 2.1 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม
 - 2.2 การเสริมสร้างการเรียนรู้
3. การพัฒนาและเสริมสร้างผู้นำ
4. การสร้างทีมงาน องค์กร เครือข่าย
5. การติดตามและประเมินผล

นักพัฒนาต้องเข้าใจถึงสถานการณ์ ปัญหาการพัฒนา และปรัชญา คุณดมการณ์ ตลอดจนเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นความสำคัญในเบื้องต้นก่อนว่า ทำไปทำไม ? ทำเพื่ออะไร ? และทำเพื่อใคร ? แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าจะทำอย่างไร ? ด้วยกระบวนการ วิธีการอย่างไร ? และมีเครื่องมือที่เหมาะสมอะไรบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่มาในลำดับหลัง สรุปได้ว่า วิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งก็คือประชาชนในชุมชนว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้บ้าง จากการศึกษาของ อดลาตชาย รมิตานนท์, 2537 พบว่าแรงจูงใจจากการได้เห็นความสำเร็จในการทำกิจกรรมของกลุ่ม เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ)

เงื่อนไขของนักพัฒนาที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ

1. ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนา และความพร้อมทั้งกายและใจที่จะทำงานกับประชาชน
2. การรับฟังปัญหาและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน
3. ศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน
4. การสนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา
5. การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี

อาจกล่าวได้ว่า การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นนักพัฒนาจะต้องใช้เทคนิค วิธีการ ข้อมูลข่าวสาร และสื่อต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้มาเข้าร่วม

การสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน

ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง ลักษณะการสื่อสารในการพัฒนาชุมชนนั้น จะเป็นไปในลักษณะของการถ่ายทอดข่าวสาร ความคิดและกิจกรรมระหว่างฝ่ายรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เอง เพื่อความร่วมมือนอกใจของคนในชุมชนในการพัฒนาชุมชน การถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ นั้นสามารถเป็นไปในลักษณะทั้งที่เป็นการสื่อสารแบบขั้นตอนเดียว (One-step Flow Communication) คือจากรัฐสู่ประชาชนโดยตรง หรือจากประชาชนสู่รัฐโดยตรง การสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-step Flow Communication) เป็นการสื่อสารแบบมีสื่อกลาง ซึ่งจะทำหน้าที่รับและถ่ายทอดข่าวสารจากรัฐสู่ประชาชน และจากประชาชนสู่รัฐ และการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (Multi-step Flow Communication) เป็นการสื่อสารที่ต้องผ่านสื่อมวลชน หรือสามารถรับส่งสารได้หลายทิศทาง

รูปแบบของการสื่อสารในงานพัฒนาชุมชน

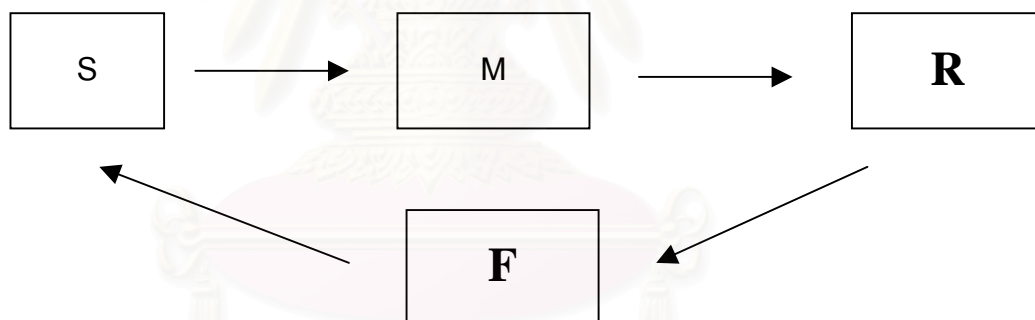
ในการถ่ายทอดข่าวสารการพัฒนาไปสู่ประชาชนนั้น ช่องทางในการสื่อสารอาจเป็นได้ทั้งในรูปของการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน (Mass media) และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) สื่อมวลชนนั้นสามารถเป็นช่องทางในการสื่อสารไปยังประชาชนจำนวนมาก โดยผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ แต่สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มคนที่จำกัด ด้วยการพบปะกัน (face-to-face) การถกเถียง สนทนากัน หรือการร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน แต่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลผู้รับสารเช่นทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม

ในสังคมสมัยใหม่ที่มีความเจริญในด้านการสื่อสาร สามารถใช้เครือข่ายในการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา ยังคงมีอุปสรรคในการคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และขาดแคลนอุปกรณ์ในการสื่อสาร สังคมยังถูกจำกัดให้มีการสื่อสารเฉพาะในกลุ่ม ในชุมชนของตน การสื่อสารระหว่างบุคคลจึงยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอยู่

รูปแบบในการสื่อสารภายในชุมชนนั้นเกี่ยวข้องกับสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) โดยประชาชน ผู้นำองค์กรศาสนา และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการติดต่อ พูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสารกัน ชักชวนหรือจูงใจกันภายในชุมชน ซึ่งการสื่อสารในลักษณะนี้ หากมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ประชาชนได้รับข่าวสาร เกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ อันจะทำให้การพัฒนาชุมชนดำเนินไปด้วยดีและประสบความสำเร็จ

ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาชุมชนก็คือ ระบบการสื่อสาร (Communication Systems) และแบบจำลองการสื่อสาร (Communication Models) โรเบิร์ตส์ (Roberts, 1979) ได้เสนอแนวทางในการนำการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาชุมชนไว้ว่า “การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการสื่อสาร จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในชุมชนได้” องค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน อย่างน้อยจะต้องมี 4 ตัว ซึ่งแนวคิดนี้มีความสำคัญต่อระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลของกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองการสื่อสารระหว่างบุคคลของโรเบิร์ตส์

ในที่นี้	S (Sender)	หมายถึง	ผู้ส่งสาร
	M (Message)	หมายถึง	เนื้อหาของสาร
	R (Receiver)	หมายถึง	ผู้รับสาร
	F (Feedback)	หมายถึง	การตอบสนองต่อสารที่ได้รับจากผู้รับสาร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการพัฒนาชุมชน 2 ส่วน คือ การทำงานของฝ่ายพัฒนาชุมชนในแต่ละเขต และการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยมีประเด็น

การปฏิบัติงานของนักพัฒนาและกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ในชุมชนต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ซึ่งการศึกษบทบาทของนักพัฒนาในการที่จะชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกด้าน ตามการรับรู้ทัศนคติ ความคาดหวัง และการยอมรับของประชาชนในแต่ละเขตนั้น มีกรอบการศึกษา 2 กรอบ คือ

1. กรอบบทบาทของนักพัฒนา

1.1 บทบาทที่เป็นข้อกำหนด (Role Prescription) หมายถึง พฤติกรรมของนักพัฒนาที่เป็นข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของนักพัฒนา ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Description) หมายถึง พฤติกรรมของนักพัฒนาที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน เวลาเข้าชุมชน

1.3 บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นที่มุ่งหวังจากประชาชนในเขตที่นักพัฒนาเข้าไปติดต่อด้วย

2. กรอบของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา อยู่ภายใต้รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) โดยมุ่งประเด็นการศึกษา และวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารระหว่างบุคคล ในส่วนของผู้รับสาร (Receiver) คือ ประชาชน แต่ละชุมชนในกรุงเทพมหานครและปฏิกิริยาตอบสนอง (Feedback) จากผู้รับสาร ได้แก่ การรับรู้ (Perception) ความคาดหวัง (Expectation) ความพึงพอใจ (Satisfaction) และการยอมรับ (Acceptance) ในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชนกับการรับรู้, ความคาดหวัง, ความพึงพอใจและการยอมรับในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้, ความคาดหวัง, ความพึงพอใจ และการยอมรับของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดต่อสื่อสารกับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน
4. เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพล หรือปัจจัยที่สำคัญในการยอมรับในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัญหานำการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้, ความคาดหวัง, ความพึงพอใจและการยอมรับในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานครหรือไม่ อย่างไร
2. การรับรู้, ความคาดหวัง, ความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาหรือไม่ อย่างไร
3. ระดับการติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนหรือไม่
4. ตัวแปร หรือปัจจัยที่สำคัญใดที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่างกัน
2. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่างกัน

3. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน
4. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะประชากรต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน
5. การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
6. ความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
7. ความคาดหวังบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
8. การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนาชุมชนกับประชาชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน
9. การติดต่อสื่อสารนักพัฒนาชุมชนกับประชาชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของนักพัฒนา คือบทบาทในการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. เป็นการศึกษาเฉพาะบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา 4 ด้านคือ
 - 1.1 บทบาทด้านเศรษฐกิจ
 - 1.2 บทบาทด้านสังคม
 - 1.3 บทบาทด้านการเมืองการปกครอง
 - 1.4 บทบาทด้านสาธารณสุข

2. เป็นการศึกษาองค์ประกอบในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล เฉพาะในส่วนของ การวิเคราะห์ผู้รับสาร (Receiver Analysis) และปฏิกริยาตอบสนอง (Feedback) ของประชาชนใน ชุมชนอันได้แก่

- 2.1 การรับรู้ (Perception) บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 2.2 ความคาดหวัง (Expectation) ในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 2.3 ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
- 2.4 การยอมรับ (Acceptance) ในความเป็นผู้นำของนักพัฒนา

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิกริยาตอบสนองทั้ง 4 ประเภทของชาวชุมชนในฐานะผู้รับสาร (Receiver) ที่มีต่อนักพัฒนาซึ่งมีฐานะเป็นผู้ส่งสาร (Sender)

3. เป็นการรวบรวมข้อมูลเฉพาะจากประชาชนในชุมชนกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสามารถอธิบายได้เฉพาะบทบาทของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนในชุมชน กรุงเทพมหานคร มิได้รวมถึง ชาวชุมชนที่อาศัยอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชน หมายถึง ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในเขตภายใต้ความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน และพฤติกรรม ได้แก่ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไป ระดับการเข้าร่วมประชุมในชุมชน ความบ่อยครั้งในการไปติดต่อกับนักพัฒนาที่เขต ความสะดวกในปัญหาของชุมชน

2. บทบาทในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา หมายถึง บทบาทของนักพัฒนาที่มีอิทธิพลหรือสามารถโน้มน้าว จูงใจให้ชาวชุมชนเห็นคล้อยตามหรือปฏิบัติตาม ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนตามการรับรู้ ความคาดหวัง ทศนคติและการยอมรับของประชาชนในชุมชน บทบาทหน้าที่ที่เป็นข้อกำหนดของนักพัฒนามีดังนี้

1. จัดเตรียมชุมชนเพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนา เช่น การสำรวจชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การประเมินสภาวะการณ์ของชุมชน เป็นต้น
2. เป็นผู้ชี้แนะ ชี้แนะ กระตุ้น เร่งเร้าให้ประชาชนรู้จักค้นหาปัญหา ความเดือดร้อน และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของชุมชนส่วนรวมทุกด้าน
3. เป็นผู้รวมกลุ่มชาวบ้านให้รู้จักการแก้ไขปัญหาของตนเองและให้การศึกษาเพื่อการพัฒนา
4. เป็นผู้จัดตั้งและพัฒนาองค์กรท้องถิ่น เพื่อบริหารงานพัฒนาในอันที่จะแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
5. เป็นผู้ประสานงานหน่วยราชการไปให้ความรู้ในทุกด้านแก่ชาวชนบท
6. เป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ชาวชนบท
7. เป็นผู้รวมกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและพัฒนาคุณภาพผลผลิตตลอดจนสร้างพลังกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน
8. เป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการตลาด การจัดการ การระดมเงินออม เพื่อเป็นทุนด้านอาชีพ
9. เป็นผู้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน ในด้านการรู้จักเลือกตั้งผู้แทนของตนในระดับตำบล เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการสภาตำบล (กสต.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน ตำบล (กพสม. กพสต.) กรรมการกลุ่มต่าง ๆ
10. เป็นผู้ให้การสงเคราะห์แก่ผู้ที่ประสบกับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติต่าง ๆ ในฐานะประชาสงเคราะห์ตำบล

2.1 การรับรู้ (Perception) หมายถึง การรับทราบและติดตามบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Description) ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

2.2 ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง ความมุ่งหวังของประชาชนในชุมชนมีต่อนักพัฒนาว่าควรจะปฏิบัติหรืออยากให้ปฏิบัติ ในด้านบทบาทที่นักพัฒนาปฏิบัติจริง (Role Description) ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

2.3 ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ประชาชนมีต่อนักพัฒนาในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง (Role Description)

2.4 การยอมรับ (Acceptance) หมายถึง การยอมรับในตัวนักพัฒนาและการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

3. บทบาทในการพัฒนาชุมชน หมายถึง บทบาทของนักพัฒนาตามบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Description) คุณลักษณะ และการสื่อสารในชุมชนของนักพัฒนาตามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน ในด้านการพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่และคุณธรรม จริยธรรมของชาวชุมชนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ กิจกรรมเพื่อยกระดับอาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ของชาวชุมชน

3.2 ด้านสังคม ได้แก่ กิจกรรมในการส่งเสริมการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการสามัญและวิชาการศาสนา อันเป็นที่มาของคุณธรรมจริยธรรมของชาวชุมชนและกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือ ความสามัคคีในชุมชน

3.3 ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย กิจกรรมสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดของชาวชุมชนอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

3.4 ด้านสาธารณสุข ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยของชาวชุมชน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Description) หมายถึง พฤติกรรมของนักพัฒนาที่ชาวชุมชนรับรู้และนักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมนักพัฒนารุ่นต่อไป และพัฒนาคุณภาพของนักพัฒนาในสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับประชาชนในชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อ

สนับสนุนงานด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระดับชาติและระดับกรุงเทพมหานครสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable
Development) ต่อไป

2. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการที่จะใช้วางแผน
งานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในเขตต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานครต่อไป

3. เพื่อให้ทางกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตทุกเขต ได้ร่วมมือกันในการจัดสรรและ
คัดเลือกนักพัฒนาผู้ทำงานในแต่ละเขต ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน และตรงกับความต้องการ
ของประชาชนในชุมชนโดยให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แนวทางการศึกษาโดยใช้แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ปรัชญา และ แนวคิดในการพัฒนาชุมชน
2. การสื่อสารในงานพัฒนาชุมชน
3. แนวคิดและทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา
 - 3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
 - 3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการคาดหวัง
 - 3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการสื่อสาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุมชน ก็คือ การพัฒนาประเทศ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2526 : 13) การพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องของการสร้างความเปลี่ยนแปลงโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็น คนหรือสิ่งของต่างๆให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นแนวคิดด้านด้านการพัฒนาชุมชน จึงมีหลายแนวคิด หลายวิธี หลายกระบวนการ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้ น่าจะอยู่ที่ความสามารถของนักพัฒนาในการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดการตอบสนอง ความจำเป็นพื้นฐานของชุมชนได้ในภาพรวม

ปรัชญา แนวคิด ในงานพัฒนาชุมชน

ความคิดเกี่ยวกับเรื่องงานพัฒนาชุมชนนั้นมิใช่ของใหม่เพราะจัดได้ว่ามีการกระทำที่เป็นลักษณะของงานพัฒนาชุมชนมาตั้งแต่มนุษย์มีการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์หรือสิ่งอันพึงปรารถนาร่วมกันวิวัฒนาการของการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนได้มีเรื่องมาจากนกระทั้งในศาสตร์หนึ่งในลักษณะของทฤษฎีแห่งการปฏิบัติ (Theory of Practice) โดยให้พัฒนามาจากหลักของการกระทำซึ่งได้มาจากการปฏิบัติจริงที่ได้ผล (ปาริชาติ วัลย์เสถียร, เอกสารอัดสำเนา)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของคำว่า “การพัฒนาชุมชน” กล่าวได้ว่า การพัฒนาชุมชนคือการเปลี่ยนแปลงลักษณะและคุณค่าของชุมชนโดยมีการวางแผน (Planned Community Change) การพัฒนาชุมชนจึงเป็นทั้งวิธีการ กระบวนการ โครงการ หรือแผนงาน ขบวนการ (อันที่จริงควรเป็นขบวนการ) ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นในด้านต่างๆ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน (basic needs) ของประชาชนในชุมชนนั้น “การพัฒนาชุมชนที่ประสบความสำเร็จ จึงมิได้ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จในทางวัตถุเท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ ทักษะ ความรู้ และความสามารถของประชาชนเป็นสำคัญ” (สุกิจ จุลละนันท์, 2508 : 745)

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนให้รู้จักใช้ความสามารถของตนช่วยตนเอง (Self-Help) ให้มีส่วนร่วม (Participation) ในการสร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาแก่ชุมชนและให้ความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด (Self-Reliance) ทั้งนี้เนื่องมาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ที่มีความสามารถและศักยภาพ (potential ability) ซึ่งพร้อมที่จะนำมาให้เกิดประโยชน์ได้ทุกเมื่อในการสร้างความมั่นคงในชุมชน (กรมพัฒนาชุมชน, 2530 : 6)

แนวคิดบางประการในงานพัฒนาชุมชน

อดีตประธานาธิบดีแห่งประเทศฟิลิปปินส์ Ramon Magsaysay ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้ว่า “give a little more roof over his head, a little more cloth on his back and little more food in his stomach” จากแนวคิดดังกล่าวพิจารณาได้ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นการดำเนินงานในรูปของการบำบัดทุกข์บำรุงสุขโดยคำนึงถึงการตอบสนองของความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้นต้องเริ่มต้นด้วยการค้นพบปัญหาและความต้องการอันแท้จริงของประชาชน จากประชาชนนั่นเอง

ดังนั้นแนวความคิดของการพัฒนาชุมชนที่จะเสนอต่อไปนี้จะยังไม่ถือว่าเป็นข้อยุติหรือที่ยอมรับของทุกฝ่ายทุกคน แนวความคิดด้านการพัฒนาชุมชนนี้อาจมีน้อยกว่ามากกว่า เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้เสมอ ซึ่งอาจสรุปองค์ประกอบที่สำคัญในงานพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2532:20)

1. คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด
2. การช่วยเหลือตนเอง
3. ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
4. ความคิดริเริ่มของชุมชน
5. ความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน
6. ความสมดุลของการพัฒนา
7. การใช้ทรัพยากรในชุมชน
8. การดำเนินงานตั้งอยู่บนรากฐานของหลักประชาธิปไตย
9. การประสานงาน
10. การปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่น
11. การผสมผสาน

จากปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนทั้งหมด ทางกรุงเทพมหานครก็ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนในเขตที่รับผิดชอบอยู่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างดีเยี่ยมและมีความต่อเนื่อง เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เช่นกัน

ซึ่งกรุงเทพมหานครได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนเป็น 4 ด้าน คือ

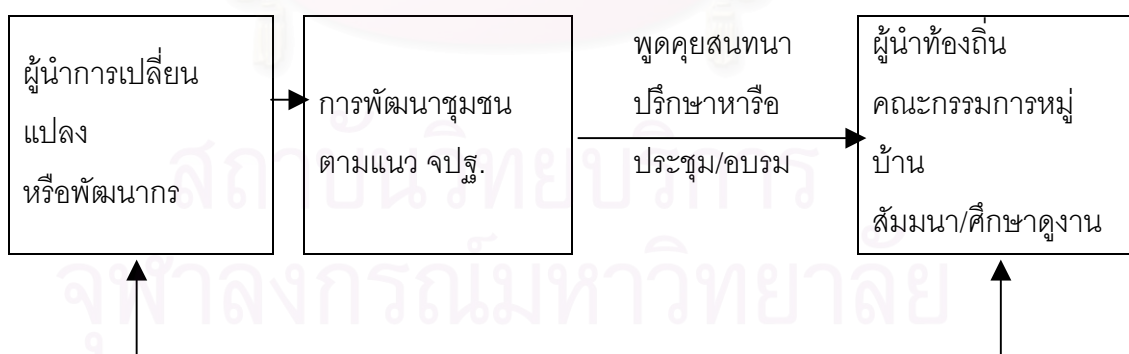
1. ให้มีความสะอาดของผู้อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ชาวชุมชนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองและไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ
2. ขยัน โดยมุ่งพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสภาพเศรษฐกิจช่วยยกระดับรายได้ของชุมชนให้สูงขึ้น และเป็นเงื่อนไขของการช่วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ประหยัด เพื่อควบคุมการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของชีวิตเพื่อการออมทรัพย์
4. ร่วมใจส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และร่วมแรงร่วมใจกับการพัฒนาชุมชนและรักษาสภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้คงไว้ โดยมีแนวทางการพัฒนาต้องเป็นไปอย่างครบวงจร และสมบูรณ์แบบ กล่าวคือดำเนินงานพัฒนาทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และจิตใจไปพร้อมกัน

การสื่อสารในงานพัฒนาชุมชน

กระบวนการสื่อสารในงานพัฒนาชุมชนนั้นแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ตามลักษณะการไหลของข่าวสารดังนี้ (ชลบทศรณี โพธิ์ปีน 2536: 12-14)

รูปแบบที่ 1 การสื่อสารแบบขั้นตอนเดียว (one-step flow communication)

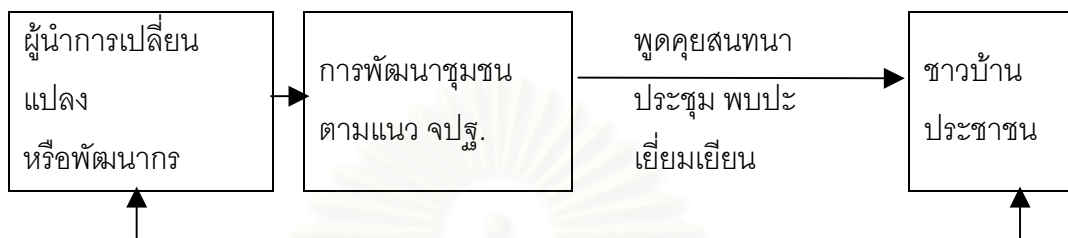
แผนภูมิที่ 1

จากแผนภูมิที่ 1 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนากร จะถ่ายทอดแนวความคิดหรือวิธีปฏิบัติการพัฒนาชุมชนตามแนวจปฐ. ไปยังผู้นำท้องถิ่นโดยตรงหรือการสื่อสารอาจจะผ่านช่อง

ทางการสื่อสารรูปแบบต่างๆ เช่นการพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประชุมปรึกษาหารือ การจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้ความรู้ (ชณัทธรณ์ โพธิ์ปิ่น,2536)

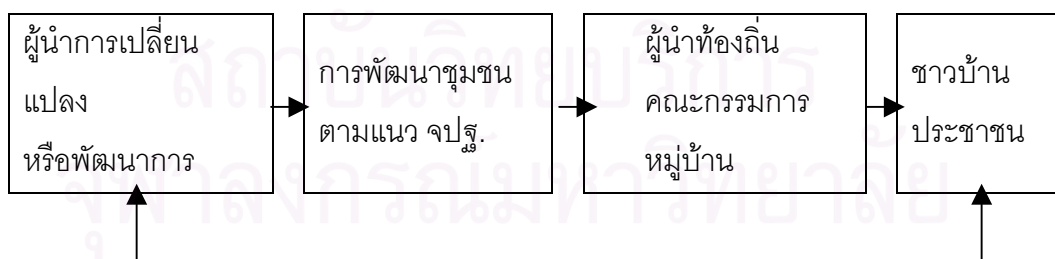
แผนภูมิที่ 2

จากแผนภูมิที่ 2 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือนักพัฒนากร จะถ่ายทอดแนวความคิดและวิธีปฏิบัติด้านพัฒนาชุมชนไปสู่ชาวบ้านและประชาชนโดยตรง ซึ่งอาจจะสื่อสารกันโดย การพบปะเยี่ยมเยียนตามบ้าน พูดคุยสนทนา ได้ตามทุกซ่ซุข หรือการเชิญประชุมเป็นครั้งคราว ซึ่งวิธีนี้อาจจะสื่อสารกับชาวบ้าน (ประชาชน) ในวงแคบ แต่จะมีผลดีในการสร้างสัมพันธ์ภาพ (ชณัทธรณ์ โพธิ์ปิ่น, 2536)

รูปแบบที่ 2 การสื่อสารแบบสองขั้นตอน (two step flow communication)

แผนภูมิที่ 3

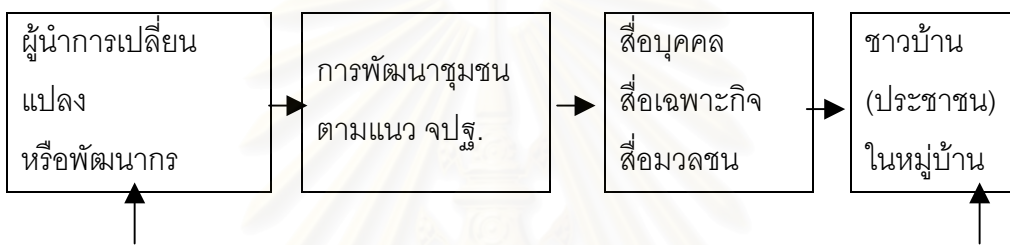

จากแผนภูมิที่ 3 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนากร จะถ่ายทอดหรือส่งสารผ่านทางผู้นำทางความคิดไปในชุมชน เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ครู ผู้นำอาสาสมัครพัฒนา

ชุมชนฯ และให้ผู้ผู้นำความคิดเหล่านี้ นำข่าวสารที่ได้รับการถ่ายทอดไปเผยแพร่กับประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย ที่ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่นับถือในตัวผู้นำท้องถิ่น (ชณัทธรรม โภธิปิ่น, 2536)

รูปแบบที่ 3 การสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (multi-step flow communication) การสื่อสารนี้เป็นการรวมการสื่อสารแบบที่ 1 และแบบที่ 2 เข้าด้วยกัน คือมีการถ่ายทอดข่าวสารไปยังประชาชนทั้งสื่อสารโดยตรงและสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4

จากแผนภูมิที่ 4 จะเห็นว่านอกจากสื่อบุคคลแล้วยังมีการนำสื่อเฉพาะกิจมาใช้ในกระบวนการสื่อสารหลายรูปแบบ เช่น วิทยุเสียงตามสาย เอกสารเผยแพร่ ป้ายประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน การจัดฉายวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อแต่ละประเภทจะพิจารณาเลือกใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาข่าวสารที่จะถ่ายทอดด้วย (ชณัทธรรม โภธิปิ่น, 2536)

การที่นักพัฒนาสามารถเลือกที่จะสื่อสารกับชุมชนได้เหมาะสมกับสภาพของประชาชน หรือเลือกที่จะใช้สื่อที่มีอยู่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ก็จะช่วยให้เกิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.แนวความคิด และทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) จากการศึกษาของโรเจอร์ (Rogers, 1969 : 126) พบว่า การสื่อสารผ่านช่องทางระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์มากในกรณีที่ผู้สื่อสารหวังผลให้ผู้รับสารเปลี่ยนทัศนคติและมีพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเพิ่มปริมาณของปฏิกิริยาการโต้ตอบ (Feedback) ในอัตราที่สูง ทำให้ผู้รับสารแสดงผลเพื่อปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การสื่อสารจะมีประสิทธิผลควรคำนึงถึง หลักสำคัญๆ ในการสื่อสารระหว่างบุคคล

ไม่ว่าจะเป็น ตัวผู้ส่งสาร สาร ช่องทางข่าวสาร ผู้รับสาร หรือ สภาพแวดล้อมในการทำการสื่อสาร ด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นหลัก หรือองค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสาร

หลักสำคัญ 7 ประการในการสื่อสาร

สกอตท เอ็ม และ อัลเลน เซนเตอร์ (Scott M. Cutlip and Allen H. Center, 1971 : 260-261) เสนอความเห็นไว้ว่า การสื่อสารจะมีประสิทธิผลต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ หรือมีหลักที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (credibility) ของข่าวสารและวิธีส่งข่าวสารผู้รับข่าวสารต้องมีความเชื่อมั่นในผู้ส่งข่าวสาร
2. ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (context) ความสำคัญของเรื่องนี้อยู่ที่ท่าทาง คำพูด ภาษา ที่เหมาะสมนอกเหนือไปจากสังคม วัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ
3. เนื้อหาสาระ (content) ข่าวสารที่ดีจะต้องมีความหมายต่อผู้รับข่าวสารมีลักษณะน่าสนใจ และเป็นเรื่องเป็นราวที่อาจจะให้ทั้งความพึงพอใจหรือไม่พอใจพร้อมกับการชี้แจงและแนะนำให้มีการตัดสินใจด้วย
4. บ่อยสม่ำเสมอต่อเนื่องกัน (continuity and consistency) การสื่อสารจะได้ผลต้องส่งบ่อยๆติดต่อกันหรือมีการย้ำเพื่อเตือนความทรงจำ หรือเปลี่ยนทัศนคติและมีความสม่ำเสมอ สม่ำเสมอ ต้นเสมอปลาย และควรเลือกช่องทางที่ได้ผลเร็วที่สุด
5. ช่องทางข่าวสาร (channels) ข่าวสารจะเผยแพร่ได้ดีต้องส่งให้ถูกช่องทางของการสื่อสารนั้นๆ โดยมองหาช่องทางที่เปิดรับข่าวสารที่เราจะส่ง และถูกส่งสายงาน กรม กอง หน่วย หรือโดยวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ส่งถึงตัวบุคคลโดยตรงจะรวดเร็วกว่า หรือส่งที่บ้านได้รับเร็วกว่าการส่งไปที่ทำงาน เราควรเลือกช่องทางที่ได้ผลเร็วที่สุด
6. ความสามารถของผู้รับ (capability of audience) การสื่อสารที่ถือว่าได้ผลนั้นต้องใช้เวลาความพยายามหรือแรงงานน้อยที่สุด การสื่อสารจะง่ายสะดวกก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับของผู้รับซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานที่ โอกาสอำนวย นิสัย ความรู้ พื้นฐานที่จะช่วยให้เข้าใจ เป็นต้น
7. ความแจ่มใส (clarity) ข่าวสารต้องง่าย ใช้ภาษาที่ผู้รับเข้าใจ คือใช้ภาษาของเขาศัพท์ยากและสูงไม่มีประโยชน์ควรตัดออกให้หมดให้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีความมุ่งหมายเดียว อย่าให้คลุมเครือหรือมีความหลายหลายแง่ หรือตกหล่นข้อความบางตอนที่สำคัญไป

การที่นักพัฒนาชุมชนทำให้ประชาชนในชุมชนมีความเชื่อมั่นในตัวนักพัฒนา โดยแสดงความสม่ำเสมอในการเข้าไปสื่อสารกับชุมชน และ เนื้อหาของข่าวสารที่นักพัฒนาได้คัดเลือกมาให้

เหมาะกับคนในชุมชนแล้ว ย่อมจะทำให้ประชาชนเกิด การรับรู้ และความเข้าใจในบทบาทของนักพัฒนามากขึ้น

ปัจจัยประการหนึ่งที่มีผลต่ออัตราการยอมรับและปฏิบัติ ก็คือช่องทางการสื่อความรู้ที่ใช้เป็นตัวแพร่กระจายวิทยาการใหม่ในกระบวนการตัดสินใจของผู้ยอมรับวิทยาการใหม่ๆ (Roger, 1971 : 251-260) ช่องทางสื่อความรู้ (communication channels) เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสาร โดยเฉพาะช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal channels) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารที่มีผลต่อการรับรู้ และทัศนคติของผู้รับสารมาก

ในงานพัฒนาชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนเป็นจุดเริ่มที่จะเผยแพร่ความรู้ ความคิดต่างๆ ที่ได้รับจากพัฒนากรหรือนักวิชาการไปสู่ประชาชน ในบางเรื่องบางประการผู้นำชุมชน จะร่วมกันวิเคราะห์สภาพของชุมชน ปัญหา และความต้องการของชุมชน เพื่อจัดทำแผนแก้ไขปัญหา ผู้นำชุมชนจึงเป็นบุคคลที่ชักนำความช่วยเหลือมาสู่ชาวบ้าน และบำรุงรักษาบรรยากาศแห่งการทำงาน รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการสื่อความคิดต่อและความรู้สึกในเมื่อประชาชนพยายามจะตัดสินใจทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หน้าที่ต่างๆของภาวะผู้นำดังกล่าว ก็จะเข้าแสดงบทบาทหรือเกี่ยวข้องช่วยเหลือทันที (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523 : 203-204)

2.แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร

ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนซึ่งอยู่ในเขตที่มีนักพัฒนาชุมชนประจำอยู่มีฐานะเป็นผู้รับสาร (Reciver) ส่วนบทบาทของนักพัฒนาอยู่ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ดังนั้น ประเด็นสำคัญก็คือปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการรับรู้ ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งเป็นปฏิกริยาตอบสนอง (Feedback) ของประชาชน โดยปฏิกริยา ดังกล่าวจะมีความสำคัญในการเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักพัฒนา ที่จะนำไปปรับปรุงงานพัฒนาชุมชน

ความสำคัญของผู้รับสารในกระบวนการสื่อสาร

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2534) ได้กล่าวว่า “ผู้รับสาร คือ เป้าหมายของการสื่อสารแต่ละครั้ง การสื่อสารในแต่ละครั้งนั้น เราอาจวัดสัมฤทธิ์ผลของมันได้จากผู้รับสาร จึงนับได้ว่า องค์ประกอบส่วนนี้ แม้จะไม่ใช่ส่วนเดียวของกระบวนการสื่อสาร แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสื่อสาร

ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างขาดมิได้ และมีส่วนทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่าองค์ประกอบส่วนอื่นๆ“

เบอร์กูน ฮันเซเกอร์ และดอร์สัน (Burgoon, Hunsaker and Dawson, 1994) ได้กล่าวว่า “ผู้รับสารมีความสำคัญพอกๆกับผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสาร ธรรมชาติของการตอบสนองต่อผู้ส่งสารและตัวสาร ผู้รับจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมกรสื่อสาร ไม่เพียงแต่ช่วยกำหนดประเด็นและระดับของปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ว่า การติดต่อนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด”

ผู้รับข่าวสาร อาจหมายถึง บุคคลเพียงคนเดียว เช่น การพูดคุยระหว่าง 2 คน หรืออาจหมายถึงกลุ่มบุคคลก็ได้ ในการติดต่อสื่อสารนั้น บุคคลที่เป็นผู้รับสารอาจเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ส่งสารในเวลาอื่นได้ เช่น ในการพูดคุยกันผู้รับสารอาจกลายเป็นผู้ส่งสาร

ผู้รับสาร มีความสำคัญต่อการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการติดต่อสื่อสาร และผู้รับสารมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบอื่นของการสื่อสารอีกด้วย (สมรทองดี, 2532)

นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น ถ้าหากไม่ได้พิจารณาถึงปัจจัยผู้รับสาร หรือคุณลักษณะของผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้รับสารติดต่อสื่อสารโดยตรงซึ่ง กริช สืบสนธิ (2525) กล่าวว่า เมื่อใดก็ตามที่ผู้ส่งสารมีความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารของตนเอง จงเตือนตนเองไว้เสมอว่า อาจประสบความล้มเหลวได้ ความพึงพอใจในการติดต่อ สื่อสารของตนเองมักจะตัดสินใจจากการที่ตนได้ติดต่อสื่อสารไปตามรสนิยม ความรู้สึก ทัศนคติและตัดสินใจด้วยตนเองว่าได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ การที่จะบอกว่าข่าวสารที่ส่งไปนั้นน่าพึงพอใจเพียงใด น่าจะกำหนดโดยผู้รับสาร ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีภูมิหลังส่วนตัวที่แตกต่างกัน จึงมีจุดในการพิจารณาและตีความแตกต่างกันออกไปในขณะที่มีการส่งและรับสาร

ดังนั้น การส่งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอันเกี่ยวข้องกับผู้รับสารหลายประการด้วยกัน ดังนี้

1. ความต้องการของผู้รับสาร โดยทั่วไปแล้วในการรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้น จะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ประกอบด้วย

1.1 ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน

1.2 ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของตน

1.3 ต้องการประสบการณ์ใหม่

1.4 ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการรับสาร

2. ความแตกต่างของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ได้แก่ วัย เพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2.1 วัย วัยหรืออายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็น และพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไป เมื่อตนมีอายุมากขึ้น (Myers, 1982 : 5)

โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม (liberal) ยึดถืออุดมการณ์ (idealistic) ใจร้อน (impatient) และมองโลกในแง่ดี (optimistic) มากกว่าคนที่มีอายุมาก สำหรับคนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยม (conservation) ยึดถือการปฏิบัติ (pragmatic) ระมัดระวัง (cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (pessimistic) มากกว่าคนที่มีอายุน้อยสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคนที่มีอายุมากมีประสบการณ์ในชีวิตซึ่งเคยผ่านมามากกว่าคนที่มีอายุน้อย (ปรมะ สตะเวทิน, 2526 : 106) ดังนั้น อายุจึงน่าเป็นตัวกำหนดความคิดเห็น ความต้องการ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน

2.2 เพศ ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย (Wii, Goldhaber and Yates 1980 อ้างถึงใน สมควร เจริญสุข)

การวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหึงหวง คิดจิตใจคนได้ดีกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายมีเหตุผลมากกว่าผู้หญิงและจดจำข่าวสารได้มากกว่า (ปรมะ สตะเวทิน, 2526)

ความแตกต่างทางเพศจึงน่าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสาร และความต้องการในการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน

2.3 การศึกษา มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสารเป็นอย่างมากซึ่งอาจพบได้ตั้งแต่การแปลความ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมในการรับสารต่างกันไป ผู้ส่งสารจึงต้องตระหนักและระมัดระวังว่าในการให้ข่าวสารนั้น ผู้รับสารมีการศึกษาอยู่ในระดับใดเพื่อที่จะได้เสนอข่าวสาร คำแนะนำ และบริการโดยเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสาร (สมร ทองดี, 2532)

2.4 ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายความว่ารวมทั้งภูมิหลังของครอบครัวเชื้อชาติและชาติพันธุ์ อาชีพ รายได้และความเป็นอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนจึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้รับสาร

3. ความตั้งใจและประสบการณ์เดิม ในขณะที่มีความตั้งใจที่จะช่วยให้บุคคลรับรู้ข่าวสาร ได้ดีกว่า ดังคำที่กล่าวว่าเราเห็นในสิ่งที่อยากเห็นและได้ยินในสิ่งที่ต้องการได้ยิน ดังนั้นความตั้งใจและประสบการณ์เดิมของผู้รับสารจึงมีความสำคัญต่อการรับข่าวสารเช่นกัน

แนวทฤษฎีด้านจิตวิทยา (Psychological Approach)

การวิเคราะห์ผู้รับสารอีกแนวทางหนึ่ง นอกเหนือจากแนวทางด้านประชากรศาสตร์ คือการวิเคราะห์ทางจิตวิทยาของผู้รับสาร ซึ่งแนวทางดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาการรับรู้ ความคาดหวัง ทักษะคิด และการยอมรับของผู้รับสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ (Perception)

วรลักษณ์ ธีราโมกษ์ (2533) ได้อธิบายถึงความหมายของการรับรู้ของบุคคลว่า “การรับรู้ คือกระบวนการที่มีการจัดหมู่และการตีความข้อจากประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการรวมกับประสบการณ์ในอดีต”

วัชร ทรัพย์มี (โรธิน คันสนยุท, ผู้รวบรวม, 2533) กล่าวว่า “การรับรู้ คือการตีความหมายการรับสัมผัสออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย ซึ่งการตีความนั้นจะต้องอาศัยประสบการณ์หรือการเรียนรู้”

เฮนี (Haney, 1967 อ้างถึงใน Burgoon et al., 1994) กล่าวว่า “การรับรู้ คือกระบวนการในการเข้าใจความหมาย และ สร้างความรู้สึกจากประสบการณ์”

การเลือกรับรู้ (Selective Perception)

ปัจจัยในการเลือกรับรู้นั้น มีทั้งปัจจัยจากตัวผู้รับและจากตัวกระตุ้น โดยอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย คือ (วรลักษณ์ ธีราโมกษ์, 2533)

1. ความคลุมเครือของตัวกระตุ้น ยิ่งตัวกระตุ้นคลุมเครือมากเท่าใด การรับรู้ก็จะขึ้นอยู่กับจิตวิสัยมากเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อจะติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2. ความต้องการของปัจเจกบุคคล

3. การตามอย่างผู้อื่น

เบอร์กูน และคณะ (Burgoon et al., 1994) ได้กล่าวว่า “ความแตกต่างในสภาพแวดล้อม อารมณ์ความรู้สึกของผู้รับ ความแตกต่างในค่านิยม เป้าหมายและทัศนคติภายในตัวผู้รับรู้ ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ความจริงของแต่ละบุคคล” และกล่าวว่า “ประสบการณ์และความคาดหวังในอดีตของบุคคล จะส่งผลต่อการรับรู้ในสิ่งที่มากระตุ้นจากสภาพแวดล้อม”

คุณลักษณะของผู้รับรู้

ซูราจันท์ เจนโทม (2529) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้รับรู้ ได้แก่

1. ประสบการณ์เดิม (Experiences) ประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลทำให้มีการรับรู้สิ่งเร้า หรือเหตุการณ์ต่างๆ แตกต่างกันไป

2. ความต้องการ (Needs) หากบุคคลมีความต้องการสิ่งใดมากที่สุดในขณะนั้น เขามักจะมองเห็นหรือรับรู้สิ่งเร้า เช่น สิ่งที่เขาต้องการได้ หรือผู้ที่มีความต้องการสูงในสิ่งใด ย่อมรับรู้สิ่งนั้นดีกว่า

3. อิทธิพลทางสังคม (Social Factor) สภาพวัฒนธรรมภายในสังคมเป็นเหตุให้บุคคลในสังคมต่างๆ รับรู้สิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้ของคนเรา มีข้อจำกัดอยู่กับจุดมุ่งหมาย หรือประโยชน์ที่จะได้รับกับประสบการณ์ ซึ่งจำแนกองค์ประกอบพื้นฐานได้ 5 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือบุคคล การรับรู้

วัตถุหรือบุคคลนั้น จะทำให้มีการแปลความหมายของสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นเพื่อตัดสินใจว่าจะตอบสนองหรือมีปฏิกิริยาอย่างไรต่อสิ่งที่ถูกรับรู้นั้น จึงจะทำให้บรรลುವัตถุประสงค์ สิ่ง que แสดงออกไปต่อผู้ที่ถูกรับรู้ เท่ากับเป็นการตรวจสอบการรับรู้ของตนเองทำให้เกิดข้อมูลใหม่ย้อนกลับสู่ผู้รับรู้ เพื่อให้ปรับพฤติกรรมตอบสนองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2528)

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง (Expectation)

อีแวน (Evan, 1962 อ้างถึงในบุศรินทร์ หนูนักดี, 2534) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับความคาดหวังว่า “ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคน ในการที่จะตีความต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้รับสาร ที่ก่อให้เกิดความคาดหวังและพฤติกรรมในการสื่อสารที่แตกต่างกันของผู้รับสารนั้น โดยทั่วไปแล้ว ในการรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ประกอบด้วย

1. ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์
2. ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมของตน
3. ต้องการประสบการณ์ใหม่
4. ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการรับสาร

3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ (Satisfaction)

ออสแคมป์ (OsKamp, 1984) ได้สำรวจแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ พบว่าความพึงพอใจมีความหมายอยู่ใน 3 นัยคือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลปรากฏจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้
2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ
3. ความพึงพอใจหมายถึง การทำงานได้เป็นไปตามหรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

จากความหมายทั้ง 3 นัยดังกล่าว ออสแคมป์เห็นว่า ได้นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theories) ตามความหมายที่สองอยู่ในกลุ่มทฤษฎีความต้องการ(Need Theories) และตามความหมายที่สามจัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีคุณค่า(Value Theories)

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2533) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ด้านของการสร้างทัศนคติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของบุคคลคือ “ขั้นแรก เป็นขั้นของการเกิดความรู้และความเชื่อ ต่อมา ก็จะเกิดความรู้สึกร่วมกันความรู้สึกหรือความเชื่อนั้น แล้วผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรม เป็นลำดับสุดท้าย”

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากศึกษาความพึงพอใจในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติ ยังได้ศึกษาความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างนักพัฒนากับประชาชนด้วย ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร

สมยศ นาวิการ (2527) อ้างถึงในบุศรินทร์ หนูนุกัติ, (2534) ได้กล่าวว่า “ความพึงพอใจในการตัดสินใจในการติดต่อสื่อสารขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลได้มา เปรียบเทียบกับสิ่งที่บุคคลต้องการ ถ้าหากว่าการติดต่อสื่อสารเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารจะเกิดขึ้น”

เช่นเดียวกัน อีแวน (Evan, 1962) ได้กล่าวว่า “ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร คือ ความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับ (Information Satisfaction) เพราะข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับนั้น ผู้รับสารสามารถนำไปใช้ตัดสินใจ และการปฏิบัติงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้”

สมควร กวียะ (2532) ได้นำเสนอแบบจำลองเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (Uses and Gratification Approach) ของแคทซ์ (Katz) และคณะโดยปรับแนวคิดดังกล่าวให้สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนี้

ภาพที่ 4 แบบจำลองความพึงพอใจในการสื่อสารของแคทซ์ (Katz) และคณะโดยปรับทฤษฎีเป็นแบบจำลองที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคลของสมควร กวียะ (2532)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชาชนซึ่งอยู่ในชุมชนที่มีนักพัฒนาคอยดูแลอยู่นั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้รับสาร (Receiver) ส่วนบทบาทของนักพัฒนาอยู่ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ดังนั้นประเด็นสำคัญก็คือปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการรับรู้ ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งเป็นปฏิกริยาตอบสนอง (Feed back) ของประชาชน

ความหมายสำคัญของผู้รับสารในกระบวนการสื่อสาร

ยูล เบ็ญจรงค์กิจ (2534) ได้กล่าวว่า “ผู้รับสาร คือ เป้าหมายของการสื่อสารแต่ละครั้ง การสื่อสารในแต่ละครั้งนั้น เราอาจวัดสัมฤทธิ์ผลของมันได้จากผู้รับสาร จึงนับได้ว่า องค์ประกอบส่วนนี้ แม้จะไม่ใช้ส่วนเดียวของกระบวนการสื่อสาร แต่มีส่วนทำให้การสื่อสารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบส่วนอื่นๆ”

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

แมคโดนาลด์ และเชเลนเบอร์ก (Macdonald and Scheleenberge, 1971) อ้างในพรพรรณ นิภา วงษ์มิตร, 2540 : 36) กล่าวว่าบทบาท คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมอันเป็นที่คาดหวังของสมาชิกในสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น

เลวินสัน (Levinson, 1971 : 11) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

บทบาท คือ ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุดแต่มุ่งที่การบ่งชี้หน้าที่อันควร

บทบาท คือ ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเอง ที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

บทบาท คือ การกระทำของบุคคลแต่ละคน ที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อคนดำรงตำแหน่งนั้นๆ

จาคอบ (Jacob อ้างใน พูนทรัพย์ สิทธิพรหม, 2533) นักทฤษฎีบทบาทคนหนึ่งได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า องค์การทางสังคมประกอบด้วยเครือข่าย (Network of Role) ซึ่งบังคับและให้แนวทางแก่การกระทำ การที่แต่ละบุคคลในสังคมเข้าไปรับตำแหน่งที่มีหน้าที่หนึ่งในสถานภาพสังคมหนึ่งนั้น หมายถึง การยอมรับรูปแบบพฤติกรรมที่ถูกกำหนดมาแล้วจากตำแหน่ง หน้าที่ และ

สถานภาพนั้นๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ คือ บทบาทที่ทางสังคมคาดหวังไว้ (Expected Role) จากแนวความคิดนี้ทำให้เห็นโครงสร้างว่ามีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ โครงข่ายของตำแหน่งและสถานภาพทางสังคม ระบบความคาดหวังที่สอดคล้องกัน ส่วนสุดท้าย คือ ระบบแบบแผนของพฤติกรรมตามความคาดหวังของตำแหน่งและสถานภาพ

พินิจ ลาภานันท์ (2526 : 31) ได้กล่าวทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ว่าเป็นทฤษฎีที่เห็นว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมตามความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เป็นผลมาจากความคาดหวังทางสังคมตามสถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ และสถานภาพของบุคคลที่ประกอบไปด้วยความคาดหวังต่างๆ จากสังคม ซึ่ง พินิจ ลาภานันท์ สรุปได้ข้อสมมติฐานพื้นฐานของบทบาทควรเป็นดังนี้

1. บทบาทเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคมมนุษย์จะเข้ามารวมอยู่ในสังคมได้จากการเรียนรู้บทบาทของตนในสังคม
2. การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นจะทำให้การมองเห็นตนเองและผู้อื่น ว่าเป็นเจ้าของสถานภาพและบทบาทบางอย่าง และผูกพันอยู่กับความคาดหวังของผู้อื่นและความคาดหวังนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางบทบาทในแต่ละคน

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2520 : 46) กล่าวถึงบทบาทว่า เป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ในสถานภาพใดๆอย่างใดแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้นๆ จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดเอาไว้

ภิญโญ สาร (2520 : 283) กล่าวถึง บทบาท คือ ความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

ปิยนุช สังข์ช่วย (2534 : 16-17) สรุปความหมายของบทบาทจากนักวิชาการหลายท่าน โดยแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1. การพิจารณาความหมายของบทบาทตามสถานภาพของผู้สวมบทบาท ซึ่งแบ่งออกเป็น
 - 1.1 บทบาทที่เกิดขึ้นตามสถานภาพโดยกำเนิด หรือสถานภาพที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นฐานที่สังคมส่วนใหญ่ยึดเป็นหลัก สำหรับสถานภาพประเภทนี้ ได้แก่ อายุ เพศ ชาติกำเนิด เป็นต้น

1.2 บทบาทที่เกิดขึ้นตามสภาพที่ได้มาโดยการแต่งตั้ง หรือโดยความสามารถเป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับภายหลัง ได้แก่ สถานภาพทางการศึกษา ทางอาชีพ ทางการสมรส เป็นต้น

การเรียนรู้บทบาทตามสถานภาพดังกล่าว ทำได้โดยการสังเกตจากผู้ที่มีบทบาทสถานภาพนั้นมาก่อน หรืออาจเป็นข้อกำหนดทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคมที่ในสังคมนั้นปฏิบัติสืบต่อกันมา อย่างไรก็ตามบทบาทเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงเมื่อสภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป

2. การพิจารณาบทบาทตามลักษณะของการแสดงบทบาท ในระบบสังคมบุคคลต่างๆ สังเกตบทบาทซึ่งกันและกัน และจะกำหนดหน้าที่ให้กับตนเองว่า ควรจะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็คาดหวังว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ ควรแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมเช่นไรด้วย ซึ่งการพิจารณาบทบาทในลักษณะนี้อาจแบ่งได้เป็น

2.1 บทบาทที่คาดหวัง (Role expectation) คือ บทบาทที่บุคคลอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในสังคม ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามความประสงค์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Descriptions) คือ พฤติกรรมที่บุคคลในตำแหน่งนั้นกระทำ

ดังนั้น บทบาท (Role) จึงเป็นความคาดหวังทางการกระทำว่าในสถานภาพหนึ่งๆ บุคคลควรมีบทบาทอย่างไร โดยจะมีการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อให้ทราบว่าแต่ละบุคคลจะต้องแสดงบทบาท (Role playing) และสวมบทบาท (Role taking) อย่างไร ซึ่งการเรียนรู้บทบาทนี้จะเกิดจากการเลียนแบบและสังเกต (Role model) จากบุคคลที่เรายึดถือ (Significant other) เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างของบทบาทแห่งตนที่จะแสดงต่อผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมตามที่ตนเองต้องการ แต่ทั้งนี้ การเสนอภาพของตนเองหรือการแสดงบทบาทและการสวมบทบาทนี้อาจจะสอดคล้อง (Role consensus) หรือขัดแย้ง (Role conflict) กับความคาดหวังของสังคมก็ได้

ในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาชุมชน หากจะพิจารณาตามแนวคิดเรื่องของบทบาท Berlo (1960) บทบาทที่เป็นข้อกำหนด (Role Percriptions) คือ บทบาทที่บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัย เป็นสิ่งที่ต้องวิเคราะห์ศึกษาร่วมด้วย

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงอาศัยแนวทางของบทบาท 3 แนวทางคือ บทบาทที่เป็นข้อกำหนด บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บุศรินทร์ หนูนุกัถิ (2534) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการติดต่อสื่อสารกับพนักงานเทศบาลเมือง นนทบุรี ปทุมธานีและสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการใช้อีเมลสื่อสารต่างๆ ของพนักงานเทศบาลเมืองแตกต่างกัน ประชาชนที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้ข่าวสารต่าง ๆ ของพนักงานเทศบาลเมืองแตกต่างกัน

2. เรืองศิลป์ แก้วคอนรี (2539) ศึกษา “ความต้องการข่าวสาร ความคาดหวังและความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสารเรื่องการประกันสังคมของผู้ประกันตน ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยว่า ความต้องการข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการคาดหวังว่าจะได้รับข่าวสารเรื่องประกันสังคม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสาร และความคาดหวังที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสารเรื่องประกันสังคม

3. กัญญา สุนทรารักษ์ (2526) ศึกษาเรื่องบทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี พบว่าการรับสารผ่านทางสื่อบุคคลมีผลต่อการตกลงใจยอมรับเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มากผ่านทางสื่อมวลชน สื่อบุคคลแต่ละประเภทมีผลต่อการตกลงใจยอมรับเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ตามระยะเวลาที่แตกต่างกัน โดยสื่อสารผ่านภายในกลุ่มเพื่อนที่มีอาชีพเดียวกัน มีผลต่อการยอมรับเร็วที่สุด

4. พนิดา อินทรลักษณ์ (2533) ศึกษาผลกระทบในการสื่อสารระหว่างบุคคลต่อประชาชนในการเผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวพบว่า สื่อบุคคลมีผลต่อความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนมากที่สุด

5. มิลเลต (Millet, 1954 อ้างใน ปิยะ อุทาโย, 2539: 28) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของหน่วยงานรัฐ เห็นว่าจะต้องยึดหลักการในการวัดความพอใจใน 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable service)
2. การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely service)
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service)

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continue service)
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive service)

6. พ.ต.อ.สุพัฒน์ อาจทองและคณะ (2540) ศึกษาทัศนคติของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของตำรวจภาคที่ 6 พบว่าปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการให้บริการประชาชนคือ ความร่วมมือของประชาชนและศรัทธาของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจยังน้อยไปด้านการให้บริการแก่ประชาชน พบว่า ระดับความคิดเห็นที่ต่ำกว่าประเด็นอื่นคือการให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น และประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังน้อยไป

7. กองบัญชาการตำรวจนครบาล (2520) วิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาล พบว่าประชาชนที่เคยไปติดต่อกับตำรวจจะมีทัศนคติไม่ดีกับตำรวจเป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยไปติดต่อกับตำรวจ และในสายตาของประชาชนเห็นว่า ภาพพจน์ที่ไม่ดีของตำรวจที่ควรแก้ไข คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจชอบใช้อำนาจข่มขู่ทำตัวเป็นเจ้านายประชาชนและใช้กิริยาวาจาไม่สุภาพ

8. ชัชวาล ปีทอง (2539) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการด้านการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจสายตรวจ จะศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลบางเขน พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจค่อนข้างสูงกับการจัดสายตรวจ การตั้งด่านตรวจการให้ความรู้ในการป้องกันอาชญากรรมและมีความพึงพอใจค่อนข้างต่ำกับความเหมาะสมของจุดตรวจและมีความเห็นว่าบริการยังล่าช้า ไม่ทั่วถึง มีการเลือกปฏิบัติและเจ้าหน้าที่ไม่มีอัธยาศัยไมตรีเท่าที่ควร

9. สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 3 (2524) ในเอกสารวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน” พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนในปริมาณสูงโดยการเข้ามาร่วมประชุมเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า

10. Prasuraman, V.A.Zeithanel and L.Barrly (อ้างใน โสภณ พิงไชยม 2537:36) กล่าวว่า บริการที่ประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญต่างๆ เหล่านี้คือ

1. ความเชื่อถือได้ (Reliability) ประกอบด้วย
 - 1.1 ความสม่ำเสมอ
 - 1.2 ความพึงพาได้
2. การตอบสนอง (Responsive) ประกอบด้วย
 - 2.1 ความเต็มใจที่จะให้บริการและการอุทิศเวลา
 - 2.2 ความพร้อมที่จะให้บริการและการอุทิศเวลา
 - 2.3 มีการติดต่ออย่างต่อเนื่อง
 - 2.4 ปฏิบัติต่อผู้ให้บริการเป็นอย่างดี
3. ความสามารถ (Competence) ประกอบด้วย
 - 3.1 ความสามารถในการให้บริการ
 - 3.2 ความสามารถในการสื่อสาร
 - 3.3 ความสามารถในความรู้จักการที่จะให้บริการ
4. การเข้าถึงบริการ (Access) ประกอบด้วย
 - 4.1 ผู้ใช้บริการเข้าใช้หรือรับบริการได้สะดวก ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากมายซับซ้อนเกินไป
 - 4.2 ผู้ใช้บริการใช้เวลารอคอยน้อย
 - 4.3 เวลาที่ให้บริการเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับผู้ให้บริการ อยู่ในสถานที่ที่ผู้ให้บริการติดต่อได้สะดวก
5. ความสุภาพอ่อนโยน (Courtesy) ประกอบด้วย
 - 5.1 การแสดงความสุภาพต่อผู้ให้บริการ
 - 5.2 ให้การต้อนรับที่เหมาะสม
 - 5.3 ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพที่ดี
6. การสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย
 - 6.1 มีการสื่อสารชี้แจงขอบเขตและลักษณะงานบริการ
 - 6.2 มีการอธิบายขั้นตอนการให้บริการ
7. ความซื่อสัตย์ (Credibility) คุณภาพของงานบริการ มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ
8. ความมั่นคง (Security) ประกอบด้วย

8.1 ความมั่นคงปลอดภัยทางกายภาพ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์

9. ความเข้าใจ (Understanding)

9.1 การเรียนรู้ผู้ใช้บริการ

9.2 การให้คำแนะนำและเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ

9.3 การให้ความสนใจต่อผู้ใช้บริการ

จะเห็นว่าองค์ประกอบของบริการที่จะทำให้งานบริการประสบความสำเร็จนี้ เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับบทบาทที่ควรจะเป็นของนักพัฒนาต่อประชาชนด้วย

11. ใจสคราญ หิรัญพฤกษ์ (รายงานวิจัย, อัดสำเนา) พบว่า แหล่งข่าวสารที่ได้รับจากการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารสองทาง เป็นการสื่อสารสองทางที่ส่งผลอย่างฉับพลัน อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านทัศนคติ พฤติกรรมของผู้รับสาร และประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติที่จะทำให้ทำตามคำแนะนำ

12. พนิดา อินทรลักษณ์ (2533) ศึกษาผลกระทบในการสื่อสารระหว่างบุคคลต่อประชาชนในการเผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว พบว่า สื่อบุคคล มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนมากที่สุด

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งเรื่อง ความพึงพอใจและความคาดหวังของประชาชน ที่มีต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งส่งผลให้เกิดการยอมรับในบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในประเด็นต่างๆ รวมถึงเรื่องการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งพบว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติของคนมาก และยังส่งผลให้เกิดการยอมรับด้วย นอกจากนี้งานวิจัยที่เสนอเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้งานบริการประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผล หรือข้อเสนอแนะต่างๆ จากงานวิจัย ข้างต้น มาปรับใช้ในส่วนต่างๆของงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อสนับสนุนให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวัดตัวแปรเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในเขตต่าง ๆ ของ กรุงเทพมหานคร จำนวนประมาณ 7,000,000 คน (กรุงเทพมหานคร, 2543)

กลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเปิดตารางสำเร็จการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นในการเลือกตัวอย่าง 95% บวกความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537:29) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 397 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการเลือกเขตที่จะทำการศึกษา จากเขตในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 50 เขตโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ได้ทั้งหมด 20 เขต ดังนี้

1. ดุสิต	11. บางกอกน้อย
2. บางเขน	12. บางกะปิ
3. พระโขนง	13. ราชบุรีบูรณะ
4. คลองเตย	14. บางพลัด
5. สาทร	15. จตุจักร
6. ราชเทวี	16. ดอนเมือง
7. ปทุมวัน	17. บางรัก
8. สะพานสูง	18. คลองสาน
9. บึงกุ่ม	19. บางลำพู
10. บางซื่อ	20. ดินแดง

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเลือกชุมชนโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) เขตละ 1 ชุมชน ทั้งหมด 20 เขต ได้จำนวนชุมชน 20 ชุมชนดังนี้

1.ชนโรงทอผ้า	เขตดุสิต	11.ชุมชนทับช้าง	เขตสะพานสูง
2.ชุมชนเคหะชุมชนบ่อนไก่	เขตปทุมวัน	12. ชุมชนเคหะชุมชนรามอินทรา	เขตบางเขน
3.ชุมชนริมทางรถไฟ	เขตราษฎร์เทพกิจ	13. ชุมชนเทพประทาน	เขตคลองเตย
4.ชุมชนสวนพลู	เขตสาทร	14. ชุมชนวัดระฆัง	เขตบางกอกน้อย
5.ชุมชนหลังหมู่บ้านสหกรณ์(โต๊ะ)	เขตบึงกุ่ม	15. ชุมชนวัดใหม่อมตรส	เขตบางลำพู
6.ชุมชนสมบุญทรัพย์	เขตราษฎร์บูรณะ	16. ชุมชนเคหะชุมชนดินแดง	เขตดินแดง
7.ชุมชนเจริญนคร 24	เขตคลองสาน	17. ชุมชนหมู่บ้านสินธร	เขตบางกะปิ
8.ชุมชนโกสุ่มสามัคคี	เขตดอนเมือง	18. ชุมชนลุ่มพัฒนา	เขตบางพลัด
9.ชุมชนบ้านพักรถไฟตึกแดง	เขตบางซื่อ	19. ชุมชนวัดพระยาไกร	เขตบางรัก
10.ชุมชนรัชดา-ประชาชื่น	เขตจตุจักร	20. ชุมชนแย้มสรวล	เขตพระโขนง

ขั้นตอนที่ 3 ในแต่ละชุมชนที่คัดเลือกมา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนละ 20 คน จำนวน 20 ชุมชน รวมได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในแต่ละชุมชน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน และพฤติกรรมการเข้าประชุมในชุมชน

ตัวแปรตาม : การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

2. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากรของชาวชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน และพฤติกรรมการเข้าประชุมในชุมชน

ตัวแปรตาม : ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

3. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน และพฤติกรรมการเข้าประชุมในชุมชน

ตัวแปรตาม : ความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา

4. ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : ลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน และพฤติกรรมการเข้าประชุมในชุมชน

ตัวแปรตาม : การยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน

5. การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาประชาชนในชุมชน

ตัวแปรอิสระ : การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

ตัวแปรตาม : การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

6. ความพึงพอใจบทบาทในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางแก้ไขปัญหานักพัฒนา

ตัวแปรอิสระ : ความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตัวแปรตาม : การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

7. ความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางแก้ไขปัญหานักพัฒนา

ตัวแปรอิสระ : ความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตัวแปรตาม : การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

8. การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรอิสระ : การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนาชุมชนกับประชาชน รูปแบบการติดต่อสื่อสาร

ตัวแปรตาม : การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน

9. การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนาชุมชนกับประชาชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตัวแปรอิสระ : การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชน ได้แก่ รูปแบบการติดต่อสื่อสาร

ตัวแปรตาม : การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6

แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในสมมติฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารอ้างอิงเช่น ตำราด้านการวิจัย วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Questionnaire) ได้แก่

- ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน 8 ข้อ
- ตอนที่ 2 การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
จำนวน 1 ข้อ ข้อย่อย 14 ข้อ
- ตอนที่ 3 ความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา
จำนวน 5 ข้อ ข้อ 17 มีข้อย่อย 15 ข้อ
- ตอนที่ 4 ความพึงพอใจบทบาทของนักพัฒนาการพัฒนาชุมชน
จำนวน 4 ข้อ ข้อย่อย 14 ข้อ
- ตอนที่ 5 การยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางของนักพัฒนา
จำนวน 1 ข้อ ข้อย่อย 10 ข้อ
- ตอนที่ 6 พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างนักพัฒนา กับประชาชน
จำนวน 7 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในด้านการสื่อสารและการวิจัย เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมเพื่อนำไปสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำไปทดสอบกับประชาชนที่อยู่ในชุมชน ใน กรุงเทพมหานครที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน การหาค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือตามสูตรของ Cronbach คือ Coefficient Alpha ด้วยโปรแกรม SPSS / FW ได้ผลความเชื่อถือได้ตามตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา (ข้อที่ 9) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .955$
- 2) การรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา (ข้อที่ 12) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .955$
- 3) การรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา (ข้อที่ 15) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .781$
- 4) ความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา (ข้อที่ 9 ตารางที่ 2) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .965$
- 5) ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา (ข้อที่ 17) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .901$
- 6) การยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา (ข้อที่ 22) ค่าความเชื่อถือได้ $\alpha = .830$

แบบสอบถามทุกตอนมีค่าความเชื่อถือได้สูงพอที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยไม่ต้องแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ในกรณีที่ผู้ตอบไม่สามารถแบบตอบแบบสอบถามได้เอง และแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบเองในกรณีที่สามารถตอบได้เอง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม 2543 ถึงปลายเดือนมกราคม 2544

เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร

1. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารหรือการรับข่าวสารจากนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

ประมาณเดือนละ 5-6 ครั้ง	ให้ 5 คะแนน
เดือนละ 3-4 ครั้ง	ให้ 4 คะแนน
เดือนละ 1-2 ครั้ง	ให้ 3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่เคยติดต่อเลย	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีการเปิดรับข่าวสาร สูงมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีการเปิดรับข่าวสาร สูง
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีการเปิดรับข่าวสาร ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีการเปิดรับข่าวสาร ต่ำ
1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีการเปิดรับข่าวสาร ต่ำมาก

1.1 เนื้อหาของข่าวสารประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับจากนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

ข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ข่าวสารที่ได้รับมาก	ให้ 4 คะแนน
ข่าวสารที่ได้รับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ข่าวสารที่ได้รับน้อย	ให้ 2 คะแนน
ข่าวสารที่ได้รับน้อยที่สุดหรือไม่ได้รับ	ให้ 1 คะแนน

แปลผลค่าคะแนนออกเป็นช่วง และให้ความหมายของค่าคะแนนดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	ข่าวสารที่นักพัฒนาคิดว่าจะมีความสำคัญกับชุมชนสูงมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	ข่าวสารที่นักพัฒนาคิดว่าจะมีความสำคัญกับชุมชนมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	ข่าวสารที่นักพัฒนาคิดว่าจะมีความสำคัญกับชุมชนปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	ข่าวสารที่นักพัฒนาคิดว่าจะมีความสำคัญกับชุมชนต่ำ
1.00 – 1.49	หมายความว่า	ข่าวสารที่นักพัฒนาคิดว่าจะมีความสำคัญกับชุมชนต่ำมาก

1.2 ช่องทางที่ประชาชนได้รับข่าวสารของชุมชนจากนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

ช่องทางที่ได้รับข่าวสารมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ช่องทางที่ได้รับข่าวสารมาก	ให้ 4 คะแนน
ช่องทางที่ได้รับข่าวสารปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ช่องทางที่ได้รับข่าวสารน้อย	ให้ 2 คะแนน
ช่องทางที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	ช่องทางที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนสูงมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	ช่องทางที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนสูง

2.50 – 3.49	หมายความว่า	ช่องทางที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	ช่องทางที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนต่ำ
1.00 – 1.49	หมายความว่า	ช่องทางที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนต่ำมาก

2. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน กำหนดค่าคะแนนดังนี้

ประมาณเดือนละ 5-6 ครั้ง	ให้ 5 คะแนน
เดือนละ 3-4 ครั้ง	ให้ 4 คะแนน
เดือนละ 1-2 ครั้ง	ให้ 3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่เคยเข้าร่วมเลย	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน สูงมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน สูง
2.50 – 3.49	หมายความว่า	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ต่ำ
1.00 - 1.49	หมายความว่า	การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ต่ำมาก

3.. การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

บทบาทที่คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
บทบาทที่คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติมาก	ให้ 4 คะแนน
บทบาทที่คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
บทบาทที่คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติน้อย	ให้ 2 คะแนน
บทบาทที่คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติสูงมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติสูง
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติต่ำ
1.00 - 1.49	หมายความว่า	มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติต่ำมาก

3.1 ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

บ่อยมาก	ให้ 5 คะแนน
บ่อย	ให้ 4 คะแนน
ค่อนข้างบ่อย	ให้ 3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่เคยพบ	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า มีความบ่อยครั้งและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับสูงมาก
3.50 - 4.49	หมายความว่า มีความบ่อยครั้งและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับสูง
2.50 - 3.49	หมายความว่า มีความบ่อยครั้งและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า มีความบ่อยครั้งและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับต่ำมาก

4. ความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่

4.1 ความคาดหวังในบทบาทที่ปฏิบัติจริง

อยากให้ปฏิบัติมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
อยากให้ปฏิบัติมาก	ให้ 4 คะแนน
อยากให้ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
อยากให้ปฏิบัติน้อย	ให้ 2 คะแนน
อยากให้ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับสูงมาก
3.50 - 4.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับสูง
2.50 - 3.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับต่ำ
1.00 - 1.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับต่ำมาก

4.2 ความคาดหวังในความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา กำหนดค่าคะแนนดังนี้

อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	ให้ 5 คะแนน
อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	ให้ 4 คะแนน
ประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ประมาณ 4-6 เดือนต่อครั้ง	ให้ 2 คะแนน
มากกว่า 6 เดือนต่อครั้ง	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับสูงมาก
3.50 - 4.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับสูง
2.50 - 3.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับต่ำ
1.00 - 1.49	หมายความว่า มีความคาดหวังในระดับต่ำมาก

5. ความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่

2.1 ความพึงพอใจบทบาทที่ปฏิบัติจริง

พอใจมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
พอใจมาก	ให้ 4 คะแนน
พอใจปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พอใจน้อย	ให้ 2 คะแนน
พอใจน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยการแบ่งเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ระดับสูงมาก	4.50 - 5.00
ระดับสูง	3.50 - 4.49
ระดับปานกลาง	2.50 - 3.49
ระดับต่ำ	1.50 - 2.49
ระดับต่ำมาก	1.00 - 1.49

6 การยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ใช่	ให้	1 คะแนน
ไม่ใช่	ให้	0 คะแนน

แปลผลค่าเฉลี่ยโดยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

7-10	หมายความว่า	ยอมรับในระดับสูง
4-6	หมายความว่า	ยอมรับในระดับปานกลาง
1-3	หมายความว่า	ยอมรับในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยการหาความสัมพันธ์ โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรโดยใช้ t-test แบบกรณีสองกลุ่มอิสระ (Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของ Scheffé และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนำเสนอเป็นส่วน ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติพื้นฐานคือ การแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย อันประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมในชุมชน ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไป การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมในชุมชน

ส่วนที่ 2 การรับรู้บทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่ บทบาทที่เป็นข้อกำหนด บทบาทที่ปฏิบัติจริง คุณลักษณะ ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่ บทบาทที่ปฏิบัติจริง

ส่วนที่ 5 การยอมรับในความเป็นผู้นำของนักพัฒนา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมุติฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาค่าความแตกต่าง และค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	174	43.5
2. หญิง	222	55.5
ไม่ตอบ	4	1.0
รวม	396	100.0
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	41	10.3
2. 21-30 ปี	154	38.5
3. 31-40 ปี	84	21.0
4. 41-50 ปี	77	19.3
5. 51-60 ปี	16	4.0
6. มากกว่า 61 ปีขึ้นไป	28	7.0
รวม	400	100.0
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่า ป.4	12	3.0
2. ป.4-ป.6 หรือเทียบเท่า	33	8.3
3. ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า	79	19.8
4. ม.4-ป.6 หรือเทียบเท่า	114	28.5
5. สูงกว่า ม.6-ปริญญาตรี	142	35.5
6. สูงกว่าปริญญาตรี	18	4.5
ไม่ตอบ	2	0.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี,ระหว่าง 41-50 ปี,อายุต่ำกว่า 20 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไปตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีอายุ 51-60 ปีมีอายุน้อยที่สุด

ส่วนระดับการศึกษานั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา - ปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับ ม.4-ม.6 หรือเทียบเท่า,ระดับ ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า,ป.4-ป.6 หรือเทียบเท่าและระดับ สูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ต่ำกว่า ป.4 มีจำนวนน้อยที่สุด

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ	29	7.3
2. ค้าขาย	30	7.5
3. รับจ้าง ลูกจ้างแรงงาน	57	14.3
4. เกษตรกรรม	1	0.3
5. รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	52	13.0
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	77	19.3
7. พนักงานโรงงาน	15	3.8
8. แม่บ้าน	34	8.5
9. ธุรกิจส่วนตัว	28	7.3
10. ครูสอนศาสนา	2	0.5
11. นักเรียน นักศึกษา	70	17.5
12. อื่น ๆ	19	4.8

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือนักเรียน นักศึกษา, อาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างแรงงาน, รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ, แม่บ้าน, ค้าขาย, ไม่ประกอบอาชีพ, ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานโรงงาน ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนน้อยที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน และรายได้ทั้งครอบครัวต่อเดือน

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
<u>รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน</u>		
1. ไม่มีรายได้	44	11.0
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	71	17.8
3. 5,001 – 8,000 บาท	107	26.8
4. 8,001 – 12,000 บาท	74	18.5
5. 12,001 – 15,000 บาท	46	11.5
6. 15,001 – 20,000 บาท	30	7.5
7. 20,001 – 30,000 บาท	17	4.3
8. สูงกว่า 30,000 บาท	7	1.8
ไม่ตอบ	4	1.0
รวม	400	100.0
<u>รายได้ของทั้งครอบครัวต่อเดือน</u>		
1. ไม่มีรายได้	16	4.0
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	18	4.5
3. 5,001 – 10,000 บาท	75	18.8
4. 10,001 – 15,000 บาท	51	12.8
5. 15,001 – 20,000 บาท	72	18.0
6. 20,001 – 30,000 บาท	73	18.3
7. 30,001 – 40,000 บาท	71	17.8
8. 40,001 – 50,000 บาท	8	2.0
9. สูงกว่า 50,000 บาท	16	4.0
ไม่ตอบ		
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า

รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างประมาณหนึ่งในสี่ มีรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน 5,001-8,000 บาท รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 8,001-12,000 บาท,ต่ำกว่า 5,000 บาท,12,001-15,000 บาท, กลุ่มที่ไม่มีรายได้,รายได้ 15,001-20,000 บาท และระหว่าง 20,001-30,000 บาทตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทมีจำนวนน้อยที่สุด

รายได้ของทั้งครอบครัวต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ทั้งครอบครัวต่อเดือนมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท,15,001-20,000 บาท, ระหว่าง30,001-40,000 บาท,10,001-15,000 บาท,ต่ำกว่า 5,000 บาท,กลุ่มที่ไม่มีรายได้ต่อครอบครัวเลยและกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไปตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาทมีจำนวนน้อยที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคมว่า เป็นสมาชิก หรือ ดำรงตำแหน่งในองค์กร สมาคม และ กลุ่มในชุมชน

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
<u>สถานภาพทางสังคม</u>		
1. คณะกรรมการชุมชน	37	9.3
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน	73	18.2
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	29	7.1
4. ชมรมผู้สูงอายุ	19	4.8
5. สมาชิกสภาเขต	1	0.3
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-
7. ไม่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชน	224	56.0
ไม่ตอบ	18	4.5
อื่น ๆ	400	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนครึ่งหนึ่งไม่มี สถานภาพทางสังคมในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 56 โดยกลุ่มที่มีสถานภาพในสังคมในชุมชนมากที่สุด คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 18.3 รองลงมาคือ คณะกรรมการชุมชน, ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน , ส่วนกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาเขต คิดเป็นร้อยละเพียง 0.3 และกลุ่มที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละเพียง 4.8

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการไป
เข้าประชุมภายในชุมชน

ตัวแปร	ประมาณ เดือนละ 5-6 ครั้ง	เดือนละ 3-4 ครั้ง	เดือนละ 1-2 ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเข้า ร่วมเลย
การเข้าประชุมภายในชุมชน		11 (2.8)	72 (18.0)	162 (40.5)	150 (37.5)
	$\bar{X} = 4.20$ (สูง)				

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดมีการเข้าประชุมภายในชุมชนนาน ๆ ครั้ง รองลงมาคือ กลุ่มที่ไม่เคยเข้าประชุมเลย, กลุ่มที่เข้าประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เข้าประชุมเดือนละ 3-4 ครั้ง มีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการไปเข้าประชุมในชุมชน อยู่ในระดับ สูง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง ของนักพัฒนา

ประเด็นการรับรู้บทบาทและการปฏิบัติ งานของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน	คิดว่าปฏิบัติ มากที่สุด	คิดว่าปฏิบัติ มาก	คิดว่าปฏิบัติ ปานกลาง	คิดว่าปฏิบัติ น้อย	คิดว่าปฏิบัติ น้อยที่สุด	\bar{X}	ระดับ การรับรู้
1.เป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้นำในการสร้าง สาธารณสมบัติของชุมชน เช่น ศาลา ประชาคม หรือ ลานกีฬาต้านยาเสพติด ฯลฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบ อาชีพของประชาชนในชุมชน	14 (3.5)	75 (18.8)	199 (49.8)	52 (13.0)	60 (15.0)	2.83	ปานกลาง
2.ประสานงานกับทางราชการในการให้ ความรู้หรือส่งเสริมอาชีพ เพื่อเพิ่มพูน รายได้ของชาวชุมชน	11 (2.8)	85 (21.3)	162 (40.5)	78 (19.5)	64 (16.0)	2.75	ปานกลาง
3.สนใจรับฟังปัญหาและความเดือดร้อน ด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน	31 (7.8)	71 (17.8)	129 (32.3)	97 (24.3)	72 (18.0)	2.73	ปานกลาง
4.จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชน ที่ประสบปัญหาด้านการเงินและการ ประกอบอาชีพ	11 (2.8)	55 (13.8)	130 (32.5)	99 (24.8)	105 (26.3)	2.41	ต่ำ
5.ส่งเสริมการศึกษาทั้งด้านสามัญและ ด้านศาสนาเพื่อให้ชาวชุมชนรู้จักนำ ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน	7 (1.8)	96 (24.0)	133 (33.3)	99 (24.8)	65 (16.3)	2.70	ปานกลาง
6.เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่าง ๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม การลักทรัพย์ การดื่มสุรา หรือ การพนัน	17 (4.3)	102 (25.5)	150 (37.5)	73 (18.3)	58 (14.5)	2.87	ปานกลาง
7.ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วม มือกันในชุมชนและระหว่างชุมชน เพื่อการ พัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	13 (3.3)	97 (24.3)	149 (37.3)	104 (26.0)	37 (9.3)	2.86	ปานกลาง
8.ร่วมไกล่เกลี่ยหรือสร้างความเข้าใจอัน ดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน	30 (7.5)	85 (21.3)	89 (22.3)	131 (32.8)	65 (16.3)	2.71	ปานกลาง
9.เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิและเสรี ภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์ วิจารณ์ในกิจการของชุมชนอย่างมีเหตุผล	29 (7.3)	90 (22.5)	117 (29.3)	120 (30.0)	44 (11.0)	2.85	ปานกลาง

ประเด็นการรับรู้บทบาทและการปฏิบัติ งานของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน	คิดว่าปฏิบัติ มากที่สุด	คิดว่าปฏิบัติ มาก	คิดว่าปฏิบัติ ปานกลาง	คิดว่าปฏิบัติ น้อย	คิดว่าปฏิบัติ น้อยที่สุด	ระดับ \bar{X}	การรับรู้
10.เป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลง ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน	31 (7.8)	103 (25.8)	123 (30.8)	109 (27.3)	34 (8.5)	2.97	ปานกลาง
11.ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการให้ความรู้ และบริการด้านสุข อนามัยของชาวชุมชน	34 (8.5)	107 (26.8)	131 (32.8)	98 (24.5)	30 (7.5)	3.04	ปานกลาง
12.เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนา สุขภาพิบาลชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ของชุมชน	37 (9.3)	118 (29.5)	125 (31.3)	72 (18.0)	48 (12.0)	*3.06	ปานกลาง
13.ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชนใน เรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การขายอาหารที่สะอาดปลอดภัยในชุมชน	25 (6.3)	90 (22.5)	116 (29.0)	110 (27.5)	59 (14.8)	2.78	ปานกลาง
14.ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้าน สาธารณสุข เช่น หน่วยอนามัยชุมชน	27 (6.8)	98 (24.5)	126 (31.5)	78 (9.5)	71 (17.8)	2.83	ปานกลาง
รวม						$\bar{X} = 2.82$	

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้มากที่สุด ในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงคือ บทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน ส่วนบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติมาก รองลงมาคือ บทบาทด้านการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพิบาลชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือ ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน, บทบาทในการเป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้นำในการสร้างสาธารณสุขสมบัติของชุมชน เช่น ศาลาประชาคม หรือ ลานกีฬาต้านยาเสพติด ฯลฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติน้อยที่มีกลุ่มตัวอย่างตอบมากที่สุด คือ บทบาทในการร่วมไกล่เกลี่ย หรือสร้างความเข้าใจอันดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน บทบาทสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด คิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติบทบาทดังกล่าวน้อยที่สุด คือ บทบาทในการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน และการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจบทบาทที่ ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา

ประเด็นความพึงพอใจบทบาทและการปฏิบัติ งานของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน	พึงพอใจ มากที่สุด	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ น้อย	พึงพอใจ น้อยที่สุด	\bar{X}	ระดับความ พึงพอใจ
1.เป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้นำในการสร้าง สาธารณสมบัติของชุมชน เช่น ศาลา ประชาคม หรือ ลานกีฬาต้านยาเสพติด ฯลฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบ อาชีพของประชาชนในชุมชน	13 (3.3)	80 (20.0)	173 (43.3)	85 (21.3)	49 (12.3)	2.81	ปานกลาง
2.ประสานงานกับทางราชการในการให้ ความรู้หรือส่งเสริมอาชีพ เพื่อเพิ่มพูน รายได้ของชาวชุมชน	13 (3.3)	79 (19.8)	138 (34.5)	98 (24.5)	72 (18.0)	2.65	ปานกลาง
3.สนใจรับฟังปัญหาและความเดือดร้อน ด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน	22 (5.5)	60 (15.0)	125 (31.3)	122 (30.5)	71 (17.8)	2.59	ปานกลาง
4.จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชน ที่ประสบปัญหาด้านการเงินและการ ประกอบอาชีพ	14 (3.5)	41 (10.3)	137 (34.3)	112 (28.0)	96 (24.0)	2.40	ปานกลาง
5.ส่งเสริมการศึกษาทั้งด้านสามัญและ ด้านศาสนาเพื่อให้ชาวชุมชนรู้จักนำ ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน	56 (14.0)	112 (28.0)	147 (36.8)	76 (19.0)	9 (2.3)	2.67	ปานกลาง
6.เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่าง ๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม การลักทรัพย์ การดื่มสุรา หรือ การพนัน	65 (16.3)	91 (22.8)	140 (35.0)	89 (22.3)	15 (3.8)	2.74	ปานกลาง
7.ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วม มือกันในชุมชนและระหว่างชุมชน เพื่อการ พัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	54 (13.5)	94 (23.5)	141 (35.3)	87 (21.8)	24 (6.0)	2.83	ปานกลาง
8.ร่วมไกล่เกลี่ยหรือสร้างความเข้าใจอัน ดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน	85 (21.3)	103 (25.8)	104 (26.0)	88 (22.0)	20 (5.0)	2.63	ปานกลาง
9.เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิและเสรี ภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์ วิจารณ์ในกิจการของชุมชนอย่างมีเหตุผล	70 (17.5)	109 (27.3)	98 (24.5)	74 (18.5)	49 (12.3)	2.81	ปานกลาง

ประเด็นความพึงพอใจบทบาทและการปฏิบัติงานของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน	พึงพอใจมากที่สุด	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	พึงพอใจน้อยที่สุด	ระดับความพึงพอใจ \bar{X}	ระดับความพึงพอใจ
10.เป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน	26 (6.5)	91 (22.8)	134 (33.5)	90 (22.5)	59 (14.8)	2.84	ปานกลาง
11.ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้ และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน	39 (9.8)	89 (22.3)	138 (34.5)	85 (21.3)	49 (12.3)	2.96	ปานกลาง
12.เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพิบาลชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน	55 (13.8)	99 (24.8)	118 (29.5)	64 (16.0)	64 (16.0)	3.04	ปานกลาง
13.ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชนในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การขายอาหารที่สะอาดปลอดภัยในชุมชน	35 (8.8)	82 (80.5)	120 (30.0)	88 (22.0)	75 (18.8)	2.78	ปานกลาง
14.ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านสาธารณสุข เช่น หน่วยอนามัยชุมชน	44 (11.0)	79 (19.8)	112 (28.0)	71 (17.8)	94 (23.5)	2.77	ปานกลาง
รวม	$\bar{X} = 2.75$						

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ บทบาทการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพิบาลชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน ($\bar{X} = 3.04$) ส่วนบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรองลงมา คือ บทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้ และบริการด้านสุขอนามัยของชุมชน บทบาทในการเป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน และบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชน และระหว่างชุมชนเพื่อพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับ ส่วนบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บทบาทในการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน และการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน รั้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งของการพบปะหรือติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา

ตัวแปร	เดือนละ 5-6 ครั้ง	เดือนละ 2-3 ครั้ง	เดือนละ 1-2 ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ติดต่อเลย	\bar{X}
การพบปะหรือติดต่อ สื่อสารกับนักพัฒนา	25 (6.3)	8 (2.0)	94 (23.5)	*142 (35.5)	131 (32.8)	3.88

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 8 ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่าง มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$) โดยพบปะกับนักพัฒนานาน ๆ ครั้งจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ไม่เคยติดต่อกับนักพัฒนาเลย, ได้พบปะกับนักพัฒนาเดือนละ 1-2 ครั้ง และได้พบปะเดือนละ 5-6 ครั้ง ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่พบปะกับนักพัฒนาเดือนละ 2-3 ครั้งมีจำนวนน้อยที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้เนื้อหาของ
ข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา

เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ	ได้รับ มากที่สุด	ได้รับ มาก	ได้รับ ปานกลาง	ได้รับ น้อย	ได้รับ น้อยที่สุด	\bar{X}	ระดับ การรับรู้
1.กิจกรรมของนักพัฒนา	7(1.8)	48(12.0)	127(31.8)	109(27.3)	109(27.3)	2.34	ต่ำ
2.กิจกรรมของชุมชน	13(3.3)	103(25.8)	159(39.8)	65(16.3)	60(15.0)	2.86	ปานกลาง
3.ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน	23(5.8)	83(20.8)	161(40.3)	68(17.0)	65(16.3)	2.83	ปานกลาง
4.นักพัฒนาขอความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือต่าง ๆ	21(5.3)	45(11.3)	165(41.3)	92(23.0)	77(19.3)	2.60	ปานกลาง
5.ข่าวสารจากทางราชการและเขต	29(7.3)	124(31.0)	108(27.0)	89(22.3)	50(12.5)	2.98	ปานกลาง
6.ความรู้หรือข่าวสารทั่วไป	10(1.8)	73(18.3)	171(42.8)	100(25.0)	46(11.5)	2.75	ปานกลาง
7.อื่น ๆ	7(1.8)	8(2.0)	337(84.3)	23(5.8)	25(6.3)	2.57	ปานกลาง
รวม						$\bar{X} = 2.72$	

จากตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาโดยเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลางทุกเนื้อหาโดยรับรู้ในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารจากทางราชการและเขตมากที่สุด
รองลงมาคือ กิจกรรมของชุมชน,ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน,ความรู้หรือข่าวสารทั่วไป,การขอความ
ร่วมมือหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ ของนักพัฒนา,กิจกรรมของนักพัฒนา ตามลำดับ และเนื้อหา
ของข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับน้อย คือ เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมของนักพัฒนา

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่นักพัฒนาติดต่อกับประชาชนในชุมชน

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	55	13.8
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	74	18.5
3.ประชุมที่เขต	*95	23.8
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	42	10.5
5.พบปะเป็นรายบุคคล	21	5.3
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขต	29	7.3
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	28	7.0
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	56	14.0

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 10 กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา โดยผ่านการประชุมที่เขตมากที่สุด รองลงมา คือการที่นักพัฒนามาประชุมกับคณะกรรมการชุมชน, การประกาศตามเสียงตามสาย, การมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน, การที่ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขต และการที่ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อนักพัฒนาตามลำดับ ส่วนช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับน้อยที่สุด คือ การที่นักพัฒนามาพบปะเป็นรายบุคคลในภาพรวม ประชาชนมีการรับรู้ถึงการติดต่อสื่อสารของนักพัฒนา กับประชาชนในระดับปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการสื่อสารที่ประชาชนในชุมชนต้องการและที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	*205	51.3
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	61	15.3
3.ประชุมที่เขต	14	3.5
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	41	10.3
5.พบปะเป็นรายบุคคล	32	8.0
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขต	4	1.0
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	11	2.8
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	32	8.0

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 11 กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการติดต่อกับนักพัฒนาโดยให้นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้านมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมาคือ การเข้าประชุมกับคณะกรรมการชุมชน, การมีหนังสือมาถึงชุมชน, การประกาศตามเสียงตามสาย และการพบปะเป็นรายบุคคล, การประชุมที่เขต และการให้ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อไปเอง ตามลำดับ ส่วนรูปแบบการสื่อสารที่กลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุดคือ การให้ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบนักพัฒนาเองที่เขต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับข่าวสาร เกี่ยว กับชุมชนจากนักพัฒนาผ่านช่องทางต่าง ๆ และปริมาณการได้รับข่าวสารจากช่องทางเหล่านั้น

ช่องทางการได้รับข่าวสาร จากนักพัฒนา	ได้รับ มากที่สุด	ได้รับ มาก	ได้รับ ปานกลาง	ได้รับ น้อย	ได้รับ น้อยที่สุด/ ไม่ได้รับ	ระดับการ \bar{X} ได้รับข่าวสาร
1.จากตัวนักพัฒนา	5(1.3)	39(9.8)	170(42.5)	75(18.8)	111(27.8)	2.39 ต่ำ
2.จากการพูดคุยกันระหว่าง เพื่อนบ้าน – คนรู้จัก	36(9.0)	147(36.8)	103(25.8)	84(21.0)	30(7.5)	3.19 ปานกลาง
3.จากกรรมการชุมชน	35(8.8)	162(40.5)	95(23.8)	56(14.0)	52(13.0)	3.18 ปานกลาง
4.จากการกระจายเสียงภายใน ชุมชน	42(10.5)	109(27.3)	125(31.3)	48(12.0)	76(19.0)	2.98 ปานกลาง
5.จากเอกสารที่ทางเขตส่งมา ให้ เช่น จ.ม.ข่าวใบปลิว	38(9.5)	67(16.8)	164(41.0)	82(20.5)	49(12.3)	2.91 ปานกลาง
6.ป้ายประกาศ	21(5.3)	98(24.5)	127(31.8)	72(18.0)	82(20.5)	2.76 ปานกลาง
7.การประชุมภายในชุมชน	26(6.5)	79(19.8)	133(33.3)	88(22.0)	74(18.5)	2.74 ปานกลาง
8.อื่น ๆ	5(1.3)	4(1.0)	324(81.0)	36(9.0)	31(7.8)	2.18 ต่ำ
รวม	$\bar{X} = 2.79$					

จากตารางที่ 12 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.79$) โดยที่กลุ่มตัวอย่าง ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนจากนักพัฒนาโดยการพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้าน และคนรู้จักมากที่สุด ช่องทางรองลงมาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนมาก คือ ผ่านทางกรรมการชุมชน,การกระจายเสียงภายในชุมชน,จากเอกสารที่ทางเขตส่งมาให้ จากป้ายประกาศและจากการประชุมภายในชุมชน ตามลำดับ และช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข่าวสารน้อย คือ จากการเข้าประชุมในชุมชนส่วนช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างได้รับน้อยที่สุด คือ จากตัวนักพัฒนา

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความพึงพอใจในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนจากนักพัฒนา

ความพึงพอใจในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนจากนักพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	3	0.8
มาก	38	9.5
ปานกลาง	188	47.0
น้อย	109	27.2
น้อยที่สุด	62	15.5

จากตารางที่ 13 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนจากนักพัฒนาในระดับพึงพอใจปานกลางคิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนน้อย ถึงน้อยที่สุดและมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 9.5 ที่ได้รับข่าวสารเพียงพอมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนอย่างพึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ได้แก่ บทบาทที่ปฏิบัติ ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความคาดหวังในบทบาทที่ประชาชนต้องการให้นักพัฒนาปฏิบัติ

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่ประชาชนอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติ						ระดับความคาดหวัง
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	X	
1. เป็นผู้นำในการสร้างสาธารณสมบัติของชุมชน เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของชุมชน	207 (51.8)	97 (24.3)	55 (13.8)	29 (7.3)	12 (3.0)	4.15	สูง
2. ประสานงานกับทางราชการในการให้ความรู้หรือส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของชาวชุมชน	171 (42.8)	117 (29.3)	69 (17.3)	32 (8.0)	11 (2.8)	4.02	สูง
3. สนใจรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน	158 (39.5)	106 (26.5)	87 (21.8)	35 (8.8)	14 (3.5)	3.90	สูง
4. จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน และการประกอบอาชีพ	179 (44.8)	81 (20.3)	83 (20.8)	35 (8.8)	22 (5.5)	3.90	สูง
5. ส่งเสริมการศึกษา เพื่อให้ชาวชุมชนรู้จักนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน	186 (46.5)	117 (29.3)	55 (13.8)	36 (9.0)	6 (1.5)	4.11	สูง
6. เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่างๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม การดื่มสุรา หรือ การพนัน	211 (52.8)	78 (19.5)	73 (18.3)	28 (7.0)	10 (2.5)	4.13	สูง
7. ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชนและระหว่างชุมชน เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	183 (45.8)	99 (24.8)	86 (21.5)	26 (6.5)	6 (1.5)	4.07	สูง
8. ร่วมไกล่เกลี่ย หรือ สร้างความเข้าใจอันดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน	153 (38.3)	127 (31.8)	70 (17.5)	34 (8.5)	16 (4.0)	3.92	สูง
9. เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิ และ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และ วิพากษ์วิจารณ์ในกิจกรรมของชุมชนอย่างมีเหตุผล	195 (48.8)	104 (26.0)	64 (16.0)	24 (6.0)	13 (3.3)	4.12	สูง
10. เป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับชุมชน	205 (51.3)	73 (18.3)	79 (19.8)	32 (8.0)	11 (2.8)	4.08	สูง

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่ประชาชนอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติ						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	ระดับความคาดหวัง
11. ประสานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการให้ความรู้ และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน	211 (52.8)	77 (19.3)	84 (21.0)	23 (5.8)	5 (1.3)	4.17	สูง
12. เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือ ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน	189 (47.3)	107 (26.8)	57 (14.3)	31 (7.8)	16 (4.0)	4.06	สูง
13. ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชนในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ	161 (40.3)	134 (33.5)	63 (15.8)	29 (7.3)	13 (3.3)	4.01	สูง
14. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านสาธารณสุข เช่น หน่วยอนามัยชุมชน	188 (47.0)	127 (31.8)	44 (11.0)	35 (8.8)	6 (1.5)	4.15	สูง
รวม	$\bar{X} = 4.05$ (สูง)						

จากตารางที่ 14 กลุ่มตัวอย่าง มีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$) โดยพบว่าบทบาทของนักพัฒนาที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังมากที่สุดคือ บทบาทในการเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่าง ๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด และ อาชญากรรม และบทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้ และการบริการด้านสุขอนามัยของชุมชน รองลงมาเป็นบทบาทที่ประชาชนคาดหวังให้นักพัฒนาปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และการสนใจรับฟังปัญหาและ ความเดือดร้อนด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคาดหวังในความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา

ตัวแปร	อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง	ประมาณ 2-3 เดือน ต่อครั้ง	ประมาณ 4-6 เดือน ต่อครั้ง	มากกว่า 6 เดือน ต่อครั้ง
การพบปะกับนักพัฒนา	53 (13.3)	*250 (62.5)	79 (19.8)	9 (2.3)	9 (2.3)
$\bar{X} = 3.82$ $SD = .77$					

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะพบปะกับนักพัฒนาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งมีจำนวนมากที่สุดรองลงมา คือ ประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้ง ความคาดหวังเฉลี่ยโดยรวม คือ 1 ครั้งต่อเดือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคาดหวัง ในความบ่อยครั้งที่ประชาชนต้องการให้นักพัฒนาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชน

ตัวแปร	อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง	ประมาณ 2-3 เดือน ต่อครั้ง	ประมาณ 4-6 เดือน ต่อครั้ง	มากกว่า 6 เดือน ต่อครั้ง
นักพัฒนาแจ้งข่าวสารแก่ชุมชน	74 (18.5)	*242 (60.5)	67 (16.8)	14 (3.5)	3 (0.8)
$\bar{X} = 3.92$ $SD = .75$					

* จำนวนและค่าร้อยละสูงสุด

จากตารางที่ 16 กลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการให้นักพัฒนาแจ้งข่าวสารอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มากกว่า 6 เดือน ต่อ ครั้งมีจำนวนน้อยที่สุดในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารเฉลี่ย

ตารางที่ 17 แสดงอันดับของความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา

อันดับ	ประเภทของเนื้อหาข่าวสาร
อันดับที่ 1	ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน
อันดับที่ 2	การขอความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือต่าง ๆ
อันดับที่ 3	กิจกรรมของชุมชน
อันดับที่ 4	ข่าวสารจากทางราชการ
อันดับที่ 5	ความรู้ หรือข่าวสารทั่วไป

จากตารางที่ 17 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ในเนื้อหาประเด็นต่าง ๆ มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1.เรื่องเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน , อันดับที่ 2 การขอความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือต่าง ๆ , อันดับที่ 3 เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน , อันดับที่ 4 ข่าวสารจากทางราชการ , และอันดับที่ 5 เป็นความรู้ หรือข่าวสารทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 แสดงอันดับของความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา

อันดับ	ช่องทางการติดต่อสื่อสาร
อันดับที่ 1	ด้วยตัวนักพัฒนาเอง
อันดับที่ 2	ผ่านกรรมการชุมชน
อันดับที่ 3	จดหมายข่าว, ใบปลิว
อันดับที่ 4	การกระจายเสียงภายในชุมชน
อันดับที่ 5	การประชุมภายในชุมชน

จากตารางที่ 18 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ผ่านช่องทางต่าง ๆ มากที่สุด 5 อันดับ คือ อันดับที่ 1 คือ การมาติดต่อด้วยตัวนักพัฒนาเอง , อันดับที่ 2 ติดต่อกับกรรมการชุมชน, อันดับที่ 3 ผ่านจดหมายข่าว, ใบปลิว , อันดับที่ 4 ผ่านการกระจายเสียงภายในชุมชน, และอันดับที่ 5 ผ่านการประชุมภายในชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การยอมรับในบทบาทความเป็นผู้นำของนักพัฒนา

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของการยอมรับในความเป็นผู้นำของนักพัฒนา

ประเด็นของการยอมรับ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การเป็นบุคคลแรกที่ชาวชุมชนจะนึกถึงเมื่อประสบปัญหาหรือความเดือดร้อน	159	(39.8)	241	(60.3)
2.การเอาคำแนะนำที่ได้รับจากนักพัฒนาไปปฏิบัติ	283	(70.8)	117	(29.3)
3.การให้นักพัฒนาเป็นแบบอย่าง หรือ แนวทางในการปฏิบัติตน	283	(70.8)	117	(29.3)
4.การยินดีที่จะบริจาคทรัพย์สิน เมื่อนักพัฒนาเชิญชวนให้บริจาค	347	(86.8)	53	(13.3)
5.ท่านมักจะแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนแก่นักพัฒนา	256	(64.0)	144	(36.0)
6.การเต็มใจที่จะรับผิดชอบจัดกิจกรรมของชุมชนที่ได้รับมอบหมายจากนักพัฒนา	309	(77.3)	91	(22.8)
7.การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของชาวชุมชน	69	(17.3)	331	(82.8)
8.การเชื่อมั่นในความสามารถของนักพัฒนาที่จะสื่อสารและทำความเข้าใจกับชุมชน	258	(64.5)	142	(35.5)
9.การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ของนักพัฒนาจะช่วย พัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น	204	(51.1)	196	(49.0)
10.การยอมรับให้นักพัฒนา คือ ทางออกสำหรับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน	136	(34.0)	264	(66.0)

จากตารางที่ 19 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับในบทบาทของนักพัฒนาในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชน หรือโครงการต่าง ๆ โดยยินดีที่จะร่วมบริจาคทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนที่ทางนักพัฒนาได้จัดขึ้น บทบาทที่มีกลุ่มตัวอย่างยอมรับน้อยที่สุด คือ บทบาทในการเชิญชวนในชุมชนเลือกกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่ตนเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในชุมชนกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างเพศชาย และ เพศหญิง

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	t	P
	ชาย	หญิง		
บทบาทที่ปฏิบัติจริง	2.72	2.87	1.71	.089
ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา	3.80	3.95	1.29	.199
ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา	3.68	3.55	1.33	.186
เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา	2.54	2.84	3.60	*.00
ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา	2.65	3.04	4.85	*.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 ชายกับหญิงมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารกับนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางที่ได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา พบว่า ชายกับหญิงมีการรับรู้และใช้ช่องทางการได้รับข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีการรับรู้สูงกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 21 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา
ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
	จำนวน	ค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
(1) ต่ำกว่า 20 ปี	41	3.05	.621	4.2930	*.0008
(2) 21 – 30 ปี	154	2.82	.867		
(3) 31 – 40 ปี	84	3.05	.803		
(4) 41 – 50 ปี	77	2.56	1.01		
(5) 51 - 60 ปี	16	2.54	.688		
(6) 61 ปีขึ้นไป	24	2.52	.613		
รวม	400	2.81	.85		
คู่ที่แตกต่างกัน		3 > 4			

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความ
แตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีการรับรู้ในบทบาท ดัง
กล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ต่ำกว่า 20 ปี	4.17	.97	8.16	*.000	3.53	1.00	4.42	*.0006
2. 21 – 30 ปี	3.97	.89			3.71	.80		
3. 31 – 40 ปี	3.22	1.35			3.30	.94		
4. 41 – 50 ปี	4.05	1.06			3.60	1.18		
5. 51 – 60 ปี	3.85	1.23			3.35	1.08		
6.มากกว่า 61 ปีขึ้นไป	4.35	.55			4.18	.68		
รวม	3.87	1.09			3.60	.96		
คู่ที่แตกต่างกัน	2 > 3, 4 > 3, 1 > 3, 6 > 3				6 > 3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 22 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการพบปะกับนักพัฒนาบ่อยครั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มที่มีอายุ 21-30 ปี ,41-50 ปี , อายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไปมีการพบปะกับนักพัฒนาบ่อยกว่ากลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี

การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไปมีการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี

ตารางที่ 23 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	เนื้อหาของข่าวสาร				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ต่ำกว่า 20 ปี	2.87	.81	2.69	*.020	3.06	.62	7.69	*.000
2. 21 – 30 ปี	2.78	.81			2.95	.78		
3. 31 – 40 ปี	2.80	.64			3.12	.54		
4. 41 – 50 ปี	2.41	1.08			2.46	1.02		
5. 51 – 60 ปี	2.76	.85			2.54	.81		
6.มากกว่า 61 ปีขึ้นไป	2.75	.56			2.78	.47		
รวม	2.72	.83			2.87	.79		
คู่ที่แตกต่างกัน					2 > 4, 1 > 4, 3 > 4			

* $p < .05$

จากตารางที่ 23 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบรายคู่ตามวิธีของ Scheffé แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ช่องทางการได้รับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ผ่านช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี, 21-30 ปี และ 31-40 ปี มีการรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี

ตารางที่ 24 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา
ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	จำนวน	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
		ค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
1. ต่ำกว่า ป.4	12	2.42	.88	2.87	*.014
2. ป.4 – ป.6 หรือเทียบเท่า	33	2.59	.81		
3. ม.1 – ม.3 หรือเทียบเท่า	79	3.01	.75		
4. ม.4 – ม.6 หรือเทียบเท่า	114	2.78	.92		
5. อนุปริญญา –ปริญญาตรี	142	2.88	.85		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	18	2.39	.58		
รวม	398	2.82	.85		

* $p < .05$

จากตารางที่ 24 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง
ของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อ
ทดสอบความแตกต่างรายคู่ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และ การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ต่ำกว่า ป.4	4.41	.79	3.278	*.0065	4.16	1.11	3.55	*.003
2. ป.4 - ป.6หรือเทียบเท่า	3.84	1.19			3.63	.96		
3. ม.1 – ม.3หรือเทียบเท่า	3.93	1.10			3.32	1.09		
4. ม.4 – ม.6หรือเทียบเท่า	3.92	.91			3.71	.85		
5. อนุปริญญา-ปริญญาตรี	3.65	1.21			3.56	.91		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	4.55	.61			4.11	.96		
รวม	3.87	1.09			3.60	.96		

* $P < .05$

จากตารางที่ 25 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาแตกต่างกันและมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P
1. ต่ำกว่า ป.4	2.62	.63	.61	.685	2.96	.45	3.86	*.002
2.ป.4 - ป.6หรือเทียบเท่า	2.67	.98			2.60	.72		
3.ม.1 – ม.3หรือเทียบเท่า	2.79	.90			2.87	.80		
4. ม.4 – ม.6หรือเทียบเท่า	2.67	.93			2.70	.88		
5.อนุปริญญา-ปริญญาตรี	2.77	.71			3.08	.71		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	2.50	.65			2.89	.65		
รวม	2.72	.83			2.87	.79		
คูที่แตกต่างกัน					5		4	

* $P < .05$

จากตารางที่ 26 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ช่องทางการได้รับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างกันตามรายคู่ของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ม.6-ปริญญาตรี มีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ม.4-ม.6 หรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 27 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกัน

อาชีพ	จำนวน	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
		ค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีอาชีพ	29	2.73	.78	5.77	*.000
2. ค้าขาย	30	2.48	.59		
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	57	3.08	.54		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	52	2.85	.90		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	77	2.85	.85		
7. พนักงานโรงงาน	15	3.18	.85		
8. แม่บ้าน	34	3.17	.91		
9. ธุรกิจส่วนตัว	28	2.05	.79		
11. นักเรียน, นักศึกษา	70	2.91	.56		
12. อื่น ๆ	19	2.28	.79		
รวม	397	2.82	.84		
คู่ที่แตกต่างกัน		5>9, 6>9, 11>9, 3>9, 8>9, 7>9			

จากตารางที่ 27 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้บทบาทของนักพัฒนาที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง และลูกจ้างแรงงาน, รับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างบริษัทเอกชน, พนักงานโรงงาน, แม่บ้าน และกลุ่มที่มีอาชีพนอกเหนือจากที่กล่าวมา มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 28 แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และ ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีอาชีพ	1.79	.86			2.34	1.07		
2. ค้าขาย	2.03	1.09	8.76	*.000	2.56	.81	8.84	*.000
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	3.03	1.58			3.03	1.05		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	2.35	.89			2.27	.69		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	1.98	.73			2.19	.74		
7. พนักงานโรงงาน	2.46	.51			2.80	.56		
8. แม่บ้าน	2.29	1.06			3.03	1.12		
9. ธุรกิจส่วนตัว	1.55	1.08			1.59	.88		
11. นักเรียน, นักศึกษา	1.76	.73			2.21	.87		
12. อื่น ๆ	1.60	.82			2.13	.91		
รวม	2.13	1.08			2.40	.95		
คู่ที่แตกต่างกัน	3>1,3>6,3>9,3>12, 3>11,3>2				2>9,7>9,3>9,8>9,3>6,8>6, 3>11,3>5			

* p < .05

จากตารางที่ 28 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง หรือลูกจ้างแรงงาน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย, ลูกจ้างบริษัทเอกชน, ธุรกิจส่วนตัว, นักเรียนนักศึกษา และกลุ่มที่ไม่มีอาชีพ

การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่าง

รายได้ตามวิธีของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย,รับจ้างหรือลูกจ้างแรงงาน,พนักงานโรงงาน และแม่บ้าน มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ส่วนกลุ่มอาชีพรับจ้างและแม่บ้านมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารมากกว่า ลูกจ้างบริษัทเอกชน และกลุ่มอาชีพลูกจ้าง ก็มีความบ่อยครั้งในเรื่องดังกล่าวมากกว่า กลุ่มที่รับราชการ,พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีอาชีพ	2.88	.61			2.99	.53		
2. ค้าขาย	2.45	.89	9.11	*.000	2.44	.88	9.36	*.000
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	2.88	.82			3.03	.73		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	2.99	.87			3.12	.88		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	2.65	.65			3.03	.06		
7. พนักงานโรงงาน	3.18	.51			2.79	.26		
8. แม่บ้าน	3.29	.68			3.13	.64		
9. ธุรกิจส่วนตัว	1.74	.96			1.84	.97		
11. นักเรียน, นักศึกษา	2.71	.74			2.94	.62		
12. อื่น ๆ	2.35	.69			2.69	.84		
รวม	2.73	.83			2.88	.78		
คู่ที่แตกต่างกัน	6>9, 11>9, 3>9, 1>9, 5>9, 7>9				11>9, 1>9, 3>9, 6>9, 5>9, 8>9			
	8>9							

* $p < .05$

จากตารางที่ 29 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ในเนื้อหาของสารที่ได้รับจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธี Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง, นักเรียน นักศึกษา, ลูกจ้างบริษัทเอกชน, รับราชการ,

พนักงานรัฐวิสาหกิจ,พนักงานโรงงาน,แม่บ้าน และกลุ่มที่ไม่มีอาชีพมีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ช่องทางการได้รับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธี Scheffe พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับจ้าง,นักเรียน นักศึกษา,ลูกจ้างบริษัทเอกชน,รับราชการ,พนักงานรัฐวิสาหกิจ,พนักงานโรงงาน,แม่บ้าน และกลุ่มที่ไม่มีอาชีพมีการรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารสูงกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	จำนวนค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีรายได้	3.13	.70	7.72	*.000
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.76	.71		
3. 5,001 – 8,000 บาท	2.83	.82		
4. 8,001 – 12,000 บาท	3.12	.80		
5. 12,001 – 15,000 บาท	2.76	1.01		
6. 15,001 – 20,000 บาท	1.94	.88		
7. 20,001 – 30,000 บาท	2.62	.59		
8. มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	2.32	.52		
รวม	2.81	.85		
คู่ที่แตกต่าง	5>6,2>6,3>6,4>6>1>6			

จากตารางที่ 30 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 12,001-15,000 บาท, ต่ำกว่า 5,000 บาท, 5,001-8,000 บาท, 8,001-12,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีการรับรู้บทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท

ตารางที่ 31 แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีรายได้	4.09	.60	7.21	*.000	3.47	.97	5.60	*.000
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.32	.93			3.72	1.00		
3. 5,001 – 8,000 บาท	3.50	1.35			3.37	.91		
4. 8,001 – 12,000 บาท	3.48	.89			3.36	.93		
5. 12,001 – 15,000 บาท	4.00	.91			3.76	.87		
6. 15,001 – 20,000 บาท	4.31	1.16			4.36	.92		
7. 20,001 – 30,000 บาท	4.50	.58			4.00	.35		
8. มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	4.50	.54			4.00	1.15		
รวม	3.88	1.08			3.60	.96		
คู่ที่แตกต่างกัน	2>4,2>3				6>4,6>3,6>1			

* p = .05

จากตารางที่ 31 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของการพบปะกับนักพัฒนาบ่อยกว่า กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท และ 8,001-12,000 บาท นอกจากนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้, กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท และรายได้ระหว่าง 8,001-12,000 บาท

ตารางที่ 32 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. ไม่มีรายได้	3.11	.56	8.58	*.000	3.18	.68	13.53	*.000
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.58	.88			2.73	.71		
3. 5,001 – 8,000 บาท	2.69	.70			2.91	.62		
4. 8,001 – 12,000 บาท	2.99	.76			3.08	.62		
5. 12,001 – 15,000 บาท	2.74	.91			3.15	.91		
6. 15,001 – 20,000 บาท	1.82	1.07			1.80	1.02		
7. 20,001 – 30,000 บาท	2.78	.56			2.96	.56		
8. มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	2.73	.70			2.32	.60		
รวม	2.72	.84			2.87	.79		
คู่ที่แตกต่างกัน	2>6,3>6,5>6,7>6,4>6,1>6				2>6,3>6,7>6,4>6,5>6,1>6,			

จากตารางที่ 32 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท, ระหว่าง 5,001-8,000 บาท, 12,001- 15,000 บาท, 20,001-30,000 บาท, 8,001-12,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท

ช่องทางการได้รับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท,ระหว่าง 5,001-8,000 บาท,12,001- 15,000 บาท, 20,001-30,000 บาท,8,001-12,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง ระหว่างกลุ่มที่ ที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคมในชุมชน	จำนวน	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
		ค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
1. คณะกรรมการชุมชน	37	3.11	.68	6.47	*.000
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน	73	3.18	.86		
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	29	2.26	.65		
4. ชมรมผู้สูงอายุ	19	2.85	.80		
5. สมาชิกสภาเขต	1	2.71	1.31		
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-	-		
7. ไม่มีสถานภาพทางสังคม	224	2.74	.85		
รวม		2.83	.85		
คู่ที่แตกต่าง		1>3,2>3 และ 2>7			

* $p < .05$

จากตารางที่ 33 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกันมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐาน โดยพบว่า กลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนอื่น ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงค่าความแตกต่างของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคมในชุมชน	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	S.D.	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	SD	F	P
1. คณะกรรมการชุมชน	3.58	.80	3.69	*.002	3.48	.55	3.33	*.005
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ชุมชน	3.43	.91			3.30	.92		
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	4.06	1.16			4.07	.99		
4. ชมรมผู้สูงอายุ	4.00	1.05			3.47	1.02		
5. สมาชิกสภาเขต	4.00	.00			4.00	.00		
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-			-	-		
7. อื่น ๆ	3.99	1.15			3.68	.98		
รวม	3.85	1.09			3.60	.95		
คู่ที่แตกต่างกัน	7>2				3>2			

* p = .05

จากตารางที่ 34 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกันมีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe พบว่ากลุ่มที่มีได้มีสถานภาพในชุมชนตามที่ระบุ มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ และมีการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่า กลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

ตารางที่ 35 แสดงค่าความแตกต่างของการรับรู้ ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคมในชุมชน	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	S.D.	F	P	ค่าเฉลี่ย การรับรู้	S.D.	F	P
1. คณะกรรมการชุมชน	3.10	.80	11.42	*.00	3.18	.83	4.4	*.0006
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ในชุมชน	3.20	.77			3.15	.71		
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	2.51	.78			2.64	.50		
4. ชมรมผู้สูงอายุ	2.83	.89			2.88	.68		
5. สมาชิกสภาเขต	3.33	.23			3.42	.80		
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-			-	-		
7. อื่น ๆ	2.50	.76			2.78	.80		
รวม	2.72	.83			2.89	.78		
คู่ที่แตกต่างกัน	1>7,2>7,2>3				2>7			

จากตารางที่ 35 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนมีการรับรู้ในข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน มีการรับรู้ข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่า กลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีสถานภาพตามที่กำหนด ส่วนกลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ชุมชนก็มีการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวสูงกว่า กลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนด้วย

ช่องทางการได้รับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนมีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน มีการรับรู้เรื่องดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีสถานภาพตามที่กำหนด

ตารางที่ 36 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา กับ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	จำนวนค่าเฉลี่ยการรับรู้	SD	F	P
ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน			28.47	*.000
2. เดือนละ 3 – 4 ครั้ง	3.41	.73		
3. เดือนละ 1 – 2 ครั้ง	3.18	.76		
4. นาน ๆ ครั้ง	3.04	.75		
5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	2.35	.81		
รวม	2.28	.85		
คู่ที่แตกต่างกัน	4>5, 3>5, 2>5			

* $p < .05$

จากตารางที่ 36 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมประชุมในชุมชน เดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง และ เข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง มีการรับรู้บทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา กับ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	การพบปะกับนักพัฒนา				การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P
ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุม ภายในชุมชน			56.42	*.000			28.00	*.000
2. เดือนละ 3 – 4 ครั้ง	2.81	1.16			2.72	1.10		
3. เดือนละ 1 – 2 ครั้ง	3.44	.82			3.08	.73		
4. นาน ๆ ครั้ง	3.43	1.10			3.44	.84		
5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	4.63	.66			4.07	.94		
รวม	3.87	1.08			3.59	.96		
คู่ที่แตกต่างกัน	5>2, 5>3, 5>4				4>3, 5>2, 5>3, 5>4			

* P < .05

จากตารางที่ 37 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกันจะมีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าประชุมภายในชุมชนเลยมีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่เข้าร่วมประชุมเดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง, และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง

ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกันจะมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง จะมีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่เข้าประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง และกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมเลย มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่เข้าร่วมเดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้งด้วย

ตารางที่ 38 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และ ช่องทางการได้รับข่าวสารนักพัฒนา กับ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ				ช่องทางการได้รับข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P
ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุม ภายในชุมชน			39.34	*.000			31.50	*.000
2. เดือนละ 3 – 4 ครั้ง	3.25	.67			3.17	.28		
3. เดือนละ 1 – 2 ครั้ง	3.32	.78			3.21	.75		
4. นาน ๆ ครั้ง	2.87	.64			3.14	.59		
5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	2.26	.79			2.44	.80		
รวม	2.73	.83			2.88	.78		
คู่ที่แตกต่างกัน	4>5, 3>5, 2>5, 3>4				4>5, 3>5, 2>5			

* P < .05

จากตารางที่ 38 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกันมีการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีการเข้าร่วมประชุมเดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย เช่นเดียวกับกลุ่มที่มีการเข้าร่วมประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง ก็มีการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมเลย

การเรียนรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกันมีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็น

ไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe พบว่า กลุ่มที่มีการเข้าร่วมประชุมเดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง มีการรับรู้ในช่องทางกรได้รับข่าวสารสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำมาก	31	7.8
ระดับต่ำ	107	26.8
ระดับปานกลาง	171	42.8
ระดับสูง	86	21.5
ระดับสูงมาก	5	1.3
$\bar{X} = 2.82$		

จากตารางที่ 39 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ, ระดับสูง, ระดับต่ำมาก, และระดับสูงมาก ตามลำดับโดยบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้มากที่สุดคือ บทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้ และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน รองลงมาคือ บทบาทด้านการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพตำบลชุมชน ส่วนบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ บทบาทในการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน และการประกอบอาชีพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ในเนื้อหา
ของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำมาก	33	8.3
ระดับต่ำ	129	32.3
ระดับปานกลาง	181	45.3
ระดับสูง	53	13.3
ระดับสูงมาก	4	1.0
$\bar{X} = 2.72$		

จากตารางที่ 40 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ, ระดับสูง, ระดับต่ำมาก, และ
ระดับสูงมาก ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างรับรู้ในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารจากทางราชการและเขต
มากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมของชุมชน ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน และเนื้อหาของข่าวสารที่กลุ่ม
ตัวอย่างได้รับน้อย คือ เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมของนักพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับรู้ช่องทางกรได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำมาก	25	6.3
ระดับต่ำ	83	20.8
ระดับปานกลาง	218	54.5
ระดับสูง	69	17.3
ระดับสูงมาก	5	1.3
$\bar{X} = 2.79$		

จากตารางที่ 41 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ช่องทางกรได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับปานกลาง รองลงมา มีการรับรู้ในระดับต่ำ, ระดับสูง, ระดับต่ำมาก, และระดับสูงมาก ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำมาก	44	11.0
ระดับต่ำ	118	29.5
ระดับปานกลาง	162	40.5
ระดับสูง	60	15.0
ระดับสูงมาก	16	4.0
$\bar{X} = 2.75$ $SD = .90$		

จากตารางที่ 42 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา มีการรับรู้ในระดับต่ำ, ระดับสูง, ระดับต่ำมาก, และระดับสูงมาก ตามลำดับ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนาในระดับปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคาดหวังใน
บทบาทของนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำมาก	4	1.0
ระดับต่ำ	35	8.8
ระดับปานกลาง	65	16.3
ระดับสูง	142	35.5
ระดับสูงมาก	154	38.5
$\bar{X} = 4.05$		

จากตารางที่ 43 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาอยู่ในระดับสูง
รองลงมาอยู่ในระดับสูงมาก,ระดับปานกลาง,ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ตามลำดับ ในภาพรวม
กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาในระดับสูงมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการยอมรับในบทบาทของนักพัฒนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ยอมรับ	26	6.5
ยอมรับ		
ระดับต่ำมาก	27	6.8
ระดับต่ำ	54	13.5
ปานกลาง	132	33.0
ระดับสูง	84	21.0
ระดับสูงมาก	77	19.3

จากตารางที่ 44 กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 33 และกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 6.5 ไม่ยอมรับในเรื่องดังกล่าว ในภาพรวมการยอมรับของประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 45 แสดงค่าความแตกต่างของความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาระหว่างเพศชาย และ เพศหญิง

	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย	SD	T	P
เพศชาย	3.93	.922	2.22	*0.027
เพศหญิง	4.14	.938		

* $p < .05$

จากตารางที่ 45 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างจากเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิง มีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวสูงกว่าเพศชาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46 แสดงค่าความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	SD	F	p
1. ต่ำกว่า 20 ปี	4.37	.78	2.69	*.020
2. 21 – 30 ปี	4.14	1.07		
3. 31 – 40 ปี	3.83	.77		
4. 41 – 50 ปี	3.90	.92		
5. 51 - 60 ปี	4.19	.57		
6. 61 ปีขึ้นไป	4.07	.75		
รวม	4.05	.93		

* $p < .05$

จากตารางที่ 46 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47 แสดงค่าความแตกต่างของความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	SD	F	P
1. ต่ำกว่า ป.4	4.54	.77	2.85	*.015
2. ป.4 - ป.6หรือเทียบเท่า	3.86	1.00		
3. ม.1 – ม.3หรือเทียบเท่า	3.94	1.03		
4. ม.4 – ม.6หรือเทียบเท่า	3.88	.89		
5. อนุปริญญา-ปริญญาตรี	4.22	.88		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	4.10	.90		
รวม	4.05	.93		

* $p < .05$

จากตารางที่ 47 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 48 แสดงค่าความแตกต่างความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	SD	F	P
1. ไม่มีอาชีพ	3.84	.88		
2. ค้าขาย	3.42	1.07	5.29	*.000
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	3.91	.93		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	4.13	.87		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	4.25	.94		
7. พนักงานโรงงาน	3.48	.79		
8. แม่บ้าน	4.06	.70		
9. ธุรกิจส่วนตัว	4.17	.67		
11. นักเรียน, นักศึกษา	4.46	.79		
12. อื่น ๆ	3.61	1.11		
รวม	4.06	.92		
คู่ที่แตกต่างกัน	6>2 , 11>2			

* $p < .05$

จากตารางที่ 48 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่ากลุ่มที่มีอาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน นักศึกษา มีความคาดหวังต่อบทบาทดังกล่าว สูงกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย

ตารางที่ 49 แสดงค่าความแตกต่างความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	SD	F	P
1. ไม่มีรายได้	3.88	.92	6.44	*.000
2. น้อยกว่า 5,000 บาท	3.99	1.11		
3. 5,001 – 8,000 บาท	3.72	.97		
4. 8,001 – 12,000 บาท	4.20	.81		
5. 12,001 – 15,000 บาท	4.65	.65		
6. 15,001 – 20,000 บาท	4.39	.47		
7. 20,001 – 30,000 บาท	3.84	.78		
8. มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	4.42	.57		
รวม	4.05	.93		
คู่ที่แตกต่างกัน	5>3, 5>1,5>2			

* $p < .05$

จากตารางที่ 49 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่รายได้ระหว่าง 12,001-15,000 บาท มีความคาดหวังในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,000 บาท, กลุ่มที่ไม่มีรายได้ และกลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท

ตารางที่ 50 แสดงค่าความแตกต่างของความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน

สถานภาพทางสังคมในชุมชน	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง	SD	F	p
1. คณะกรรมการชุมชน	4.20	.79	1.73	*.124
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน	3.96	.86		
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	3.72	1.10		
4. ชมรมผู้สูงอายุ	3.78	.81		
5. สมาชิกสภาเขต	4.85	.20		
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-		
7. อื่น ๆ	4.11	.97		
รวม	4.05	.94		

* $p < .05$

จากตารางที่ 50 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 51 แสดงค่าความแตกต่างของความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีการเข้าร่วมประชุมในชุมชนต่างกัน

	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย	SD	F	p
การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน	4.04	.938	.64	.586

* $p < .05$

จากตารางที่ 51 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 52 แสดงค่าความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาระหว่างเพศชาย และ เพศหญิง

	ค่าเฉลี่ย	SD	t	P
เพศชาย	2.75	1.01	1.17	.868
เพศหญิง	2.74	.79		

จากตารางที่ 52 ประชาชนชายและหญิงมีความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 53 แสดงค่าความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD	F	P
1. ต่ำกว่า 20 ปี	3.02	.66	3.94	*.001
2. 21 – 30 ปี	2.78	.96		
3. 31 – 40 ปี	2.95	.81		
4. 41 – 50 ปี	2.48	.97		
5. 51 – 60 ปี	2.43	.71		
6. 61 ปีขึ้นไป	2.48	.69		
รวม	2.75	.90		

* $p < .05$

จากตารางที่ 53 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 54 แสดงค่าความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD	F	P
1. ต่ำกว่า ป.4	2.18	.57	3.08	*.009
2. ป.4 - ป.6หรือเทียบเท่า	2.54	.88		
3. ม.1 - ม.3หรือเทียบเท่า	2.92	.75		
4. ม.4 - ม.6หรือเทียบเท่า	2.71	1.00		
5. อนุปริญญา-ปริญญาตรี	2.84	.91		
6. สูงกว่าปริญญาตรี	2.30	.62		
รวม	2.75	.90		

* $p < .05$

จากตารางที่ 54 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ Scheffé ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 55 แสดงค่าความแตกต่างความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD	F	P
1. ไม่มีอาชีพ	2.74	.84		
2. ค้าขาย	2.35	.67	5.80	*.000
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	3.11	1.00		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	2.81	.88		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	2.85	1.00		
7. พนักงานโรงงาน	2.60	.51		
8. แม่บ้าน	2.93	.85		
9. ธุรกิจส่วนตัว	1.84	.62		
11. นักเรียน, นักศึกษา	2.90	.53		
12. อื่น ๆ	2.36	1.01		
รวม	2.76	.89		
คู่ที่แตกต่างกัน	5>9 , 6>9 , 11>9 , 8>9 , 3>9			

* $p < .05$

จากตารางที่ 55 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างบริษัทเอกชน, รับจ้าง, แม่บ้าน และนักเรียน นักศึกษา มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 56 แสดงค่าความแตกต่างความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD	F	P
1. ไม่มีรายได้	3.02	.65	6.99	*.000
2. น้อยกว่า 5,000 บาท	2.68	.79		
3. 5,001 – 8,000 บาท	2.84	.82		
4. 8,001 – 12,000 บาท	3.03	.97		
5. 12,001 – 15,000 บาท	2.70	1.08		
6. 15,001 – 20,000 บาท	1.89	.89		
7. 20,001 – 30,000 บาท	2.55	.58		
8.มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	2.00	.17		
รวม	2.75	.90		
คู่ที่แตกต่างกัน	2>6, 5>6,3>6,1>6)4>6			

* p = .05

จากตารางที่ 56 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่ไม่มีรายได้, รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท, กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,000 บาท, 8,001-12,000 บาท และ 12,001-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 57 แสดงค่าความแตกต่างของความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา ระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน

สถานภาพทางสังคมใน ชุมชน	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD	F	P
1. คณะกรรมการชุมชน	3.01	.74	4.51	*.0005
2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน	3.03	.82		
3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	2.25	.67		
4. ชมรมผู้สูงอายุ	2.68	.83		
5. สมาชิกสภาเขต	3.78	.40		
6. สภากรุงเทพมหานคร	-	-		
7. อื่น ๆ	2.71	.94		
รวม	2.77	.90		
คู่ที่แตกต่างกัน	1>3 , 2>3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 57 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน มีความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน

ตารางที่ 58 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา กับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ย	SD	F	P
ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุม ภายในชุมชน			26.30	*.000
2. เดือนละ 3-4 ครั้ง	3.11	.64		
3. เดือนละ 1-2 ครั้ง	3.06	.79		
4. นาน ๆ ครั้ง	3.04	.83		
5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	2.29	.82		
คู่ที่ต่างกัน	2>5 , 3>5 , 4>5			

จากตารางที่ 58 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่มีการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน เดือนละ 3-4 ครั้ง ,เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้
 ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 59 แสดงค่าความแตกต่างของการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชน
 ของนักพัฒนาระหว่างเพศชาย และหญิง

เพศ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	5.51	2.86	-1.47	*.143
หญิง	5.91	2.48		

* $p < .05$

จากตารางที่ 59 ชายและหญิงมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนัก
 พัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 60 แสดงค่าความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชน
ของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอายุ,ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
<u>อายุ</u>				
(1) 15-20 ปี	6.00	2.03	7.01	*.000
(2) 21-30 ปี	5.94	2.40		
(3) 31-40 ปี	6.80	2.36		
(4) 41-50ปี	4.74	3.17		
(5) 51-60 ปี	4.68	2.27		
(6) มากกว่า 60 ปี	4.67	2.96		
รวม	5.76	2.66		
คู่ที่แตกต่าง		3>6,2>4,3>4		
<u>ระดับการศึกษา</u>				
(1) ต่ำกว่า ป.4	3.25	3.54	3.90	*.001
(2) ป.4-ป.6 หรือเทียบเท่า	5.75	2.87		
(3) ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า	6.16	1.87		
(4) ม.4-ม.6 หรือเทียบเท่า	6.07	3.22		
(5) สูงกว่า ม.6-ปริญญาตรี	5.70	2.24		
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	4.38	2.61		
รวม	5.77	2.66		
คู่ที่แตกต่างกัน		4>1,3>1		

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
รายได้				
(1) ไม่มีรายได้	5.88	2.35	6.74	*.000
(2) ต่ำกว่า 5,000 บาท	5.04	2.46		
(3) 5,001 - 8,000 บาท	6.12	2.31		
(4) 8,001 - 12,000 บาท	6.70	2.35		
(5) 12,001 - 15,000 บาท	6.26	2.94		
(6) 15,001 - 20,000 บาท	3.46	3.5		
(7) 20,001 - 30,000 บาท	4.88	2.02		
(8) สูงกว่า 30,000 บาท	5.14	2.34		
รวม	5.75	2.65		
คู่ที่แตกต่างกัน		4>2,1>6,3>6 5>6,4>6		

* $p < .05$

จากตารางที่ 60 พบว่า

อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับในบทบาทการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการยอมรับในบทบาทการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปีมีการยอมรับบทบาท ดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า และม.4-ม.6 หรือเทียบเท่า มีการยอมรับบทบาทในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษต่ำกว่า ป.4

รายได้

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 8,001-12,000 บาท มีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ ,มีรายได้ 5,001-8,000 บาท,12,001-15,000 บาท และ 8,001-12,000 บาท มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 61 แสดงค่าความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชน
ของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	การยอมรับ			F	P
	จำนวน	X	SD		
1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ	29	4.86	3.23	10.78	*.000
2. ค้าขาย	30	4.97	2.25		
3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน	57	6.07	2.21		
5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	51	6.29	2.36		
6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน	76	6.22	2.52		
7. พนักงานโรงงาน	15	8.40	1.88		
8. แม่บ้าน	27	5.59	1.99		
9. ธุรกิจส่วนตัว	27	2.70	3.04		
11. นักเรียน นักศึกษา	69	5.36	1.99		
12. อื่น ๆ	15	5.33	2.38		
รวม	396	5.76	2.65		
คู่ที่แตกต่างกัน	11>9,8>9,3>9,6>9,5>9,5>1,5>2,5>11,7>9,7>1,7>2,7>11				

* $p < .05$

จากตารางที่ 61 กลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างแรงงาน กลุ่มที่รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน แม่บ้าน และกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนสูงกว่า กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว และผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวสูงกว่า กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร กลุ่มที่ค้าขายและกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มที่เป็นพนักงานโรงงานมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนสูงกว่า กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว กลุ่มที่ค้าขาย และกลุ่มนักเรียน นักศึกษาด้วย

ตารางที่ 62 แสดงค่าความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชน
ของ นักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน

สถานภาพทางสังคมในชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.คณะกรรมการชุมชน	7.16	1.78	15.35	*.000
2.สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน	7.31	2.13		
3.ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน	4.41	3.34		
4.ชมรมผู้สูงอายุ	5.68	2.33		
5.อื่น ๆ	5.18	2.53		
รวม	5.75	2.65		
คู่ที่แตกต่างกัน	1 > 3, 2 > 3, 1 > 5, 2 > 5			

* $p < .05$

จากตารางที่ 62 กลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชน และสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน มีการยอมรับสูงกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน และกลุ่มที่ไม่มีสถานภาพทางสังคมดังที่กำหนดไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 63 แสดงค่าความแตกต่างของการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาระหว่างกลุ่มที่มีความบ่อยครั้งการเข้าประชุมภายในชุมชนต่างกัน

	การยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
<u>การเข้าร่วมประชุมในชุมชน</u>			35.2960	*.000
2. เดือนละ 3-4 ครั้ง	7.54	2.01		
3. เดือนละ 1-2 ครั้ง	6.87	2.08		
4. นาน ๆ ครั้ง	6.61	2.13		
5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย	4.23	2.72		
รวม	5.78	2.65		
คู่ที่แตกต่างกัน	4 > 5, 3 > 5, 2 > 5			

* $p < .05$

จากตารางที่ 63 กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนต่างกัน จะมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมในชุมชนเลยมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาน้อยกว่า กลุ่มที่เข้าร่วมประชุมเดือนละ 3-4 ครั้ง, เดือนละ 1-2 ครั้ง, และเข้าร่วมประชุมนาน ๆ ครั้ง

สมมติฐานข้อที่ 5 การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตารางที่ 64 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนากับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

การรับรู้บทบาทของนักพัฒนา	ค่าสหสัมพันธ์	จำนวน	P	ระดับความสัมพันธ์
บทบาทที่ปฏิบัติจริง	.494	400	*.000	ปานกลาง
ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา	.418	400	*.000	ปานกลาง
ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสาร	.373	400	*.000	ปานกลาง
เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา	.533	400	*.000	ปานกลาง
ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา	.436	400	*.000	ปานกลาง

* $p < .05$

จากตารางที่ 64 การรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา การรับรู้เนื้อหาของข่าวสารและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ กลุ่มที่มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวต่ำ จะมีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวต่ำด้วย ในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวในระดับสูงจะมีการยอมรับในระดับสูงเช่นเดียวกัน

ส่วนความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูง จะมีการยอมรับในเรื่องดังกล่าวสูง ในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาต่ำ ก็จะมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่ำด้วย

สมมติฐานข้อที่ 6 ความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตารางที่ 65 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

	ค่าสหสัมพันธ์	จำนวน	P	ระดับความสัมพันธ์
ความพึงพอใจในบทบาท	.448	400	*.000	ปานกลาง

* $p < .05$

จากตารางที่ 65 ความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในระดับต่ำ จะมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่ำ ในขณะที่เดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในบทบาทดังกล่าวในระดับสูง จะมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนในระดับสูง เช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 7 ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตารางที่ 66 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

	ค่าสหสัมพันธ์	จำนวน	P	ระดับความสัมพันธ์
ความคาดหวังในบทบาท	-.003	400	.943	ต่ำ

$p < .05$

จากตารางที่ 66 ความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 8 การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 67 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	การรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	3.44	.77	8.82	*.000
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	2.96	.77		
3.ประชุมที่เขต	2.59	.68		
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	2.99	1.19		
5.พบปะเป็นรายบุคคล	2.48	.88		
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขตฯ	2.28	.51		
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	2.54	.70.		
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	2.82	.80		
รวม	2.82	.86		
คู่ที่แตกต่างกัน	2>6, 1>6, 1>5, 1>7, 1>3, 1>8			

* $p < .05$

จากตารางที่ 67 กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีการติดต่อจากนักพัฒนาโดยการประชุมกับคณะกรรมการชุมชนมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่ากลุ่มที่ต้องเดินทางไปพบที่เขตฯ และการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนถึงที่บ้าน ก็ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่า การที่กลุ่มตัวอย่างติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาผ่านการประชุมคณะกรรมการชุมชน การพบปะส่วนตัวเป็นรายบุคคล หรือต้องเดินทางไปพบนักพัฒนาเองที่เขตและการที่ประชาชนต้องเป็นฝ่ายติดต่อไปเอง และการประกาศตามเสียงตามสาย

ตารางที่ 68 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสาร กับความบ่อยครั้งในการพบปะติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	การพบปะติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนา			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	3.58	.80	5.75	*.000
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	3.94	.84		
3.ประชุมที่เขต	3.82	1.08		
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	3.30	1.71		
5.พบปะเป็นรายบุคคล	4.31	1.00		
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขตฯ	4.72	.64		
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	4.10	.78.		
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	3.85	1.11		
รวม	3.87	1.10		
คู่ที่แตกต่างกัน	6>4, 6>1, 6>3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 68 กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการพบปะติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า การที่ประชาชนเดินทางไปพบที่เขตฯ จะมีการพบปะติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาสูงกว่าการที่นักพัฒนา มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน, การที่ประชาชนไปประชุมที่เขต หรือการที่นักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 69 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสาร กับความบ่อยครั้งที่นักพัฒนานำข้อมูลข่าวสารมาถ่ายทอดให้ชุมชน

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	3.34	.72	6.24	*.000
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	3.53	.86		
3.ประชุมที่เขต	3.88	.90		
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	3.23	1.14		
5.พบปะเป็นรายบุคคล	3.94	1.02		
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขตฯ	4.21	.68		
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	3.85	.80.		
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	3.25	1.12		
รวม	3.60	.96		
คู่ที่แตกต่างกัน	3>8, 6>4, 6>8, 6>3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 69 กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการได้รับข้อมูลข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe พบว่า การที่ประชาชนไปประชุมที่เขตจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่าการประกาศตามเสียงตามสายภายในชุมชน และการที่ประชาชนเดินทางไปพบนักพัฒนาที่เขตเป็นการส่วนตัว จะมีการได้รับข้อมูลข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่าการเข้าประชุมกับนักพัฒนาที่เขต,การมีหนังสือมาถึงชุมชนและการประกาศตามเสียงตามสายภายในชุมชน

ตารางที่ 70 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสาร กับเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	3.32	.74	12.13	*.000
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	3.00	.79		
3.ประชุมที่เขต	2.38	.77		
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	2.72	.65		
5.พบปะเป็นรายบุคคล	2.34	.82		
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขตฯ	2.17	.44		
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	2.53	.93.		
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	2.91	.82		
รวม	2.73	.83		
คู่ที่แตกต่างกัน	8>6, 2>6, 1>6, 8>3, 2>3, 6>3, 1>7, 1>4, 1>5			

* $p < .05$

จากตารางที่ 70 กลุ่มตัวอย่างที่มีการติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาแตกต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé พบว่า กลุ่มที่มีการติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาผ่านเสียงตามสาย การเข้าประชุมกับคณะกรรมการชุมชน และการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้าน จะมีการรับรู้ในข่าวสารสูงกว่าการที่ประชาชนต้องเดินทางไปพบที่เขต และการติดต่อกับนักพัฒนาโดยผ่านเสียงตามสายภายในชุมชน, การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชน และการที่ประชาชนเดินทางไปพบที่เขตจะมีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่าการที่ประชาชนในชุมชนเดินทางไปประชุมที่เขต และการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้านก็มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่า กลุ่มที่ติดต่อกับนักพัฒนาโดยการที่เป็นฝ่ายติดต่อนักพัฒนาเอง การพบปะกับนักพัฒนาเป็นรายบุคคล และการติดต่อกันโดยมีหนังสือมาถึงชุมชน

สมมติฐานข้อที่ 9 การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ตารางที่ 71 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกับการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

รูปแบบการติดต่อสื่อสาร	การยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชน			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1.มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	7.45	1.88	5.79	*.000
2.ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	5.93	2.21		
3.ประชุมที่เขต	5.47	3.10		
4.มีหนังสือมาถึงชุมชน	4.95	2.36		
5.พบปะเป็นรายบุคคล	5.80	2.96		
6.ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขตฯ	4.20	2.70		
7.ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ	5.75	2.64		
8.ประกาศตามเสียงตามสาย	5.75	2.37		
รวม	5.76	2.66		
คู่ที่แตกต่างกัน	1>6, 1>4, 1>3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 71 กลุ่มตัวอย่างที่มีการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาในรูปแบบที่แตกต่างกัน จะมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ Scheffé พบว่า การที่นักพัฒนาไปเยี่ยมเยียนที่บ้านจะทำให้ประชาชนในชุมชนมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาสูงกว่า การที่ประชาชนต้องเดินทางไปพบที่เขต การที่นักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชน และการที่ประชาชนพบนักพัฒนาจากการไปประชุมที่เขต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ การรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับของประชาชนในชุมชนกรุงเทพมหานคร ต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ในฐานะที่เป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน และมุ่งที่จะพัฒนาชุมชน รวมถึง เป็นผู้ชี้แนะแนวทางแก้ไข ปัญหาให้แก่ชุมชนด้วย โดยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา อันประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การรับรู้ ของกลุ่มตัวอย่าง ต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ส่วนที่ 5 การยอมรับของกลุ่มตัวอย่างในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางแก้ไข ปัญหาของนักพัฒนา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมุติฐาน และ อภิปรายผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงกว่า ม. 6 ถึงปริญญาตรี ประกอบอาชีพ รับจ้างหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางคือ 5,001-8,000 บาท ต่อเดือน รายได้ของทั้งครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ คือ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคม หรือ ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.20$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บทบาทต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีผลดังนี้

1. การรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.82$) โดยเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้มากที่สุดคือ บทบาทในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือ ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน ($\bar{x} = 3.06$) และบทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้ และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน การรับรู้บทบาทเหล่านั้นอาจมีสาเหตุมาจากการที่นักพัฒนาจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชนและการให้ความรู้ด้านสุขอนามัยแก่ชาวชุมชนนั้น เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนในชุมชนสามารถเห็นการกระทำได้ชัดเจน รวมทั้งสามารถเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นได้ จึงส่งผลให้การรับรู้ในบทบาทดังกล่าวสูงกว่าบทบาทด้านอื่นๆ

สำหรับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในระดับต่ำนั้น ไม่พบว่ามีบทบาทใดของนักพัฒนาที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจาก บทบาทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในการเป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้นำในการสร้างทัศนคติของชุมชน เช่น ลานกีฬาต้านยาเสพติด การประสานงานกับทางราชการในการให้ความรู้ หรือส่งเสริมอาชีพในชุมชน การรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนด้านการประกอบอาชีพของชุมชน การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน การส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชนในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกต้องลักษณะ ขยายอาหารที่สะอาดและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขขึ้นในชุมชนนั้น มีการรับรู้ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ซึ่งบทบาทเหล่านั้นเห็นได้ชัดเจนขึ้น เพราะมีโครงการจากทางกรุงเทพมหานครมาสนับสนุน เช่น โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติดหรือโครงการดาวเขียว ที่สนับสนุนให้มีการค้าขายอาหารอย่างถูกต้องลักษณะ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จึงทำให้บทบาทดังกล่าวมีการรับรู้ในระดับหนึ่ง

ในด้านของบทบาทการเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่างๆ ในชุมชน การส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา การร่วมไกล่เกลี่ยและสร้างความเข้าใจอันดีกับคนในชุมชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์กิจการของชุมชนได้ และ นักพัฒนา ก็จะเป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริงเพื่อเชื่อมสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงาน ราชการ กับชุมชน บทบาทเหล่านี้ ประชาชนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี

ส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยมีผู้นำทางกิจกรรมแล้วนอกจากจะสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตรงใจ
กลุ่มเป้าหมายแล้วก็จะยังจะทำให้ประชาชนรับรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่ของนักพัฒนาด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างนักพัฒนากับประชาชนในชุมชน

2.1 ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างมีการพบปะกับนักพัฒนาอยู่ในระดับบ่อยมาก ($\bar{x} = 3.61$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพัชนี เที่ยจรรยา และคณะ (2534) ที่ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของผู้นำทางความคิดที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่ง คือ ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน (face to face Communication)

2.2 เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$) และมีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) เช่นกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เนื้อหาที่เป็นข่าวสารจากทางราชการและเขต มากที่สุด รองลงมา คือ ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมชุมชน ปัญหาต่างๆของชุมชนและความรู้หรือข่าวสารต่างๆ ไป

ข่าวสารต่างๆที่ทางชุมชนได้รับนั้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะได้รับข่าวสารจากการพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้าน – คนรู้จัก มากที่สุด (ร้อยละ 3.19) รองลงมา การได้ข่าวสารจากกรรมการชุมชน การกระจายเสียงภายในชุมชน และจากเอกสารที่ทางราชการส่งมาให้

ซึ่งเราพบว่าช่องทางการสื่อสารภายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การสื่อสารระหว่างเพื่อนบ้านและคนรู้จัก เป็นการสื่อสารผ่านตัวบุคคล เป็นการสื่อสารที่ผู้พูดและผู้ฟังปรากฏตัวต่อหน้ากัน (face to face Communication) และเป็นการสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) ซึ่งมีประสิทธิภาพมาก สอดคล้องกับแนวทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่ง Roger และ Shoemaker (1971) ได้กล่าวไว้ว่ามีประสิทธิภาพดังนี้

1. สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิถี ถ้าผู้รับสารเข้าใจสารที่สามารถโต้ถามหรือ ขอข่าวสารเพิ่มเติมจากแหล่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการและความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน การที่ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลมีระดับของปฏิกิริยาตอบสนอง (Feed back) สูง ทำให้สามารถลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร เลือกแปล หรือเลือกจำสารได้ เนื่องจากสภาพการณ์ที่เห็นหน้ากัน บีบบังคับให้ต้องการสารนั้น ไม่ว่าผู้รับสารจะมีความรู้สึกหรือทัศนคติต่อผู้ส่งสารหรือสาร อย่างไรก็ดีตาม

2. สามารถจูงใจบุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

ดังนั้น การที่นักพัฒนาจะเข้ามาทำความคุ้นเคยกับชุมชนให้มาก เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างบุคคลมากขึ้น ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้มาก เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนได้รับข่าวสารต่างๆ จากตัวนักพัฒนาเองน้อยที่สุด จากจำนวนช่องทางอื่นๆ เพราะรูปแบบและเนื้อหาของ การสื่อสาร สะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพ บทบาททางสังคม และความสัมพันธ์ของบุคคล (Hartly, 1993)

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีผลปรากฏ ดังนี้

1. ความคาดหวังในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.05$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในบทบาทด้านต่างๆ ของนักพัฒนาสูงเกือบทุกข้อ โดยบทบาทที่มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังมากที่สุดคือ บทบาทในการประสานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการให้ความรู้และบริการด้านสุขอนามัยของชาวชุมชน ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา คือ บทบาทในการเป็นผู้นำในการสร้างสาธารณสมบัติของชุมชน เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของชุมชน ($\bar{x} = 4.15$) บทบาทในการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านสาธารณสุข ($\bar{x} = 4.15$) และบทบาทการเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่างๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม ($\bar{x} = 4.13$) ตามลำดับ

บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวัง เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาโดยรวมพบว่า บทบาทที่คาดหวังส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่บทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาโดยรวมพบว่า บทบาทที่คาดหวังส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่บทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง ยังไม่ค่อยที่จะสอดคล้องกับบทบาทที่เป็นความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง เบอร์โล (Berlo, 1960) ได้กล่าวว่า “ในสังคมอุดมคตินั้น บทบาทที่เป็นข้อกำหนด บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง จะต้อง

ความสมดุลกัน แต่ในความเป็นจริงนั้นยังมีความแตกต่างกัน และไม่สมดุลกันอยู่ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลและก่อให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทนั้น ๆ ได้ “

2. ความคาดหวังในเรื่องการสื่อสารระหว่างนักพัฒนากับประชาชนในชุมชน

2.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดหวังว่า นักพัฒนาควรมีการพบปะกับประชาชนในชุมชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และ คาดหวังที่จะให้นักพัฒนาแจ้งข่าวสารให้ทราบอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เช่นเดียวกัน โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพบปะและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เพียงนาน ๆ ครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาสั้นกว่า เดือนละ 1-2 ครั้ง ถึงจะได้พบปะหรือได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาครั้งหนึ่ง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่จะพบปะและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาอย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

2.2 เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้จัดอันดับเนื้อหาของข่าวสารที่ต้องการได้รับจากนักพัฒนามากที่สุด 5 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1	ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน
อันดับที่ 2	การขอความร่วมมือ หรือ ความช่วยเหลือต่าง ๆ
อันดับที่ 3	กิจกรรมของชุมชน
อันดับที่ 4	ข่าวสารจากทางราชการ
อันดับที่ 5	ความรู้ หรือ ข่าวสารทั่วไป

จะสังเกตได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน รวมถึงการขอความร่วมมือ และช่วยเหลือต่าง ๆ อาจเนื่องมาจาก การที่กลุ่มตัวอย่าง ต้องการที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นจึงต้องการทราบปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ และการขอความร่วมมือ หรือ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความสนใจในเรื่องของ กิจกรรมชุมชน รวมถึงข่าวสารจากราชการ และข่าวสารอื่นๆ ด้วย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในประเด็นใกล้เคียงกัน จึงสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนความคาดหวังในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา โดยผ่านช่องทางต่างๆ กลุ่มตัวอย่างได้จัดอันดับช่องทางการสื่อสารคาดหวังมากที่สุด 5 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1	ด้วยตัวนักพัฒนา
อันดับที่ 2	ผ่านกรรมการชุมชน
อันดับที่ 3	จดหมายข่าว, ใบปลิว
อันดับที่ 4	การกระจายเสียงภายในชุมชน
อันดับที่ 5	การประชุมภายในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับข่าวสาร โดยผ่านตัวนักพัฒนาเอง เป็นอันดับ 1 เนื่องจากเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่สื่อสารได้ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างชาวชุมชนกับนักพัฒนาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลของปรมะ สตะเวทิน (2531) ว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การสื่อสารที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำการสื่อสารกันในลักษณะตัวต่อตัว (Person to Person) กล่าวคือทั้งฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถที่จะติดต่อแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง (direct) ในขณะหนึ่ง คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร คนอื่นๆจะทำหน้าที่เป็นผู้รับสาร ซึ่งโดยปกติแล้ว การสื่อสารของมนุษย์นั้น มักจะมีลักษณะเป็นการโต้ตอบกัน กล่าวคือ เมื่อผู้ฟังรู้สึกอย่างไร ก็มีปฏิกิริยาตอบกลับมา คือ การสื่อสารกลับ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ 2 ประการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้ส่งสารทราบผลของการสื่อสารว่า บรรลุวัตถุประสงค์ของตนหรือไม่เพียงใด ผู้รับสารตีความหมายตรงกับความหมายที่ผู้ส่งสารตั้งใจหรือไม่
2. ควบคุมพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในเวลาต่อมาของผู้ส่งสาร กล่าวคือ ผู้ส่งสารสามารถใช้การสื่อสารกลับ เพื่อปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข หรือคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระ และวิธีการในการสื่อสารของตนได้

จากผลการวิจัยก็พบอีกว่า กลุ่มเป้าหมายต้องการได้รับข่าวสารจากคณะกรรมการชุมชนเป็นอันดับสองซึ่งก็เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเหมือนกัน แสดงให้เห็นอีกด้วยว่าประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีกับคณะกรรมการชุมชน ซึ่งก็น่าจะเป็นผู้ให้ข่าวสารที่มีประสิทธิภาพได้

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีผลประภฏดังนี้

1. ความพึงพอใจในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$) โดยบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจมากที่สุด คือ บทบาทในการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสู่สุขภาพชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดสถานที่ในชุมชน ($\bar{x} = 3.04$) รองลงมา คือ บทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความรู้และบริการด้านสุขอนามัยของชุมชน ($\bar{x} = 2.96$) บทบาทในการเป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน ($\bar{x} = 2.84$) ส่วนบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับต่ำ คือ บทบาทในการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงินและการประกอบอาชีพ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อบทบาทต่างๆ ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง แต่มีความพึงพอใจในบทบาทดังกล่าวในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

ส่วนที่ 5 การยอมรับในความเป็นผู้นำชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาของนักพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับในบทบาทความเป็นผู้นำชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 5.76$) โดยพบว่าบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับมากที่สุดคือ บทบาทของนักพัฒนากรในการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ในชุมชนรองลงมาคือ บทบาทในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนที่ทางนักพัฒนาได้จัดขึ้น บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างยอมรับน้อยที่สุดคือ บทบาทในการเชิญชวนให้คนในชุมชนเลือกกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่เสนอแนะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดียร์ ธรรมธิปไตย (2505) ที่ได้ศึกษาบทบาทของกำนันในการบริหารราชการในจังหวัดยะลา พบว่า “การบริหารราชการระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะรูปแบบใดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมหรือได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นสำคัญ” ดังนั้นการทำงาน การจัดกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ก็ตาม ที่นักพัฒนา ได้ทำให้ประชาชนในชุมชนรับรู้ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ ก็จะทำให้ประชาชนยอมรับในบทบาทของนักพัฒนานั่นเอง

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน และ อภิปรายผล

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 : ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้ในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าความแตกต่างของเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การมีสถานภาพทางสังคมในชุมชนและ ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนมีผลทำให้ประชาชนมีการรับรู้ในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 : ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่า ความแตกต่างของเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลทำให้ประชาชนมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน แต่ การมีสถานภาพทางสังคมในชุมชนและความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนา

สมมติฐานข้อที่ 3 : ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าความแตกต่างของ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การมีสถานภาพทางสังคมในชุมชน และความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนมีผลทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา แตกต่างกัน แต่เพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจในเรื่องดังกล่าวไม่ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 : ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าความแตกต่างของเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การมีสถานภาพทางสังคม ในชุมชน และความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนมีผลทำให้ประชาชนมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 : การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนามีความสัมพันธ์กับการยอมรับความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา และความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

สมมติฐานข้อที่ 6 : ความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

สมมติฐานข้อที่ 7 : ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 : ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่าความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

สมมติฐานข้อที่ 8 : การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่า รูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 9 : ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 : เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยพบว่า ประชาชนที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการรับรู้ในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ซึ่งได้แก่ การรับรู้ในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาผลปรากฏตามสมมติฐานดังนี้

1) เพศ

ผลการวิจัยพบว่า ชายกับหญิงมีการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน แต่มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน โดยเพศหญิง มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวสูงกว่า เพศชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กูน (Burgoon, 1994) ที่ได้กล่าวว่า “ความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิง มีผลต่อการรับรู้และปฏิกิริยาตอบสนองที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความแตกต่างของคุณสมบัติของเพศนั้นๆ ได้แก่ ความอ่อนโยน อารมณ์ความรู้สึก ระดับการจูงใจ ซึ่งลักษณะเหล่านี้ นักวิจัยทางการสื่อสารได้หมายรวมถึงความแตกต่างในการรับรู้ของเพศที่แตกต่างกัน”

ดังนั้น ด้วยลักษณะทางจิตวิทยาของความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิง จึงส่งผลให้ชาวชุมชน เพศหญิง มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่าเพศชาย มีเพียงความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาเท่านั้นที่เพศชายสูงกว่า เพศหญิง อาจเนื่องมาจาก การที่ส่วนใหญ่แล้วนักพัฒนามักจะเป็นเพศชาย จึงมีความสะดวกในการติดต่อกับเพศเดียวกันมากกว่า และส่วนใหญ่คณะกรรมการชุมชนมักจะเป็นผู้ชาย จึงทำให้ได้รับข่าวสารจากนักพัฒนามากกว่าเพศหญิง เช่น ทางจดหมายข่าว หรือทางโทรศัพท์พูดคุย ก็ได้ เพราะจากการคุยกับคนในชุมชน พบว่า ในบางครั้งที่มีเรื่องเร่งด่วนที่ทางนักพัฒนาต้องการความช่วยเหลือ ก็

จะมีการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการหรือคนในชุมชนที่นักพัฒนาคิดว่าสามารถจะช่วยเหลือได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วทีมงานของคณะกรรมการชุมชนที่ศึกษาก็เป็นเพศชายส่วนมาก

ในด้านความแตกต่างของการรับรู้ในประเด็นเกี่ยวกับการสื่อสารนั้น มีผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวทฤษฎี ด้านประชากรศาสตร์ที่ว่า “คนที่มีลักษณะทางประชากร ต่างกัน จะมีพฤติกรรมต่างกันไปด้วย” เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในกลุ่มประชากรย่อมมีกิจกรรม การดำเนินชีวิต ตลอดจนมีเวลาว่างแตกต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นแม่บ้าน ใช้เวลาในการดูแลครอบครัวส่วนใหญ่มากกว่าชายที่มีกิจกรรมนอกบ้านมากกว่า (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534)

2) อายุ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และกลุ่มที่มีอายุต่างกันยังมีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาแตกต่างกันด้วย โดยกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการพบปะกับนักพัฒนาบ่อยกว่า กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี, 21-30 ปี, 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กู (Burgoon, 1974 อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2539) ยังกล่าวอีกว่า “อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความเหมือน หรือแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม

จากผลการวิจัยข้างต้น ที่กลุ่มคนที่มีอายุ 41-50 ปี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสูง มีความรับผิดชอบมากกว่า และมีความสนใจในสภาพชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนในเรื่องของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนานั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการพบปะกับนักพัฒนาสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เช่นกันและยังอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งจะทำให้มีการเปิดรับข่าวสารมาก ทำให้มีเรื่องที่ต้องการพบปะกับนักพัฒนามากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งอยู่ในวัยเด็กถึงวัยรุ่น และผู้สูงอายุ

ส่วนเรื่องเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาพบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ทั้งหมด

3) ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ม.1-ม.3 หรือ เทียบเท่า มีการรับรู้บทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันด้วย จึงเป็นไปได้ตามสมมติฐานซึ่งอาจเป็นเพราะว่า คนในชุมชนที่เป็นคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ตามที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา มีการศึกษาในระดับไม่สูงนัก คือ มีการศึกษาในช่วง ม.1-ม.3 เป็นส่วนใหญ่ และคนในชุมชนที่มีการศึกษาในช่วงนี้จะมีการประกอบอาชีพภายในชุมชน เช่น ค้าขายเป็นต้น การทำงานภายในชุมชนอาจเป็นส่วนผลักดันให้มีโอกาสรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนามากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาดี ซึ่งมักจะทำงานภายนอกชุมชน

ส่วนใหญ่ในเรื่องการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการรับรู้เนื้อหา จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จากแนวคิดของ (Schramm, 1973) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีต่อบทบาทต่อการเลือกสรรของมนุษย์ว่า “การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้พฤติกรรมในการเลือกรับสารและเนื้อหาของข่าวสารแตกต่างกัน” แต่การที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกัน แต่มีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารไม่แตกต่างกันนั้น อาจมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของนักพัฒนาในการสื่อสารเนื้อหาของข่าวสารต่างๆ มีความชัดเจน และเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัว สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถที่จะอธิบายได้ว่า ประชาชนในชุมชนสามารถเลือกติดต่อสื่อสารกับใครก็ได้ตามที่ตนเองพอใจหรือจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารบ่อยครั้งแค่ไหน หรือผ่านช่องทางใดก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเลือกรับรู้ (Selective Perception) ที่กล่าวว่า “แนวโน้มของคนในการรับรู้ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากความต้องการ ความพึงพอใจ และปัจจัยทางจิตวิทยาต่างๆ ของตัวบุคคลนั่นเอง (Warner, 1988)

4) อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่า

กลุ่มอาชีพค้าขาย รับจ้างหรือลูกจ้างแรงงาน แม่บ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน

กลุ่มอาชีพรับลูกจ้างแรงงาน รับจ้าง พนักงานโรงงาน ประกอบธุรกิจส่วนตัว นักเรียนนักศึกษาและแม่บ้าน มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาและ การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

กลุ่มอาชีพรับราชการ พนักงานโรงงาน แม่บ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวมีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา แตกต่างกัน

ส่วนกลุ่มอาชีพค้าขาย รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน แม่บ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว มีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2539) ที่กล่าวว่า “คนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิด อุดมการณ์ ค่านิยมสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป” ซึ่งหมายถึงการรับรู้ด้วย

5) รายได้

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,000 บาท ,8,001-12,000 บาท และ 12,001-15,000 บาท มีการรับรู้บทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กูน (Burgoon,1994) ที่ว่า “คนที่มีฐานะยากจนกับร่ำรวยดูเหมือนจะมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องทักษะ และประสิทธิภาพในการรับข่าวสาร” อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมามีรายได้ค่อนข้างต่ำ จนถึง ปานกลาง ไม่สูงมากนัก เหตุดังกล่าวอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายสนใจที่จะรับฟังข่าวสารต่างๆ เพื่อเข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง หรือเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง ในประเด็นนี้เอง ที่ทำให้กลุ่มดังกล่าวรับรู้บทบาทปฏิบัติจริงของนักพัฒนามากกว่า

ส่วนความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนานั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะ และได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันด้วยซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ในเรื่องของการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับและช่องทางการได้รับข่าวสาร กลุ่มที่มีรายได้ต่างกันก็มีการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

6) สถานภาพทางสังคมในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน มีการรับรู้ในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่เป็นสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งในเรื่องของความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา การได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ก็พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการพบปะ และได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน มีความบ่อยครั้งในเรื่องดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ส่วนการรับรู้ในเนื้อหาและช่องทางของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน มีการรับรู้ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยกลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาพเขา จะมีการรับรู้มากกว่า กลุ่มอื่นๆ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าว ตรงกับที่ ฮาร์ทลีย์ (Hartley, 1993) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของชนชั้นทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลว่า “ชนชั้นทางสังคมเป็นหนึ่งสาเหตุที่ทำให้คนมีพฤติกรรมและการใช้ชีวิต (Life Style) ในสังคมแตกต่างและหลากหลายกัน” งานวิจัยของกุสุมา ภูใหญ่ (2540) ที่บอกว่า ชาวชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในชุมชนมาก เป็นคนที่มีลักษณะเปิดตัวเองสู่สังคม (Openness) และมีบทบาทตามสถานภาพที่ดำรงอยู่แตกต่างกันไป ด้วยบุคลิกภาพของคนที่มีความสถานภาพทางสังคมและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน จึงส่งผลให้มีการรับรู้ในบทบาทของนักพัฒนา แตกต่างไปจากกลุ่มที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม

7) การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมประชุมต่างกันก็จะมีการยอมรับบทบาทที่ปฏิบัติจริง มีความบ่อยครั้งในการพบปะและได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มีการรับรู้ในเนื้อหาและช่องทางที่ได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน

จากผลวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นคุณลักษณะของความเปิดเผยตัวเองต่อสังคม (Openness) ซึ่งส่งผลให้การรับรู้ของบุคคลแตกต่างกัน ตามพฤติกรรมและคุณลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งโดนัลด์สันและเคิร์ทซ์ (Donaldson and Kurtz, 1997) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับความเต็มใจและความปรารถนาในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Willingness to interact) ที่ส่งผลให้การสื่อสารระหว่างบุคคลประสบความสำเร็จ และ บุชบา สุธีธร (2533) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อ

สารระหว่างบุคคลที่ส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพคือ องค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รับสาร ซึ่งคู่สื่อสารจะสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของความเป็นคนเปิดใจ (Openness) และความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ซึ่งเบร์โล (Berlo, 1960) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเปิดรับข่าวสารสูงก็มีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) สูงด้วย ซึ่งจะส่งผลให้การสื่อสารในสังคมประสบความสำเร็จในทันทีคือ ความสำเร็จในการรับรู้ของชาวชุมชนต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนาแตกต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของความคาดหวัง ในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ผลปรากฏตามสมมติฐานดังนี้

1) เพศ

ผลการวิจัยพบว่า ชายกับหญิงมีความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเพศหญิงมีความคาดหวังสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรู๊คส์ (Brooks,1971 อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน ,2539) ที่กล่าวว่า “ผู้หญิงกับผู้ชาย มีความแตกต่างกันมากในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (emotional) โอนอ่อนผ่อนตาม (Submissive) เป็นแม่บ้านแม่เรือน และลักษณะด้านอื่นๆ ได้แก่ ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่า จดจำข่าวได้มากกว่า เพศหญิง แต่เพศหญิง เป็นเพศที่ยังจิตใจคนได้มากกว่าเพศชาย”

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยที่พบว่า เพศหญิงมีความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนามากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะชาวชุมชนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าเพศชาย ถึงแม้จะไม่มี ความแตกต่างกัน แต่ตรงจุดนี้ ก็จะทำให้เพศหญิงคาดหวังให้นักพัฒนาทำหน้าที่ดังกล่าวให้สมบูรณ์ เพื่อสนองความต้องการของชุมชนได้ และการที่ผู้หญิงในชุมชน

2) อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ชาวกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรัสศรี หาญสมวงศ์ (2533) ในเรื่องของผู้โดยสาร ที่มีอายุต่างกันจะมีความคาดหวังต่อวิทยุบนรถประจำทางของ ขสมก.แตกต่างกัน ซึ่งคนที่อายุมากมีความคาดหวังต่ำกว่าคนที่อายุน้อย คนที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีประสบการณ์ (Experience) มี Frame of Reference (ปรมะ สตะเวทิน : หลักนิเทศศาสตร์ หน้า 67) มากขึ้น ประสบการณ์ต่างๆ ที่เขาได้รับย่อมมีมาก ดังนั้นอาจมีความสามารถหรือศักยภาพ เพียงพอในการตัดสินใจหรือทำงานต่างๆ ด้วยตัวเอง ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น ทำให้ไม่คาดหวังกับสิ่งต่างๆ มากนัก

3) การศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความคาดหวังดังกล่าวไม่พบคู่ที่แตกต่างกันเมื่อทดสอบความแตกต่างกันตามรายคู่ตามวิธีของ Scheffé แต่ถ้าจะให้ดูว่ากลุ่มใดมีความคาดหวังสูงสุด พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ป.4 จะมีความคาดหวังในบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งมีการศึกษาสูงกว่า ซึ่งความแตกต่างในประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กู (Burgoo, 1974 อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน ,2539) ที่ว่า “คนที่มีการศึกษาต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด ความพึงพอใจ ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี” จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้กลุ่มที่มีการศึกษาดีสามารถที่จะเข้าใจอะไรได้ง่ายกว่า และสามารถนำข้อมูลที่นักพัฒนามอบให้ มาประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเกิดประโยชน์ ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำจะต้องใช้เวลานานกว่าในการทำความเข้าใจข้อมูลและประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเบื่อที่จะต้องทำอะไรด้วยตนเอง ทำให้คาดหวังความช่วยเหลือจากนักพัฒนามากกว่า

4) อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

กลุ่มที่มีอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชนและกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนามากกว่า กลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2534) ที่กล่าวว่า “บุคคลที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรกัน ย่อมจะมีกิจกรรมและการดำเนินชีวิต ตลอดจนการมีเวลาว่างที่แตกต่างกัน ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้ผลักดันให้คนที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกันต้องมีกิจกรรมในทำนองเดียวกัน และมีพฤติกรรมต่างๆที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน” ดังนั้น การมีอาชีพที่แตกต่างกันจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวชุมชนมีกิจกรรมต่างกัน ซึ่งการที่ลูกจ้างบริษัทเอกชนและกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีความคาดหวังมากกว่ากลุ่มอื่นอาจเป็นเพราะกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ได้พบปะกับโลกภายนอกมากทำให้ได้รับข่าวสารจากแหล่งภายนอกชุมชนมาก ซึ่งการได้รับข่าวสารดังกล่าว อาจทำให้ทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น จากจุดนี้

อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนามากกว่ากลุ่มอื่นๆ

5) รายได้

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ Scheffé พบว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 12,001-15,001 บาท มีความคาดหวังในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,001 บาท กลุ่มที่ไม่มีรายได้ และ กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสศรี หาญสมวงศ์ (2533) ที่กล่าวว่า รายได้ที่แตกต่างกัน ก็จะทำให้มีความคาดหวังต่างกัน อาจอธิบายได้ว่าคนที่สามารถหารายได้ให้กับตัวเองได้สูง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง และส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยคือ ผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย ความแตกต่างในเรื่องของรายได้ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ความคาดหวังของคนกลุ่มนี้แตกต่างกัน ชีวิตของคนที่มีรายได้สูง (Way of life) ย่อมสามารถนำรายได้ไปใช้เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่เขาคาดหวังได้มากกว่าเพราะมีโอกาสมากกว่า ฉะนั้นผลการวิจัยจึงพบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์และคณะ(Katz et al,1974) ที่กล่าวว่า “สังคมมีบทบาทต่อการกำหนดความต้องการของบุคคลซึ่งได้รับแรงดัน ความตึงเครียด ความขัดแย้งทางสังคม ทำให้บุคคลต้องการผ่อนคลายแรงกดดันต่างๆ โดยการบริโภคสื่อ เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลต่างๆ ซึ่งนำไปสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ”

6) สถานภาพทางสังคมในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เหตุผลอาจมาจากการที่ถึงแม้คนในชุมชนจะเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ในชุมชนต่างกัน หรือมีสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นคนะกรรมการชุมชน หรือลูกบ้านต่างก็อยู่ในชุมชนเหมือนกัน มีสภาพแวดล้อมเหมือนกัน ซึ่งเวอร์เนอร์ (Werner,1988) ได้อธิบายว่า “ความเหมือนกัน” (Homophily) คือระดับของการมีปฏิริยาของบุคคลที่มีความเชื่อ ค่านิยม การศึกษาและสถานภาพทางสังคมเหมือนกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับความต่างกัน (Heterophily) ที่มีความแตกต่างกันของลักษณะดังกล่าว

7) ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมภายในชุมชน

ชาวชุมชนที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนต่างกัน มีความคาดหวังในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานจากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่เข้าประชุมภายในชุมชนส่วนใหญ่ จะเป็นผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ซึ่งบางครั้งก็จะมีนักพัฒนาเข้าร่วมประชุมด้วย จากการพูดคุยกัน บางครั้งก็จะมีการบอกถึงปัญหาของชุมชน ซึ่งต้องการให้นักพัฒนาแก้ไข และคาดหวังให้งานนั้นบรรลุอย่างรวดเร็ว แต่คนส่วนใหญ่ที่เป็นลูกบ้านไม่ค่อยได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากติดภาระกิจในการประกอบอาชีพ ซึ่งบุคคลที่ทำงานภายนอกชุมชนมีโอกาสที่จะรับรู้ข่าวสารการพัฒนาด้านต่างๆ มากกว่าคนที่อยู่ในชุมชน ทำให้เกิดความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น โดยคาดหวังกับนักพัฒนาในการเป็นบุคคลที่จะช่วยพัฒนาชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

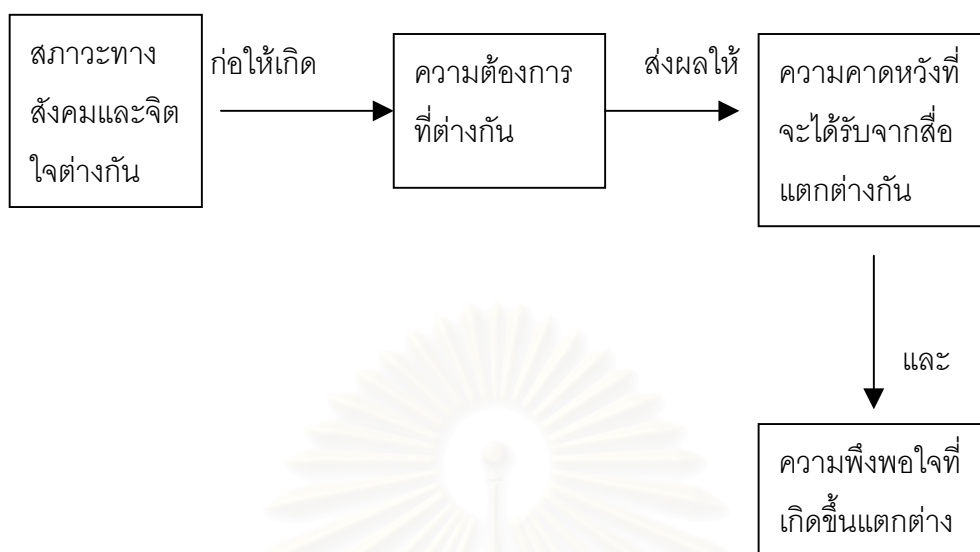
จากการทดสอบความแตกต่าง ของความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ผลปรากฏตามสมมติฐานดังนี้

1) เพศ

ผลการวิจัยพบว่า ชายกับหญิง มีความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการที่ชายและหญิงมีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ตามที่กล่าวไว้ในสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งการรับรู้ไม่แตกต่างกันส่งผลให้ความพึงพอใจก็ไม่แตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2533) ที่กล่าวถึงการสร้างทัศนคติที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ “ขั้นแรกเป็นขั้นของการเกิดความรู้ จากการรับรู้ เรียนรู้ และจัดระเบียบข้อมูล แล้วต่อมาก็จะเกิดความรู้สึกร่วมด้วยความรู้สึกนั้น ซึ่งอาจจำแนกง่าย ๆ เป็น 2 ทิศทาง คือ ทางบวก (ชอบ พอใจ ประทับใจ) หรือทางลบ (รังเกียจ ไม่พอใจ ไม่ประทับใจ) แล้วผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมในลำดับท้าย

2) อายุ

ชาวชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน พบว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจในบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนามากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสศรี หาญสมวงศ์ (2533) ที่กล่าวว่า ผู้โดยสารรถประจำทางทั่วไปของ ขสมก. ในกลุ่มคนทำงานมีความพึงพอใจต่อวิทยุบนรถประจำทางต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ Katz (1973) พบว่า สภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ต่อให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันไป ซึ่ง Katz (1974) ได้สร้างแบบจำลองเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจดังนี้

อาจอธิบายเพิ่มเติมตามตัวแปร ระดับการศึกษาได้ว่า คนที่มีการศึกษาสูงมากขึ้นจะเป็นผู้ที่มีความรู้มากขึ้นและความเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากจึงทำให้เกิด High Self-Confidence ตามมา การตัดสินใจต่างๆ ต่อความคาดหวังความพึงพอใจต่างๆ จึงแตกต่างกัน

3) ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กูน (Burgoon,1994) ที่พบว่า “คนที่มีการศึกษาต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด ความพึงพอใจ ค่านิยมและความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีความพึงพอใจบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาสูงสุดคือ กลุ่มที่มีการศึกษาระหว่าง ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า ซึ่งย้อนกลับไปทีสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า ชาวชุมชนที่มีการศึกษาระดับนี้ก็มี การรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาเหมือนกัน ซึ่งทำให้พัฒนามาสู่ขั้นตอนต่อมา คือ เกิดความรู้สึกร่วมกับความรู้นั้น ซึ่งอาจเป็นได้ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก (พอใจ ชอบ) หรือ ทางลบ (ไม่พอใจ เกลียด)

4) อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง

บริษัทเอกชน รับจ้าง แม่บ้าน และนักเรียน นักศึกษา มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

จากผลการวิจัยพบว่า อาชีพมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดสภาพแวดล้อมของบุคคลที่แตกต่างกันซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะส่งผลต่อการสร้างการรับรู้ ความต้องการและความคาดหวัง และความพึงพอใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ นาวิการ (2527) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการติดต่อข่าวสารขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลได้มา เปรียบเทียบกับสิ่งที่บุคคลต้องการ ถ้าหากว่าการติดต่อสื่อสารเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้น

5) รายได้

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท ,8,001-12,000 บาท และ 12,001-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงสูงกว่า กลุ่มที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กูนและคณะ (Burgoon et al,1994) ที่ได้กล่าวถึงความแตกต่างกัน (Heterophily) ของคนที่มีฐานะยากจนกับคนที่มีฐานะร่ำรวย ที่มีผลต่อการมีวัฒนธรรม ประสิทธิภาพ ทักษะ ค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตต่างกัน ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยนี้ว่า คนที่มีรายได้ต่ำถึงปานกลางจะมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า กลุ่มที่มีรายได้สูง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงด้วย (ตามสมมติฐานที่ 1) จึงทำให้การรับรู้ที่สูงพัฒนาไปเป็นความพอใจที่สูง

6) สถานภาพทางสังคมในชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน มีความพึงพอใจบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน พบว่ากลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชนและกลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน มีความพึงพอใจในบทบาทการพัฒนาชุมชน มากกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน โดยพบว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชน มีความพึงพอใจบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม เนื่องจากกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคม เป็นกลุ่มที่มีลักษณะเปิดต่อสังคมภายนอกและสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน จากการศึกษาที่มีการรวมกลุ่มสังคมแลกเปลี่ยนทัศนะการปรึกษาหารือ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากน้อยต่างกัน ส่งผลให้เกิดการรับรู้ต่างกัน เมื่อรับรู้ต่างกันจึง

มีอิทธิพลต่อการสร้างความพึงพอใจของแต่ละบุคคลต่างกันด้วยซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของโรเบิร์ตและโอไรลลี (Robert and O'Reilly, 1974 อ้างใน บุศรินทร์ หนูนักดี ,2534) ที่ว่า “ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารโดยทั่วไป เกี่ยวข้องกับปริมาณของการติดต่อสื่อสารและความเพียงพอของข่าวสาร”

7) ความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมในชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าร่วมประชุมในชุมชน มีความพึงพอใจในบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่ากลุ่มที่เข้าร่วมประชุมเดือนละ 2-3 ครั้ง เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนานๆ ครั้ง มีความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนามากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา ภูใหญ่ (2540) พบว่า ชาวชุมชนมุสลิมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในระดับสูง จะมีความพึงพอใจในบทบาทของอิหม่ามสูงเช่นกัน

การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนบ่อยครั้งต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการรับรู้ข่าวสารและนำไปสู่การเกิดความหวังและการมีอารมณ์ร่วมจากสิ่งที่ตนรับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความพึงพอใจที่ว่า ความพึงพอใจเป็นสภาพการณ์ที่ผลปรากฏจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้ และเป็นระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ (Oskamp, 1984)

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน

1) เพศ

ผลการวิจัยพบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ถึงแม้ว่าเพศชายและเพศหญิงจะมีการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อมต่างๆในชุมชนใกล้เคียงกัน แต่จากความแตกต่างดังที่กล่าวมาข้างต้น ก็ทำให้ทั้ง 2 เพศ มีการยอมรับที่แตกต่างกันได้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กู (Burgoon, 1994) ที่ได้กล่าวว่า “ความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิง มีผลต่อการรับรู้ และปฏิกิริยาตอบสนองที่แตกต่างกันซึ่งอาจจะเป็นเพราะความแตกต่างของคุณสมบัติของเพศนั้นๆ ได้แก่ ความอ่อนโยน อารมณ์ ความรู้สึก ระดับการถูกจูงใจ ซึ่งลักษณะเหล่านี้ นักวิจัยทางการสื่อสารได้หมายรวมถึงความแตกต่างในการรับรู้ของเพศที่แตกต่างกัน”

2) อายุ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่าในแต่ละกลุ่มอายุ มีการยอมรับในการเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี และ 21-30 ปี มีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของเจนิส และ ไรฟ์ (Janis and Rife, 1959 อ้างถึงใน Burgoon, 1994) ที่กล่าวว่า “เมื่อคนมีอายุเพิ่มมากขึ้น ก็ทำให้คนมีความสามารถในการถูกจูงใจมากขึ้น” ส่งผลให้เกิดการยอมรับในตัวนักพัฒนามากยิ่งขึ้น ความแตกต่างด้านอายุสอดคล้อง แนวคิดของ เจริ์เวิร์ทซ์ (Gerwitz, 1954 อ้างใน Burgoon, 1994) ได้กล่าวว่า “อายุ มีความสำคัญต่อการให้ความสำคัญในข้อมูลข่าวสารในสังคมและสัมฤทธิ์ผลของการยอมรับจะมากขึ้นหรือน้อยลง ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ”

3) ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ม.1-ม.3 หรือเทียบเท่า และ ม.4-ม.6 หรือเทียบเท่า มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน สูงกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ป.4 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ กุสุมา ภูใหญ่ (2540) ที่พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.4-ป.6 หรือเทียบเท่า มีการยอมรับในความเป็นผู้นำ

ของอิหม่ามสูงกว่าคนที่มีการศึกษา ม.6-ป.ตรี ซึ่งอาจเป็นเพราะบุคคลที่มีการศึกษาน้อยมักเป็นบุคคลที่ไม่กล้าวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรรณ์ สถานการณ์ แวดล้อมรอบตัว จึงมักถูกงูใจได้ง่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ เจอร์วิร์ทซ์ (Gerwitz,1954 อ้างถึงใน Burgoon,1994) ได้กล่าวว่า “อายุมีความสำคัญต่อการให้ความสำคัญในข้อมูลข่าวสารในสังคมและสัมฤทธิ์ผลของการยอมรับจะมากขึ้น หรือน้อยลงขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ”

4) อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มที่รับจ้าง หรือเป็นลูกจ้างแรงงาน มีการยอมรับในบทบาทการเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยการยอมรับต่ำกว่าอาชีพอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กู (Burgoon,1974 อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน,2539) ที่กล่าวว่า “สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ตลอดจนพื้นฐานทางครอบครัวของผู้รับสาร มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้คนมีวัฒนธรรมต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีความพึงพอใจ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน” ดังนั้น การที่มีอาชีพต่างกัน ทำให้คนมีความคิดเห็นต่างกัน และการดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมของสายอาชีพที่แตกต่างกัน ย่อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะยอมรับการเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

5) รายได้

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่ากลุ่มที่มีรายได้ 8,001-12,000 บาท มีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน สูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีรายได้ระหว่าง 5,001-8,000 บาท, 8,001-12,000 บาท และ 12,001-15,000 บาท มีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวสูงกว่า คนที่มีอาชีพ 15,001-20,000 บาท ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท , 8,000-12,000 บาท และ 12,001-15,000 บาทนั้น เป็นกลุ่มที่จัดได้ว่ามีการศึกษาดีถึงดีมากและมีอาชีพการงานที่ดี ซึ่งการที่มีการศึกษาดี อาจทำให้คนกลุ่มนี้เข้าใจอะไรได้ง่ายๆ เปิดรับข้อมูลมาจากหลายๆ แหล่งข่าว ซึ่งก็ส่งผลให้มีการยอมรับมากขึ้นได้ และคนกลุ่มนี้ยังเรียกได้ว่าเป็นคนในระดับกลางซึ่งก็ทำให้สามารถมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า มีความผูกพันมากกว่าคนที่มียาได้สูง เพราะคนกลุ่มที่มีรายได้สูงมักทำงานภายนอก

ชุมชน และไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากนัก ซึ่งทำให้คนกลุ่มนี้มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ

6) สถานภาพทางสังคมในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชนแตกต่างกันมีการยอมรับในความเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่า กลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชนมีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชนและ กลุ่มที่ไม่มีสถานภาพทางสังคมดังที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์โล (Berlo, 1960 อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2539) ที่กล่าวว่า “สังคมแต่ละสังคมทั้งระดับเล็กและระดับใหญ่ ยังมีบรรทัดฐาน (Norms) และวัฒนธรรม (Culture) ที่คอยกำกับและควบคุมทัศนคติ และพฤติกรรมของคนด้วย สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของคนในทุกเรื่อง”

7) การเข้าประชุมภายในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความบ่อยครั้งในการเข้าประชุมภายในชุมชนแตกต่างกันจะมีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อศึกษาโดยละเอียด พบว่า กลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย มีการยอมรับในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาชุมชน ต่ำกว่า กลุ่มที่เข้าประชุม เดือนละ 3-4 ครั้ง ,เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าร่วมประชุมนานๆ ครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตพบว่า กลุ่มเข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะเป็นพวกคณะกรรมการชุมชน ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุม จะเป็นสมาชิกในชุมชนหรือคนในชุมชนนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยข้างต้น พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพสังคมอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ มีการยอมรับน้อยกว่ากลุ่มที่เป็นคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน ดังนั้นกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย จึงมีการยอมรับต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Burgoon,) ที่บอกว่าการเป็นเปิดตัวเองสังคม (Openness) และความกระตือรือร้นต่อสภาพสังคมแวดล้อมของชาวชุมชน (Active) ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรเกี่ยวกับการยอมรับในความเป็นผู้นำได้

สมมติฐานข้อที่ 5 การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ บทบาทของนักพัฒนา กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ผลปรากฏดังนี้

1) การรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาและช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา กล่าวคือ ชาวชุมชนที่มีการรับรู้ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง รับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนา และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาต่ำ ก็จะมีการยอมรับในบทบาทดังกล่าวต่ำด้วย ในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้บทบาทข้างต้นในระดับสูง ก็จะมีการยอมรับในระดับสูง เช่นเดียวกัน

2) ความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน กล่าวคือชาวชุมชนที่มีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนา และความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาในระดับสูง ก็จะมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาในระดับสูงด้วยในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวต่ำ จะมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่ำด้วย

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจมีสาเหตุมาจากชาวชุมชนรับรู้ว่ามีตัวนักพัฒนาไม่ค่อยได้เข้ามาพบปะกับชาวชุมชนมากเท่าไร ชาวชุมชนจึงไม่รับรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่ของนักพัฒนามากนัก และทางด้านการรับรู้ในเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ และช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา ชาวชุมชนมีการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งแสดงถึงการที่ชาวชุมชนกับนักพัฒนามีการติดต่อสื่อสารกันในระดับผิวเผินเท่านั้น และการที่มีการติดต่อสื่อสารกันน้อย ทำให้ชาวชุมชนขาดความเชื่อถือในตัวของนักพัฒนาหรือมีความเชื่อถือน้อยในระดับต่ำ เนื่องจากไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของนักพัฒนา และไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกัน ด้วยระดับของความน่าเชื่อถือของผู้

สงสาร หรือแหล่งสาร ที่ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับผู้สงสาร ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความน่าเชื่อถือของผู้สงสาร (Source Credibility) (อรวรรณ ปิณฑน์ไธวาท,2537 คือ 1) ปัจจัยด้านสถานภาพ (Role Position) 2)ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำความคิดเห็น 3) ปัจจัยด้านความคล้ายคลึงกัน(Similarity) และ 4) ปัจจัยด้านอำนาจ (Power)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 6 ความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนากับการยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ผลปรากฏว่า ความพึงพอใจในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาและ เป็นความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ชาวชุมชนที่มีความพึงพอใจในบทบาทในระดับต่ำก็จะมี การยอมรับในความเป็นผู้ชี้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาต่ำ แต่ถ้าชาวชุมชนมีความพึงพอใจในบทบาทดังกล่าวในระดับสูง ก็จะมีการยอมรับในระดับสูง เช่นกัน

ผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนาในระดับต่ำถึงปานกลาง ซึ่งการรับรู้ดังกล่าว ก็จะส่งผลมาถึง การที่มีทัศนคติ ที่ชอบหรือไม่ชอบในบทบาทนั้น ซึ่งในกรณีนี้ชาวชุมชนก็มีความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนา แต่เป็นเพียงความพึงพอใจในระดับปานกลาง เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แคทซ์ และคณะ (Katz and Other , 1973 อ้างถึงใน อรณี ฝูงวรรณลักษณ์) ได้ได้สร้างมาตรวัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมของมนุษย์ขึ้น ด้วยการนำองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบมารวมกัน กลายเป็นความต้องการในแง่ต่างๆ คือ

1. Mode ลักษณะของความต้องการ เช่น
 - 1.1 ความต้องการให้เพิ่มมากขึ้น
 - 1.2 ความต้องการให้ลดลง
 - 1.3 ความต้องการให้ได้มา
2. Connection คือ ลักษณะจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลกับสิ่งภายนอกเพื่อ
 - 2.1 รับข่าวสารความรู้
 - 2.2 ความพอใจและประสบการณ์ทางอารมณ์
 - 2.3 ความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพ
 - 2.4 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์

3.Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มีมนุษย์โยงการติดต่อไปสู่

- 3.1 ตนเอง
- 3.2 ครอบครัว
- 3.3 เพื่อนฝูง
- 3.4 สังคม รัฐบาล
- 3.5 ชนบประเพณี วัฒนธรรม
- 3.6 โลก
- 3.7 สิ่งอื่นๆ ภายนอกที่มีความหมายน้อย

ในกรณีความพึงพอใจต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนักพัฒนา พบว่าชาวชุมชนมีการได้รับข่าวสารความรู้ด้านต่างๆ จากนักพัฒนาในระดับปานกลาง และมีความพอใจในระดับเดียวกัน ทางด้านโครงการต่างๆ ที่นักพัฒนานำเข้ามาให้กับชาวชุมชน เช่น ลานกีฬาต้านยาเสพติด หรือ การขายอาหารที่สะอาด ชาวชุมชนก็มีความพึงพอใจเหมือนกัน แต่เป็นความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น เพราะจากการสัมภาษณ์พบว่า ชาวชุมชนเห็นว่าโครงการที่นำเข้ามาไม่เหมาะสมกับชุมชนของตนเอง เช่น ลานกีฬา แต่อยู่ไกล ที่พักอาศัยของชุมชนมาก รวมถึงไม่มีการทำนุบำรุง ให้ดีสม่ำเสมอ มีน้ำขัง หรือ มีหญ้าขึ้นรกไปหมด และมีพื้นที่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ ในกรณีนี้ก็ อาจทำให้คนในชุมชน มีความต้องการให้นักพัฒนาเข้ามาทำนุบำรุงสาธารณสมบัติของชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความพอใจให้กับชุมชนมากขึ้นได้ นอกจากนี้ การที่นักพัฒนาสอบถามความต้องการของชุมชนก่อนการลงมือปฏิบัติงาน ก็จะช่วยให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของชาวชุมชน สามารถสนองความต้องการเหล่านั้นได้ และนำมาซึ่งความเชื่อถือและความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน สุดท้าย ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือด้วยดี และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติของนักพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 7 ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ความคาดหวังในบทบาทของนักพัฒนากับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชน ผลปรากฏดังนี้

1) ความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ซึ่งจากแนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสารที่ส่งผลให้ชาวชุมชนยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ดังได้กล่าวมาแล้วในสมมติฐานข้อที่ 5 และ 6 พบว่าการยอมรับเป็นกระบวนการของการกลั่นกรองสารและประสบการณ์ที่ได้รับ แล้วเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในเชิงบวก เช่น พอใจ เห็นด้วยต้องการ หรือ ความรู้สึกในเชิงลบ เช่น ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย หรือ ไม่ต้องการ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2533) อาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ และความพึงพอใจในบทบาทของนักพัฒนามีความสัมพันธ์กับการยอมรับมากกว่า เพราะการที่คนเราจะยอมรับอะไรได้มากจากการรับรู้ ผ่านกระบวนการคิด ไตร่ตรอง ว่าสิ่งนั้น เป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่า และเหมาะสมกับตัวเราแล้ว จึงเลือกที่จะเปิดรับหรือ ยอมรับสิ่งนั้นๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ กุสุมา ภูใหญ่ (2540) ที่พบว่า ความคาดหวังในบทบาทของอิหม่าม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับในความเป็นผู้นำของอิหม่าม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อ 8 การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนากับประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่ากลุ่มที่มีการติดต่อจากนักพัฒนาโดยการประชุมกับคณะกรรมการชุมชน มีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่ากลุ่มที่ต้องเดินทางไปพบที่เขตเอง และการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนถึงที่บ้าน ก็ทำให้ชาวชุมชนมีการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่า การที่ชาวชุมชนติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาโดยการเดินทางไปประชุมที่เขต การพบปะส่วนตัวเป็นรายบุคคลหรือ ต้องเดินทางไปพบนักพัฒนาเองที่เขต การที่ประชาชนต้องเป็นฝ่ายติดต่อไปเองและประกาศตามเสียงตามสายและรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการพบปะติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาแตกต่างกัน โดยพบว่า การที่ประชาชนเดินทางไปพบนักพัฒนาที่เขตจะมีความบ่อยครั้งในการพบปะกับนักพัฒนาสูงกว่าการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้าน หรือการที่ประชาชนไปร่วมประชุมที่เขต และการติดต่อโดยนักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชน

ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นจากนักพัฒนานั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน โดยพบว่า การที่ชาวชุมชนเดินทางไปประชุมที่เขตจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่าการประกาศตามเสียงตามสายภายในชุมชนและการที่ชาวชุมชนเดินทางไปพบนักพัฒนาที่เขตเป็นการส่วนตัว จะมีการได้รับข้อมูลข่าวสารจากนักพัฒนาบ่อยกว่า การเข้าร่วมประชุมกับนักพัฒนาที่เขต การที่นักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชนและการประกาศตามเสียงตามสายภายในชุมชน

นอกจากนี้ชาวชุมชนที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน มีการได้รับเนื้อหาข่าวสารต่างกัน โดยพบว่า ชาวชุมชนที่มีการติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาผ่านเสียงตามสายภายในชุมชนการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชนและการที่ชาวชุมชนเดินทางไปพบที่เขต จะมีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจากนักพัฒนาสูงกว่า การที่ชาวชุมชนในชุมชน เดินทางไปร่วมประชุมที่เขตตามวาระที่กำหนดหรือเมื่อเขตมีเรื่องด่วนพิเศษที่จะต้องแจ้งให้ทราบ และการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้านก็จะทำให้ชาวชุมชนมีการรับรู้เนื้อหาของข่าวสารที่มาจากนักพัฒนาสูงกว่า การที่ต้องเป็นฝ่ายติดต่อไปหานักพัฒนาเอง เมื่อมีปัญหาต่างๆ หรือ การเข้าพบปะกับนักพัฒนาเป็นรายบุคคลและการติดต่อกันโดยผ่านทางหนังสือที่ส่งมาถึงชุมชน

รูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกันจะมีการรับรู้ในช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน โดยการที่นักพัฒนามาเยี่ยมเยียนที่บ้านจะมีการรับรู้ช่องทางการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนาสูงกว่าชาวชุมชนที่ติดต่อกับนักพัฒนาโดยเข้าประชุมกับคณะกรรมการ

ชุมชนหรือเดินทางไปเข้าร่วมประชุมที่เขต และการที่ประชาชนเดินทางไปพบนักพัฒนาด้วยตนเอง หรือการที่นักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชน การพบปะกับนักพัฒนาเป็นรายบุคคลและการที่ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อนักพัฒนาไปเองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างนักพัฒนากับชาวชุมชน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่ทำให้ชาวชุมชนมีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนามากที่สุด คือ การที่ตัวนักพัฒนามาเยี่ยมเยียนชาวชุมชนถึงที่บ้าน ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมีประสิทธิภาพในการสร้างความรู้สึกร่วมกัน และสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้หรือทัศนคติของกลุ่มคนได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายหรือสร้างความหมายให้ชาวชุมชนเข้าใจได้ง่ายขึ้น จนเกิดการรับรู้ได้ แต่ในการรับรู้นั้นก็ยังมีปัจจัยในเรื่องการเลือกรับรู้ ซึ่งมีทั้งปัจจัยจากตัวผู้รับและจากตัวผู้กระตุ้น โดยอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย คือ (วรลักษณ์ ธีราโมกษ์, 2533)

- 1) ความคลุมเครือของตัวกระตุ้น ยิ่งตัวกระตุ้นคลุมเครือมากเท่าใด การรับรู้ก็จะขึ้นอยู่ กับจิตวิสัยมากเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อจะติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
- 2) ความต้องการของปัจเจกบุคคล
- 3) การตามอย่างผู้อื่น

สมมติฐานข้อที่ 9 การติดต่อสื่อสารของนักพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนที่มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากนักพัฒนาแตกต่างกัน จะมีการยอมรับในการเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่าการติดต่อกับนักพัฒนาโดยการมาเยี่ยมเยียนถึงที่บ้านจะทำให้ประชาชนในชุมชนมีการยอมรับในการเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาสูงกว่า การที่ประชาชนต้องเดินทางไปพบที่เขต การที่นักพัฒนามีหนังสือมาถึงชุมชนและการที่ประชาชนพบนักพัฒนาจากกาออกไปประชุมที่เขต

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการที่นักพัฒนามาเยี่ยมชาวชุมชนถึงบ้านนั้นจะเป็นการแจ้งข่าวสารจากทางเขต หรือทางกรุงเทพมหานครมาถึงชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแก้ปัญหาต่างๆ ตามที่ชุมชนขอร้อง การขอความช่วยเหลือจากคนในชุมชน หรือ การประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ของทางกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถรับทราบรายละเอียดต่างๆ ได้ชัดเจน ซึ่งทำให้ชาวชุมชนยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา เช่นเดียวกับการประกาศตามเสียงตามสายเกี่ยวกับข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ ที่ทางนักพัฒนาส่งมาให้ทางคณะกรรมการชุมชนช่วยกระจายเสียง ก็ช่วยให้ชาวชุมชนยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาสูง เพราะการกระจายเสียงในชุมชนหนึ่งมักจะได้ยินครอบคลุมไปทั่วชุมชน ทุกครัวเรือน ความบ่อยครั้ง และ ความชัดเจนในการกระจายเสียง เป็นการย้ำเตือนข้อมูลข่าวสารได้ดี นอกจากนี้ยังช่วยให้ชาวชุมชนรู้สึกถึงความบ่อยครั้งในการที่นักพัฒนามีข่าวสารมาถึงชุมชนได้ด้วย ส่วนการเดินทางไปพบนักพัฒนาที่เขตนั้น ส่วนใหญ่ชาวชุมชนจะเดินทางไปพบเพื่อแจ้งความเดือดร้อน และขอให้ดำเนินการช่วยเหลือ โดยคาดหวังว่านักพัฒนาจะช่วยแก้ปัญหา นั้นได้อย่างดีเยี่ยม การรับเรื่องการเดือดร้อนของคนในชุมชนและการให้ความหวังในการที่จะแก้ไขเรื่องเดือดร้อน หรือปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน อย่างเร่งด่วน ก็จะทำให้ชาวชุมชนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และเกิดการยอมรับในบทบาทการเป็นผู้นำแนวทางการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาตามมานั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูซ และ โปสนอร์ (Kouzes and Posner, 1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยของความน่าเชื่อถือ ในประเด็นของความคาดหวังของตัวผู้ตามจากตัวผู้นำ โดยศึกษาจากผู้จัดการในองค์กรเอกชนและองค์กรสาธารณะจำนวน 7,500 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความสำเร็จของภาวะผู้นำ ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของผู้ตาม ในความสามารถของผู้นำ นอกจากนี้ยังพบว่า คนส่วนใหญ่มักจะพึงพอใจ และต้องการผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ มีความสามารถมองการณ์ไกล และมีแรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าชาวชุมชนมีการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชน และความพึงพอใจบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลางเท่านั้น แต่มีความคาดหวังในบทบาทการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาในระดับสูง และมีการยอมรับในความเป็นผู้นำแนวทางพัฒนาชุมชนในระดับต่ำ

ดังนั้นนักพัฒนาควรปรับปรุงการทำงานในบางด้าน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น เช่น การเข้าชุมชนให้บ่อยมากขึ้น โดยเข้าไปเก็บข้อมูลหรือ สัมภาษณ์ความต้องการของประชาชนในชุมชน และเป็นผู้นำข้อมูลจากทางเขตหรือ หน่วยงานราชการอื่นๆ มาถ่ายทอดให้ชุมชนรับทราบด้วยตนเอง เพราะจากผลการวิจัย ประชาชนในชุมชนต้องการให้นักพัฒนาติดต่อสื่อสารกับประชาชนโดยตรง โดยการมาเยี่ยมเยียนที่ชุมชนด้วยตัวนักพัฒนาเองมากที่สุด

นอกจากการเข้าไปศึกษาชุมชนด้วยตนเองแล้ว นักพัฒนาควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันกับนักพัฒนาเพื่อการวางแผนและโครงการอย่างแท้จริง ซึ่งตามสภาพของประชาชนในชุมชนแล้ว ส่วนใหญ่มักจะมีความคิดตามผู้นำภายในชุมชนมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา ตามที่ตนเองคิด เรียกได้ว่าเป็นผู้ฟังหรือผู้ตามที่ดี มากกว่าที่จะแสดงความเป็นผู้นำของตนเองออกมา ดังนั้นนักพัฒนาต้องพยายามกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนทุกคนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อชุมชนของตน พยายามที่จะระดมความคิดของประชาชนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยให้ประชาชนตัดสินใจด้วยการกระทำดังกล่าวจะทำให้ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักพัฒนามากขึ้น และเกิดการยอมรับมากขึ้น จนนำมาซึ่งความร่วมมือของประชาชนในชุมชน

อีกบทบาทหนึ่งที่นักพัฒนาควรเร่งทำคือ การเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมงาน หรือผู้เกี่ยวข้องทั้งภาคประชาชนและภาครัฐบาล โดยการเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถให้การสนับสนุนหรือร่วมมือในการดำเนินโครงการได้ หรือต้องพึ่งพาอาศัยด้านงบประมาณ เทคโนโลยี เพราะนักพัฒนาเปรียบเสมือนตัวเชื่อมระหว่างภาครัฐและประชาชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนนั้น นอกจากจะต้องอาศัยความร่วมมือกับประชาชนแล้ว ยังต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี หรือ ทางด้านบุคลากร จากภาครัฐด้วย ซึ่งนักพัฒนาจะเป็นตัวแทนชุมชนในการขอความช่วยเหลือจากภาครัฐและเป็นตัวแทนของภาครัฐในการนำความช่วยเหลือมาสู่ชุมชน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า บทบาทของนักพัฒนาในอนาคตควรจะประกอบด้วยบทบาทต่างๆ ดังนี้

1) บทบาทเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร คือ นักพัฒนาควรเป็นบุคคลที่ร่วมมือกับชาวบ้านหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสำรวจหรือเก็บข้อมูลในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชนเพื่อให้มีข้อมูลที่ทันสมัย พร้อมนำไปปฏิบัติงานเสมอ และนักพัฒนาควรเป็นตัวกลางที่ดีในการนำข่าวสารของทางภาครัฐมาถ่ายทอดให้ประชาชนได้ทราบ โดยผ่านทาง การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชน เพราะจะทำให้คนในชุมชนได้สื่อสารพูดคุยกับนักพัฒนาโดยตรง หรือการเข้ามาพูดคุยกับประชาชนในชุมชนด้วยตนเอง

2) บทบาทนักวิจัย และวิเคราะห์สังคม คือ นักพัฒนาจะต้องศึกษาชุมชนโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงโดย การจัดทำประชาคมภายในชุมชนเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประชุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือประเด็นที่ชาวชุมชนสนใจ ซึ่งนักพัฒนาจะเป็นผู้นำให้ชาวชุมชนรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา แล้วร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนที่สุด และสามารถเป็นไปได้มากที่สุด

3) บทบาทนักวางแผน คือ คิดหาวิธีในการกระตุ้นให้เกิดการระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาโดยให้ประชาชนตัดสินใจด้วยตนเอง เพียงแต่นักพัฒนาให้คำแนะนำ หรือให้ความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสารประกอบการพิจารณาตัดสินใจ และเป็นผู้ประสานงานในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

4) บทบาทนักการศึกษา และส่งเสริมเผยแพร่ คือ นักพัฒนาจะต้องพูดคุยสนทนากับประชาชนในชุมชน เช่น การเล่าความเป็นมาของชุมชน พาชาวชุมชนให้ได้ดูชุมชนตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความรักในชุมชน นอกจากนี้ นักพัฒนาจะต้องค้นหาศักยภาพของชุมชนมาสู่การพัฒนาให้ได้ เช่น ชาวบ้านมีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาชีพใด ก็จัดหาวิทยากรมาเพิ่มเติมความรู้นั้นให้ดีขึ้นสามารถสร้างรายได้ เพิ่มให้แก่ตนเองได้ และนักพัฒนาจะต้องเป็นผู้เรียนรู้ และศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของคนในชุมชน เพื่อหาจุดเด่นนั้นมาพัฒนาชุมชนต่อไป

5) บทบาทเกี่ยวกับการรวบรวมกลุ่มและองค์กรประชาชน คือ นักพัฒนาจะต้องเป็นผู้กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกให้ชาวบ้านเห็นความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม องค์กร และสนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่าย ระหว่างกลุ่มองค์กรชาวบ้าน โดยอาจเริ่มจากให้ประชาชนในชุมชนริเริ่มดำเนินการรวมกลุ่มโดยเน้นกลุ่มธุรกิจ

6) บทบาทผู้จัดการการพัฒนา คือ เป็นผู้จัดการพัฒนาที่มีอุดมการณ์ มุ่งพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และชุมชนยากจน สร้างผู้นำชุมชนให้มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชน และหามาตรการสนับสนุนจากรัฐเพื่อจะคลี่คลายปัญหาต่างๆ ที่จะมากระทบชุมชน

7) บทบาทในฐานะตัวแทนประชาชน คือ นักพัฒนาจะต้องเป็นผู้เสนอความต้องการของประชาชนให้ภาครัฐรับทราบ และ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับ ปัญหาความทุกข์ยากของประชาชน ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

8) บทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม คือ นักพัฒนาจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนด้านจริยธรรม มีความตั้งใจจริงในการทำงาน ยึดมั่นอุดมคติ ทำงานเพื่อประชาชนภายใต้จิตสำนึกของการรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นผู้พัฒนาจิตใจประชาชน ด้านคุณธรรม มนุษยธรรม มโนธรรมให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพและศักยภาพ

9) บทบาทนักอนุรักษ์ คือ นักพัฒนาจะต้องเป็นผู้กระตุ้นเ้าให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

10) บทบาทเกี่ยวกับการปกครอง คือ นักพัฒนาต้องเป็นผู้ดำรงประชาธิปไตย ทำตัวเป็นพี่เลี้ยงแก่ชาวชุมชน เพื่อปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามหลักประชาธิปไตย

11) บทบาทเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล คือ นักพัฒนา ต้องกระตุ้นให้ประชาชนคิด ประเมินผลกิจกรรมของชุมชนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของชาวบ้านเอง และนำผลจากมาตรการ หรือนโยบายต่างๆ ที่รัฐใช้ในการแก้ปัญหาในชุมชน ว่ามีความเหมาะสมหรือมีความบกพร่องอย่างไร กลับไปรายงานให้หน่วยงานทราบ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงานพัฒนาชุมชน

นักพัฒนาเปรียบเสมือนเส้นประสาทที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับ ภาครัฐ ดังนั้น การที่ประชาชนจะเข้าใจภาครัฐ และให้ความร่วมมือกับภาครัฐได้ดีเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับเส้นประสาทส่วนนี้ว่าจะทำงานได้ดีเพียงใด มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านนี้เพียงใด ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะ สำหรับหน่วยงานในการคัดเลือกนักพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ในขั้นตอนของการคัดเลือก ควรมีการทำความเข้าใจและอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของนักพัฒนาให้ชัดเจน ว่า ต้องมีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง จะมีฐานะหรือ ตำแหน่งใดในการทำงาน โดยทำความเข้าใจในขอบเขต วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่จะเข้ามาทำงานประเมินความสามารถ และความสนใจของตนเองว่า เหมาะสมกับงานพัฒนาชุมชนหรือไม่

2) ภายหลังจากการคัดเลือกแล้วควรมีการฝึกอบรม ถึงหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะการทำงานเสมอ โดยมีนักพัฒนารุ่นก่อนหรือนักพัฒนาดีเด่น ที่ทำงานดีมีประสิทธิภาพมาช่วยอบรมให้ หลังจากนั้นจึงมอบหมายหน้าที่ภายในของเขตของฐานะตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ของเขาอย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงบันดาลใจและความจริงจังสนใจในการปฏิบัติหน้าที่

3) เพื่อให้ นักพัฒนา มีความยินดีที่จะปฏิบัติงานให้แก่ชุมชนอย่างดียิ่ง การคัดเลือกนักพัฒนาไปลงชุมชนต่างๆ ควรเลือกนักพัฒนาที่มีภูมิปัญญาเดิม หรือมีถิ่นที่อยู่อาศัยภายในชุมชนนั้นๆ หรือในพื้นที่ใกล้เคียง เพราะจะมีความสะดวกในการลงพื้นที่ เนื่องจากมีความคุ้นเคย และมีความเป็นกันเองกับชาวชุมชน มากกว่าคนแปลกหน้า นอกจากนี้การที่ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนย่อมเป็นสิ่งจูงใจในการพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอย่างดียิ่ง

4) คุณลักษณะของบุคคลที่เหมาะสมกับหน้าที่ของนักพัฒนา คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มีใจรักในงานพัฒนา เพราะในแต่ละชุมชนจะมีสภาพแตกต่างกัน มีทั้งที่เป็นชุมชนแออัด ชุมชนย้ายจัดสรร ทำให้ต้องทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมหลากหลาย บุคคลที่เราต้องติดต่อด้วยมีทุกระดับ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นคนในระดับล่างถึงปานกลาง มีการศึกษาน้อย ซึ่งต้องอาศัยการพูดคุย เพื่อสร้างการยอมรับในตัวนักพัฒนา และต้องหมั่นเข้าชุมชน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยบุคคลที่จะเข้ามาเป็นนักพัฒนา จึงต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่ถือตัว สามารถปรับตัวเข้ากับ

สภาพแวดล้อมได้ทุกระดับ หน่วยงานที่จะคัดเลือกนักพัฒนา อาจจะต้องสร้างแบบทดสอบเพื่อทดสอบบุคลิกภาพของผู้สมัคร ว่ามีความเหมาะสมกับงานพัฒนาหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะการรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการยอมรับต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการศึกษาในเรื่องเดียวกัน แต่ในภูมิภาคอื่น ๆ บ้าง เพราะในแต่ละชุมชนของแต่ละจังหวัด จะมีปัญหาที่พบแตกต่างกันไป ซึ่งอาจส่งผลให้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนาแตกต่างกันไป

2. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเลือกตัวอย่างเพียงชุมชนเดียวต่อพื้นที่ 1 เขต ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างชุมชนต่าง ๆ ในเขตเดียวกัน ที่มีนักพัฒนาคนเดียวกัน ว่านักพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร เนื้อหาของข่าวสาร และคุณลักษณะของนักพัฒนา ที่มีความเหมาะสมกับประชาชนในชุมชน

4. นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในเรื่องเดียวกันนี้ เพื่อที่จะได้รับรายละเอียด และข้อคิดเห็นได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรุงเทพมหานคร. เอกสารการพัฒนารัฐธรรมนูญของกรุงเทพมหานคร. (ม.ป.ท.),2539.

กรุงเทพมหานคร. สำนักนโยบายและแผน. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ห้า (2540-2544).

กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2540.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

กุสุมา ภูใหญ่. การรับรู้ ความคาดหวัง ความพึงพอใจและการยอมรับของชาวชุมชนมุสลิมในเขตหนองจอก ต่อบทบาทในการพัฒนารัฐธรรมนูญของอิหม่าม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ , บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540.

จรรยาพร กุลอำนาจชัย. การศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการสังคมสงเคราะห์ของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538

จรัสศรี หาญสมวงศ์. ความคาดหวัง และ ความพึงพอใจของผู้โดยสารถที่มีต่อวิทยุบนรถประจำทางทั่วไป ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ คลื่นพิเศษ F.M. SCA.ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ , บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540.

จีระพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนารัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.2522.

จุฑาภรณ์ เชื้อละพันธ์. พฤติกรรมกรับข่าวสารการพัฒนารัฐธรรมนูญของประชาชน ในชุมชน

เป้าหมายของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตดุสิต เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางกอกน้อยและเขตหนองจอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2534.

ชูเกียรติ มุททากาญจน์. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ชูศักดิ์ ชูช่วย. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไปภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : สารมวลชน, 2526.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : โอ เอ็ส พรินติ้ง, 2538.

ธนพรธณ ธาณี. การศึกษาชุมชน. ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บริษัทเพ็ญพรินติ้ง, 2540.

ธวัชชัย งามสันติวงศ์. SPSS/PC SPSS FOR WINDOWS หลักการและวิธีใช้คอมพิวเตอร์ในงานสถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ลินคอร์น, 2538.

เนวิน ชันธหิรัญ. บทบาทของพัฒนากรในการพัฒนาความรู้ ความมั่นคงของชาติ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิทยายุทธศาสตร์. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยฉบับปรับปรุงใหม่ ครั้งที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บี แอนด์ บี พับลิชชิง, 2537.

บุญเจือ ถิรนคร . การพัฒนาความสามารถของบุคคลและการเป็นผู้นำ. ใน รายงานสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาวิชาพัฒนาชุมชน กับการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในเมืองและชนบทของประเทศไทย. สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

บุศรินทร์ หนูนักดี. ความพึงพอใจของประชาชนในการติดต่อสื่อสารกับพนักงานเทศบาลเมืองจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

บุษบา สุธีธร. พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร หน่วยที่ 1-8 สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า257-265. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

ปรมะ สตะเวทิน. การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2539.

ปรีชา เศรษฐีธร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง, 2527.

ปัญญา สวัสดิ์เสรี. ความคิดเห็นของประชาชนในเขตจอมทอง ที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

พชนี เสงี่ยมฉาย และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2534.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. (ม.ป.ท.), 2534.

เรืองศิลป์ แก้วดอนรี. ความต้องการข่าวสาร ความคาดหวัง และความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสารเรื่อง การประกันสังคมของผู้ประกันตน ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วรลักษณ์ ธีราโมกษ์. จิตวิทยาการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสาร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร หน่วยที่ 1-8 สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 47-65. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

วิเชียร เกตุสิงห์. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 3. (ม.ป.ท.), 2541.

วิเชียร เกตุสิงห์. คู่มือการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ป.), 2537.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

สมยศ พุ่มหว่า. การพัฒนาชนบท. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2527.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร, 2533.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ.2540-2544. กรุงเทพฯ : เม็ดทราย ปรินต์ติ้ง, 2539.

สีลาภรณ์ นาคทรรพ. แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม : ระดับกลุ่ม/ชุมชน. ใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย, หน้า 238-266. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2539.

สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศีลตระกูล. การพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ. ใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย, หน้า 42-117. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2539.

สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.

สถาบันพัฒนาชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. การพัฒนาต้องมาจากประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 .
กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ตุลา-โยทะกา. 2535

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร, 2533.

เสถียร เขยประทับ. สื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศ : เน้นเฉพาะประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อภิชาติ ไตติลภเวชท์. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทนักการเมืองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

อรณี ฝูงวรรณลักษณะ. การเปิดรับ ความคาดหวังประโยชน์ และความพึงพอใจในรายการธรรมะทาง
สื่อโทรทัศน์ ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2538.

อรรวรรณ ปิลันธนีโอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.

อุทัย หิรัญโต. ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

ภาษาอังกฤษ

Berlo, D.K. The Process of Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.

Burgoon, M.; Humsaker, F. G.; and Dawson, E.J. Human Communication. 3rd ed. USA. :
SAGE Publications, 1994.

Denis E. Poplin. Communities : A Survey of Theories and Methods of Research : New York:
Macmilion Publishing : 1979

Hartley, P. Interpersonal Communication. Cornwell ; T.J. Press (Podstow), 1993.

Katz, E., Blumler, J.G., and Gurivitch, M. Utiliaztion of Mass Communication by the
Individual. In J.G. Blumler and E. Katz (eds.), The Uses of Mass Communication
Current Perspectives on Gratification Research. London : SAGE, 1974.

Lassey, W.R. Dimension of Leadership and Social Change. Iowa: University
Associated, 1971.

Ramond Plant. Communities and Ideology : An Essay in Applied Social Philosophy. London
and Boston : Reuteledge & Kegen Paul. 1974.

Frances Hesselbein et. Al. ed. The Community of the Future : The Dreucker Foundation
Future Keies Josses-Ban Publishers, San Francisco, 1998.

Oskamp, S. Applied Social Psychology. New Jersey : Prentice-Hall, 1984.

Robert, H. Community Development, Learning and Action. Canada : University of Toronto Press, 1979.

Rogers, E.M. Diffusion of Innovations. 3rd ed. New York : The Free Press, 1983.

Schramm, W., and Roberts, D.F., eds. The Process and Effects of Mass Communication. 2nd ed. USA. : The Board of Trustees of the University of Illinois, 1972.

Stogdill, R.M. Handbook of Leadership. New York : The Free Press, 1974.

Teharanian, M. Communication and Theories of Social Change : A Communitarian Perspective. Asian Journal of Communication Vol 2 No.1 (1991) : 1-30

Triandis, H.C. Attitude and Attitude Change. USA. : John Wiley & Sons, 1971.

Wenner, L.A. Model Specification and Theoretical Development in Gratification Sought and Obtained Research : A comparison of Discrepancy and Transactional Approach. Communication Monographs. 53, 1986.

Wright, C.R. Mass Communication : A Sociological Perspective. New York : Random House, 1975.

Zimbardo, P.G., and Leippe, M.R. The Psychology of Attitude Change and Social Influence. New York : McGraw-Hill, 1991.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน กรุงเทพมหานคร
ต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนักพัฒนา**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งความคิดเห็นของท่าน จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาบทบาทของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ทุกข้อ โดยขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านให้ทั้งหมด จะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะรวม ๆ เท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและเห็นแก่ประโยชน์ในการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน ณ โอกาสนี้

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน () หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 21 – 30 ปี
 3. 31 – 40 ปี 4. 41 – 50 ปี
 5. 51 – 60 ปี 6. มากกว่า 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด 1. ต่ำกว่า ป.4 2. ป.4 – ป.6 หรือเทียบเท่า
 3. ม.1 – ม.3 หรือเทียบเท่า (ปวช.) 4. ม.4 – ม.6 หรือเทียบเท่า (ปวส.)
 5. อนุปริญญา - ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. ค้าขาย
- () 3. รับจ้าง, ลูกจ้างแรงงาน
- () 4. เกษตรกรรม
- () 5. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ
- () 6. ลูกจ้างบริษัทเอกชน
- () 7. พนักงานโรงงาน
- () 8. แม่บ้าน
- () 9. ธุรกิจส่วนตัว
- () 10. ครูสอนศาสนา
- () 11. นักเรียน, นักศึกษา
- () 12. อื่น ๆ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

- () 1. ไม่มี
- () 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท
- () 3. 5,001 – 8,000 บาท
- () 4. 8,001 – 12,000 บาท
- () 5. 12,001 – 15,000 บาท
- () 6. 15,001 – 20,000 บาท
- () 7. 20,001 – 30,000 บาท
- () 8. มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป

6. รายได้ของทั้งครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

() 1. ไม่มี	() 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท
() 3. 5,001 – 10,000 บาท	() 4. 10,001 – 15,000 บาท
() 5. 15,001 – 20,000 บาท	() 6. 20,001 – 30,000 บาท
() 7. 30,001 – 40,000 บาท	() 8. 40,001 – 50,000 บาท
() 9. มากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป	

7. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งในองค์กร สมาคมหรือกลุ่มในชุมชนหรือไม่

- () 1. คณะกรรมการชุมชน
- () 2. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน
- () 3. ศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชน
- () 4. ชมรมผู้สูงอายุ
- () 5. สมาชิกสภาเขต
- () 6. สภากรุงเทพมหานคร
- () 7. อื่น ๆ(โปรดระบุ).....

8. ท่านได้เข้าประชุมภายในชุมชนบ่อยเพียงใด

- () 1. ประมาณเดือนละ 5 - 6 ครั้ง
- () 2. เดือนละ 3 - 4 ครั้ง
- () 3. เดือนละ 1 - 2 ครั้ง
- () 4. นาน ๆ ครั้ง
- () 5. ไม่เคยเข้าร่วมเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. ท่านคิดว่านักพัฒนาในชุมชนของท่านได้ปฏิบัติ หรือแสดงบทบาทดังข้อความต่อไปนี้หรือไม่ หากปฏิบัติ ท่านพอใจในบทบาทดังกล่าวมากน้อยเพียงใด (โปรดตอบทุกข้อ ตั้งแต่ 1 – 14) คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน ดังคำอธิบายต่อไปนี้

- 1) ตารางที่ 1 เกี่ยวกับบทบาทที่นักพัฒนาได้ปฏิบัติจริง ซึ่งมีค่าความหมายแทน
หมายเลขดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง บทบาทที่ท่านคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติ**มากที่สุด**

หมายเลข 4 หมายถึง บทบาทที่ท่านคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติ**มาก**

หมายเลข 3 หมายถึง บทบาทที่ท่านคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติ**ปานกลาง**

หมายเลข 2 หมายถึง บทบาทที่ท่านคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติ**น้อย**

หมายเลข 1 หมายถึง บทบาทที่ท่านคิดว่านักพัฒนาได้ปฏิบัติ**น้อยที่สุด**

หรือ **ไม่ได้ปฏิบัติ**

- 2) ตารางที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจของท่าน หากนักพัฒนาได้แสดงบทบาท
นั้น ซึ่งมีค่าความหมายแทนหมายเลขดังต่อไปนี้

หมายเลข 5 หมายถึง ท่านพอใจ**มากที่สุด**

หมายเลข 4 หมายถึง ท่านพอใจ**มาก**

หมายเลข 3 หมายถึง ท่านพอใจ**ปานกลาง**

หมายเลข 2 หมายถึง ท่านพอใจ**น้อย**

หมายเลข 1 หมายถึง ท่านพอใจ**น้อยที่สุด**

1. บทบาทที่ปฏิบัติจริง

2. ความพอใจในบทบาทนั้น

**บทบาทและการปฏิบัติงานของนักพัฒนา
ในการพัฒนาชุมชน**

- 1) เป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้นำในการสร้างสาธารณ
สมบัติของชุมชน เช่น ศาลาประชาคม หรือ ลาน
กีฬาต้านยาเสพติด ฯลฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ในการ
ประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน
- 2) ประสานงานกับทางราชการในการให้ความรู้ หรือ
ส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของชาวชุม
ชน

5	4	3	2	1

5	4	3	2	1

	1. บทบาทที่ปฏิบัติจริง					2. ความพอใจในบทบาทนั้น				
3) สนใจรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน										
4) จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาด้านการเงินและการประกอบอาชีพ										
5) ส่งเสริมการศึกษาทั้งด้านสามัญและด้านศาสนา เพื่อให้ชาวชุมชนรู้จักนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน										
6) เป็นผู้ดำเนินการต่อต้านอบายมุขต่าง ๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม การลักทรัพย์ การดื่มสุราหรือการพนัน										
7) ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชน และระหว่างชุมชน เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น										
8) ร่วมไกล่เกลี่ย หรือสร้างความเข้าใจอันดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน										
9) เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ในกิจการของชุมชนอย่างมีเหตุผล										
10) ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชน และระหว่างชุมชน เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น										
11) ร่วมไกล่เกลี่ย หรือสร้างความเข้าใจอันดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน										
12) เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ในกิจการของชุมชนอย่างมีเหตุผล										

	1. บทบาทที่ปฏิบัติจริง					2. ความพอใจในบทบาทนั้น				
13) เป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน										
14) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการให้ความรู้ และการบริการด้านสุขภาพอนามัยของชาวชุมชน										
15) เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพิบาลชุมชน เช่นกิจกรรมปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน										
16) ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชน ในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การขายอาหารที่สะอาดปลอดภัยในชุมชน										
17) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านสาธารณสุข เช่นหน่วยอนามัยชุมชน										

10. ปกติ ท่านได้พบปะหรือติดต่อสื่อสารกับนักพัฒนาบ่อยแค่ไหน

- () 1. ประมาณเดือนละ 5 - 6 ครั้ง
- () 2. เดือนละ 2 - 3 ครั้ง
- () 3. เดือนละ 1 - 2 ครั้ง
- () 4. นาน ๆ ครั้ง
- () 5. ไม่เคยติดต่อเลย

11. นักพัฒนานำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนของท่านมาถ่ายทอดให้กับชุมชนบ่อยแค่ไหน

- () 1. ประมาณเดือนละ 5 - 6 ครั้ง
- () 2. เดือนละ 2 - 3 ครั้ง
- () 3. เดือนละ 1 - 2 ครั้ง
- () 4. นาน ๆ ครั้ง
- () 5. ไม่เคยได้รับเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. ข่าวสารที่ท่านได้รับจากนักพัฒนา ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

หากท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น ท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด (โปรดตอบทุกข้อ)
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายลงในตารางความคิดเห็นของท่าน ดังคำอธิบายต่อไปนี้

- 1) ตารางที่ 1 เกี่ยวกับเนื้อหาของข่าวสารที่ท่านได้รับจากนักพัฒนาว่าท่านได้รับ
 ข่าวสารประเภทนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีค่าความหมายแทนหมายเลข ดังนี้
- หมายเลข 5 หมายถึง ได้รับ**มากที่สุด**
 หมายเลข 4 หมายถึง ได้รับ**มาก**
 หมายเลข 3 หมายถึง ได้รับ**ปานกลาง**
 หมายเลข 2 หมายถึง ได้รับ**น้อย**
 หมายเลข 1 หมายถึง ได้รับ**น้อยที่สุด** หรือ **ไม่ได้รับ**

เนื้อหาของข่าวสารที่ท่านได้รับจากนักพัฒนา

- 1) กิจกรรมของนักพัฒนา
 2) กิจกรรมของชุมชน
 3) ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน
 4) นักพัฒนาขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือ
 ต่าง ๆ
 5) ข่าวสารจากทางราชการและจากเขต
 6) ความรู้หรือข่าวสารทั่วไป
 7) อื่น ๆ (ระบุ)

ปริมาณของข่าวสารที่ได้รับ

	5	4	3	2	1
1) กิจกรรมของนักพัฒนา					
2) กิจกรรมของชุมชน					
3) ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน					
4) นักพัฒนาขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือ ต่าง ๆ					
5) ข่าวสารจากทางราชการและจากเขต					
6) ความรู้หรือข่าวสารทั่วไป					
7) อื่น ๆ (ระบุ)					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13. รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่นักพัฒนามีต่อประชาชนในชุมชน คือข้อใด
() 1. มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	() 5. พบปะเป็นรายบุคคล
() 2. ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	() 6. ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขต ฯ
() 3. ประชุมที่เขต	() 7. ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ
() 4. มีหนังสือมาถึงชุมชน	() 8. ประกาศตามเสียงตามสาย
14. ท่านคิดว่ารูปแบบการติดต่อสื่อสารแบบไหนที่ท่านต้องการและเข้าถึงท่านมากที่สุด
() 1. มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	() 5. พบปะเป็นรายบุคคล
() 2. ประชุมกับคณะกรรมการชุมชน	() 6. ประชาชนในชุมชนเดินทางไปพบที่เขต ฯ
() 3. ประชุมที่เขต	() 7. ประชาชนเป็นฝ่ายติดต่อ
() 4. มีหนังสือมาถึงชุมชน	() 8. ประกาศตามเสียงตามสาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15. โดยส่วนใหญ่ ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนของท่านจากช่องทางใดบ้าง มากน้อยเพียงใด หากท่านได้รับข่าวสารจากช่องทางนั้น ท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด (โปรดตอบทุกข้อ) คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน ดังคำอธิบายต่อไปนี้

1) ตารางที่ 1 เกี่ยวกับช่องทางที่ท่านได้รับข่าวสารของชุมชน ว่าท่านได้รับมากน้อยเพียงใดซึ่งมีค่าความหมายแทนหมายเลขดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง ท่านได้รับ**มากที่สุด**

หมายเลข 4 หมายถึง ท่านได้รับ**มาก**

หมายเลข 3 หมายถึง ท่านได้รับ**ปานกลาง**

หมายเลข 2 หมายถึง ท่านได้รับ**น้อย**

หมายเลข 1 หมายถึง ท่านได้รับ**น้อยที่สุด** หรือ **ไม่ได้รับ**

<u>ช่องทางในการได้รับข่าวสารจากนักพัฒนา</u>	ปริมาณที่ได้รับ				
	5	4	3	2	1
1) จากตัวนักพัฒนา					
2) จากเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก					
3) จากกรรมการชุมชน					
4) การกระจายเสียงภายในชุมชน					
5) จดหมายข่าว หรือใบปลิว					
6) ป้ายประกาศ					
7) การประชุมภายในชุมชน					
8) อื่น ๆ (ระบุ)					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16. ท่านคิดว่า ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชนจากนักพัฒนาเพียงพอหรือไม่

- () 1. มากที่สุด () 2. เพียงพอมาก
 () 3. ปานกลาง () 4. น้อย
 () 5. น้อยที่สุด

17. ท่านต้องการให้นักพัฒนาในชุมชนของท่าน มีบทบาทดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง โปรดตอบทุกข้อ โดยระบุระดับความต้องการของท่าน จากหมายเลข 1 – 5 ในตาราง

หมายเลข 5 หมายถึง บทบาทที่ท่านอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติมากที่สุด

หมายเลข 4 หมายถึง บทบาทที่ท่านอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติมาก

หมายเลข 3 หมายถึง บทบาทที่ท่านอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติปานกลาง

หมายเลข 2 หมายถึง บทบาทที่ท่านอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติน้อย

หมายเลข 1 หมายถึง บทบาทที่ท่านอยากให้นักพัฒนาปฏิบัติน้อยที่สุด

	5	4	3	2	1
1) เป็นผู้นำในการสร้างสาธารณสมบัติของชุมชน เพื่อเอื้อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของชาวชุมชน					
2) ประสานงานกับทางราชการในการให้ความรู้ หรือส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของชาวชุมชน					
3) สนใจรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนด้านการประกอบอาชีพของชาวชุมชน					
4) จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนที่ประสบปัญหาทางการเงิน และการประกอบอาชีพ					
5) ส่งเสริมการศึกษา เพื่อให้ชาวชุมชนรู้จักนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน					
7) เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุขต่าง ๆ ที่คุกคามชุมชน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม การดื่มสุราหรือการพนัน					
8) ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือกันในชุมชน และระหว่างชุมชน เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					

	5	4	3	2	1
9) ร่วมไกล่เกลี่ย หรือสร้างความเข้าใจอันดี เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชน					
10) เปิดโอกาสให้ชาวชุมชนใช้สิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ในกิจกรรมของชุมชน อย่างมีเหตุผล					
11) เป็นตัวแทนของชาวชุมชนในการแถลงข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับชุมชน					
12) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการให้ความรู้ และการบริการด้านสุขภาพอนามัยของชาวชุมชน					
13) เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพิบาลชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะของชุมชน					
14) ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวชุมชน ในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ					
15) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการด้านสาธารณสุข เช่น หน่วยอนามัยชุมชน					

18. ท่านคาดหวังว่านักพัฒนาควรมีการพบปะหรือติดต่อกับท่าน บ่อยมากน้อยเพียงใด
- () 1. อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 - () 2. อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
 - () 3. ประมาณ 2 – 3 เดือนต่อครั้ง
 - () 4. ประมาณ 4 – 6 เดือนต่อครั้ง
 - () 5. มากกว่า 6 เดือนต่อครั้ง
19. ท่านต้องการให้นักพัฒนาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชนแก่ท่าน บ่อยมากน้อยเพียงใด
- () 1. อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 - () 2. อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
 - () 3. ประมาณ 2 – 3 เดือนต่อครั้ง
 - () 4. ประมาณ 4 – 6 เดือนต่อครั้ง
 - () 5. มากกว่า 6 เดือนต่อครั้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

20. ท่านต้องการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนจากนักพัฒนา ในเรื่องใดมากที่สุด 5 ข้อ
คำชี้แจง โปรดเรียงลำดับข้อที่ท่านต้องการมากที่สุดอันดับที่ 1 – 5

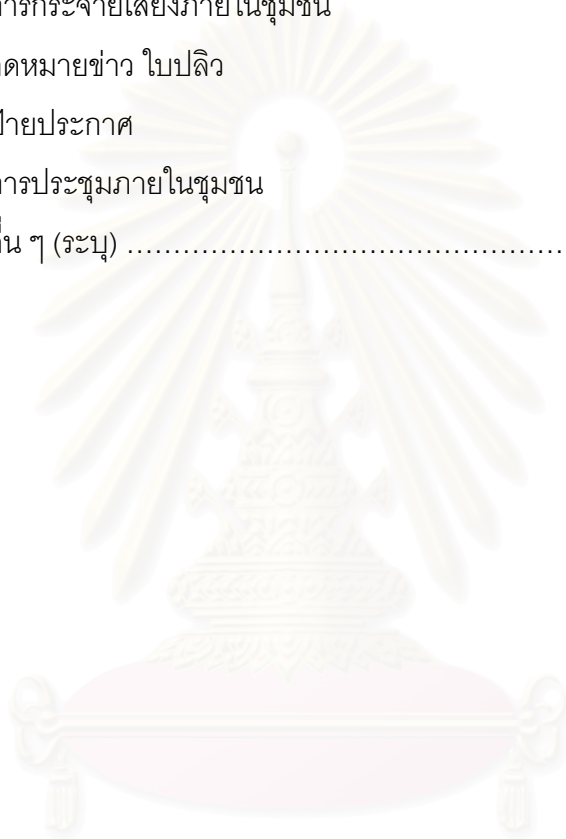
-1) กิจกรรมของนักพัฒนา
2) กิจกรรมของชุมชน
3) ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน
4) การขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ
5) ข่าวสารจากทางราชการ
6) ความรู้หรือข่าวสารทั่วไป
7) อื่น ๆ (ระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

21. ท่านต้องการให้นักพัฒนาติดต่อสื่อสารกับตัวท่านทางใดมากที่สุด 5 ข้อ
คำชี้แจง โปรดเรียงลำดับข้อที่ท่านต้องการมากที่สุด อันดับที่ 1 - 5

-1) ด้วยตัวนักพัฒนา
2) ผ่านเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก
3) ผ่านกรรมการชุมชน
4) การกระจายเสียงภายในชุมชน
5) จดหมายข่าว ใบปลิว
6) ป้ายประกาศ
7) การประชุมภายในชุมชน
8) อื่น ๆ (ระบุ)

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

22. ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

	ใช่	ไม่ใช่
1) หากท่านประสบปัญหาหรือความเดือดร้อน ท่านจะไปปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากนักพัฒนาเป็นคนแรก		
2) ท่านจะนำเอาคำแนะนำจากนักพัฒนาไปปฏิบัติ		
2) คนเรามักจะมีบุคคลที่เป็นแบบอย่าง หรือเป็นแนวทางในการประพฤติตนนักพัฒนายังเป็นบุคคลหนึ่งยึดถือเป็นแบบอย่าง		
3) เมื่อนักพัฒนาเชิญชวนให้ท่านบริจาคเงิน เพื่อตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ในชุมชน ท่านยินดีที่จะบริจาคเมื่อมีโอกาส เมื่อท่านสามารถบริจาคได้		
4) ท่านมักจะแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนแก่นักพัฒนาอยู่เสมอ		
5) หากนักพัฒนาขอหมายให้ท่านรับผิดชอบจัดกิจกรรมของชุมชน ท่านเต็มใจที่จะรับงานนี้หากท่านสามารถรับผิดชอบได้		
6) หากนักพัฒนาแนะนำให้ท่านเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองหนึ่งท่านยินดีที่จะเลือกบุคคลนั้นเป็นผู้แทน ของท่าน		
7) หากทางราชการมีนโยบายหรือโครงการพัฒนาที่เป็นเรื่องแปลกใหม่ ท่านเชื่อมั่นว่านักพัฒนาจะมีความสามารถในการสื่อสารหรือทำความเข้าใจกับชาวชุมชนได้		
8) หากทางราชการมีโครงการประกวดชุมชนพัฒนาดีเด่น ท่านมั่นใจว่านักพัฒนาในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จะสามารถพัฒนาชุมชนของท่านจนได้รับรางวัลนี้		
9) ท่านคิดว่านักพัฒนาคือทางออกสำหรับปัญหาทั้งปวงในชุมชนของท่าน		

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ประวัติผู้เขียน

นางสาววรรณวิสา คำแฝง เกิดวันที่ 13 พฤษภาคม 2519 กรุงเทพมหานคร สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เมื่อ ปี พ.ศ. 2540 เข้าศึกษาต่อที่คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์
พัฒนการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย